

Modelář 1

Modelář

LEDEN 2005

1

Neprostopná spleť křoví a stromů tvořila

Normandy Hedgerow

- zákeřnou past na americké obrněnce

Messerschmitt

Bf 109G-6

Doktorova prosektura stavebnice Hasegawy

Ročník 56 • Cena 65 Kč 78 Sk

9 771214 784000

0.1

KIT SALOON 2004

Nymburk, 6. listopadu

Cenu ... fakt dobrý redakce časopisu Modelář získal Vlastimil Vodička za tank Sherman 1:72; fakt dobrá byla i celá soutěž

Ve velkých figurkách uspěl nejlépe Michal Křepelka s Praforem Moravou

V jedné z kategorií World Monotype Challenge se nejvíc líbil M 1025 Humvee (1:35) Luboše Zacha

v dětských kategoriích zvítězil Jan Vaněk s diorámou Na vánoce budem v Moskvě...

... a v kategoriích letadel Petr Michálek s Ki-84

Nejzdařilejší zimní kamufláž měl model ISU-122 Nikose Gurutidise (1:35)

S tankem Whippet zvítězil v malé bojovce Karel Rešl

Druhé místo ve velké bojové technice získal Petr Pokorný za model Steyer 1500A

Avro 504 vyneslo Vladimíru Štaifovi vítězství v kategorii velkých letadel

V kategorii malých letadel druhý Robert Vaněk postavil Kawanishi H6K5 Mavis v měřítku 1:144

Macchi C.205 Veltro Petra Dospíšila, vítěze velkých letadel Ready To Fly
Foto M. Salajka

Čtete-li tyto řádky, je zřejmé, že jste přečkali prosincové šturmování, předvánoční úklid, vánoční rodinnou krizi, úklady dovolené na lyžích i silvestrovské radovánky, že jste našli ve schránce nebo v trafice Modeláře s pozměněnou tvář. Blahopřeji. Také my jsme asi jakž takž přečkali (psáno s nadějí 20. 12.) hektický konec roku a spršku výtek za poslední loňský sešit. Přiznávám - dvanáctka se nepovedla tak, jak bychom chtěli. Alespoň však víme, kudy cesta nevede. A doufáme, že jsme - i díky pomoci čtenářů - vykročili správnou nohou a správným směrem. Grafická úprava by měla být modernější, jak dopadneme v nové tiskárně jsme zvědaví společně s vámi.

Když jsem v létě v Greenwich stál současně na obou polokoulích, uvědomil jsem si, že Britové sice mají Nulu, ale že skutečným srdcem modelářského dění v Evropě je náš kotlík emocí mezi Šumavou a Tatrami. Co kotlík, skutečný kotel, ve kterém čeští a slovenští kouzelníci mísí mnohdy nijak vábné přísady z celého světa tak šikovně, že o vzniklé lahůdky - stavebnice, publikace i technologické postupy - je zájem na všech kontinentech. Doufám, že i s pomocí čtenářů se jídelní lístek jménem Modelář stane - navzdory tomu, že v angličtině hned tak vycházet nebude - dostatečným lákadlem k návštěvě téhle čarodějné kuchyně. Třeba se kitařská výstava, i za naší spolupráce letos premiérově připravovaná v Praze, jednou stane pro cizince stejně prestižní jako Telford pro naše stavitele. Aby tomu tak bylo, nepodporujte svého šerifa, ale pomáhejte svému Modeláři! Pište nám nejen o čem chcete číst, ale posílejte nám také vlastní příspěvky.

Jak jsem již minule naznačil, Modelář by měl i v 56 roce své existence nadále uspokojovat jak "běžné lepiče", tak inspirovat "profesionály" a suverény tuzemských i zahraničních soutěží. Ovšem opět se budu dovolávat vaší spolupráce: prosím pište! Příspěvky takové, jaké podle webových diskusí sami chcete - stručné a provázené kvalitními fotografiemi. Jen tak se nám podaří vydat navíc i první dva Sešity Modeláře, ve kterých chceme nabídnout jak pohledné modely a zajímavé náměty i nápady, tak výkresové i fotografické podklady a kamufláže.

Martin Salajka

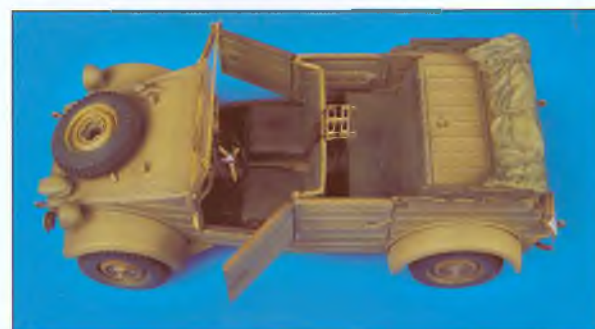
Nymburk 2004			2
Bf 109G-6	1:32	MUDr. Zdeněk Šebesta	3
Normandy hedgerow	1:35	Pavel Švejda	10
Su-15TM Flagon	1:48	Jan Mikeš	18

Spad VII + Spad XIII	1:72	Mgr. Ivan Vříšek	22
Elegantní delta z Francie (Mirage 2000)	1:48	Jiří Toman	26
Padesátka na třetí pokus (Fiat G.50bis)	1:72	Libor Jekl	30
Jak na antény a výplety		Tomáš Matyska	32
První stíhačka (Fokker E.III)	1:72	Marek Minčberg	34

EB-66	1:72	Luboš Zach	36
Modrý pomeranč (Volkswagen Typ 87)	1:35	Karel Rešl	38
JGSDF LAV	1:35	Miloslav Hrabáň	40
Kübelwagen	1:35	Petr Vacek	42

Falcon 10	1:48	Juraj Decsi	44
Finské Buffalo	1:72	David Koktavý	46
Panzerhaubitze 2000	1:72	Milan Šenk	48
Trumpetista	1:9	Michal Křepelka	50
Žižkovská pavlač			52
Telford			54
Uniformy			57
Pod pokličkou			58
Soutěže			64
Řádková inzerce			65
Zeleneč 2004			67
Kamufláže SPADů VII a XIII			68

Messerschmitt Bf 109 G-6

Před několika lety se opět začal oživovat zájem o modely letadel v měřítku 1:32. Od té doby se objevilo množství stavebnic v kvalitě splňující požadavky dnešní doby. Vrcholem je v této modelové velikosti A6M Zero od firmy Tamiya. Já jsem se však rozhodl pro stavbu Messerschmittu Bf 109G vydaného před dvěma lety firmou Hasegawa. K jeho vylepšení je na trhu dostupné množství doplňků různých firem, umožňující postavit velmi detailní model.

MUDr. ZDENĚK ŠEBESTA

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:32

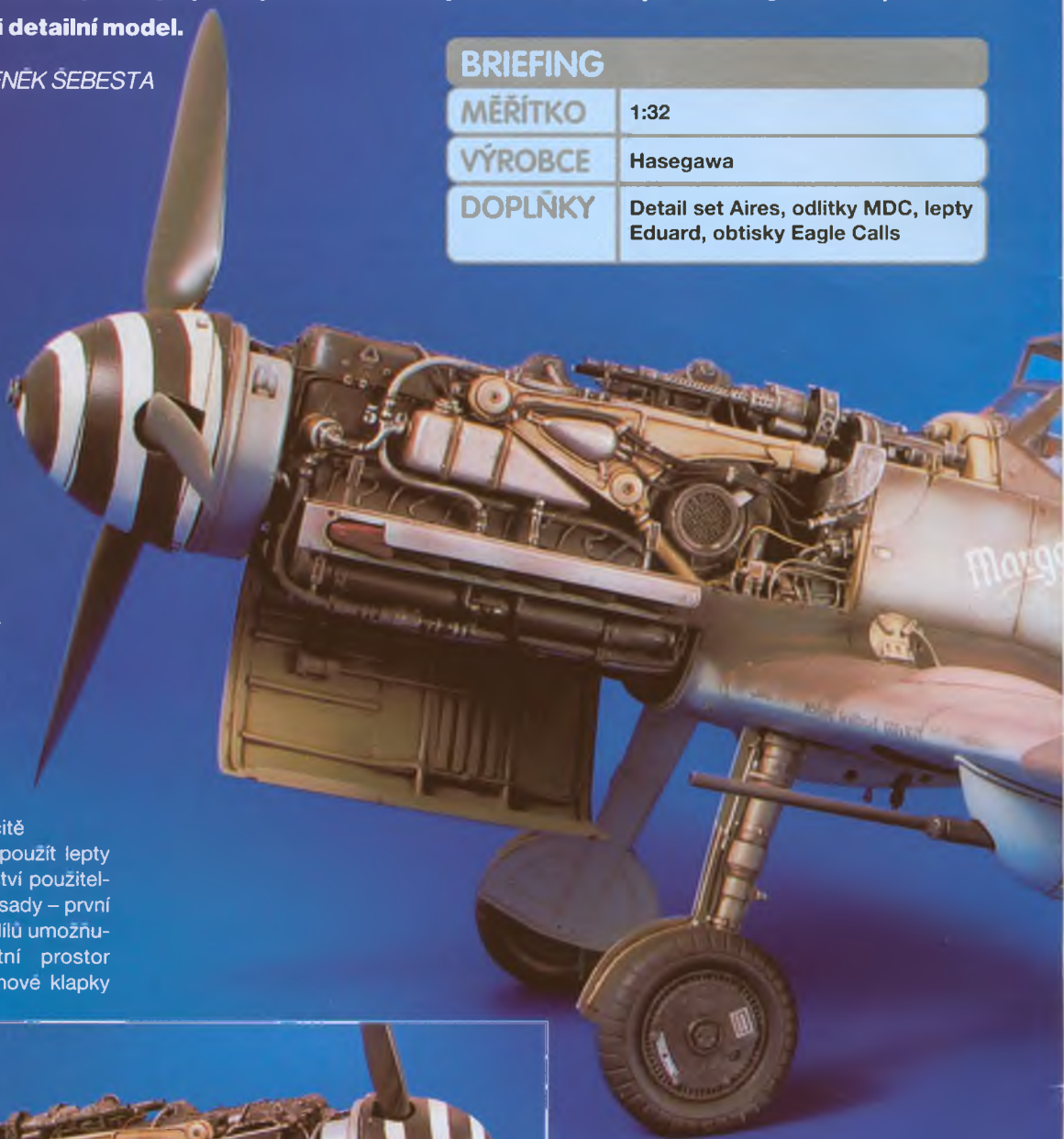
VÝROBCE

Hasegawa

DOPLŇKY

Detail set Aires, odlitky MDC, lepty Eduard, obtisky Eagle Calls

Stavebnice firmy Hasegawa je kvalitní a tvarově přesná. I když je počtem dílů poměrně jednoduchá, výhodou je, že její povrch nehyzdí řady hrubých a nemodelových nýtů jako u mnoha jiných dvacítek. Z doplňků na prvním místě zmiňuji imponující sadu firmy Aires, který umožňuje postavit stroj s otevřeným motorem DB-605 A. Obsahuje též všechny kryty motoru, výfuky a odkryté kulometry MG-131 v horní části trupu před kabinou. Samozřejmě je detailní vybavení pilotního prostoru a přidat můžeme i nové podvozkové šachty. Určitě doporučuji k vylepšení modelu použít lepty Eduard, obsahující velké množství použitelných detailů. Nabízeny jsou dvě sady – první klasická, sestávající z množství dílů umožňujících vylepšit stávající pilotní prostor a šachty, ale především zcela nové klapky

chladičů i s příslušnými mřížkami. Ve druhé sadě jsou všechny montážní otvory a krytky, které lze na povrchu stroje nalézt v otevřené podobě, respektive obsahuje delikátně zhotovená osazení krytek i krytky samotné. Britská firma MDC vyrábí pro tento model množství doplňků ve velmi dobré kvalitě. Použil jsem z její produkce pilotní prostor, pouštní filtr, kola podvozku, závěsník pro palivovou nádrž a vrtulový kužel.

STAVBA

Začal jsem úpravou povrchu. Rytí, do hloubky a dostatečně ostré, jsem doplnil o řady nýtů napodobených ozubeným kolečkem z hodin. Oddělil jsem veskeré ovládací plochy a zhotovil otvory pro otevřené montážní krytky v trupu a křídle.

Krytky a jejich osazení jsem použil ze sady leptů **Eduard**. Především zástavba osazení krytek je velmi náročná na přesnost, neboť jsou vyleptány i s částí okolního potahu trupu či křídla a je nutné je zapustit do jedné roviny s okolím, což je dost náročné především na oblých

plochách trupu. Výsledný efekt je ale dokonalý. Je také třeba z drátů a plastiku zhotovit vnitřní vybavení umístěné za těmito kryty. Ze stejného materiálu jsem zhotovil vnitřní vybavení trupu za kabinou i s bloky radiostanic, baterie a kompasu.

Pilotní prostor je ze sady firmy **MDC**. Rozhodl jsem se pro něj především kvůli palubní desce, která je odlitá z polyuretanu a je tedy v měřítku velmi plastická. Číselníky přístrojů jsou na samostatném obtiskovém aršíku, po jejich nanesení na již nabarvenou desku stačí každý přístroj zakápnout čířm lakem.

Po nastříkání pilotního prostoru barvou RLM 66 firmy **GSI Creos** (dříve Gunze) jsem vybarvil detaily barvami **Vallejo** a patinoval je olejovou barvou Raw Umber.

Poslední částí trupu byla pohonná jednotka a zbraň. Odlévání motor DB-605 firmy

Aires je v tomto měřítku impozantní svými rozměry i provedením. Vyžaduje doplnění množství rozvodů včetně všech přírub a spojek, které jsem zhotovil z měděných drátů. V tomto měřítku již nestačí pouze natáhnout drátek „někam do ztracena“, ale vše musí být detailně zpracováno. Až po doplnění všech detailů jsem motor nastříkal šedočernou barvou a opět napatinoval.

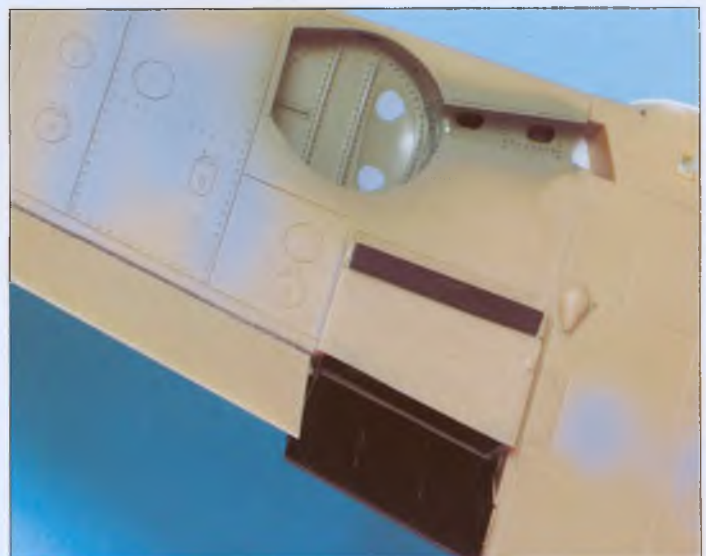
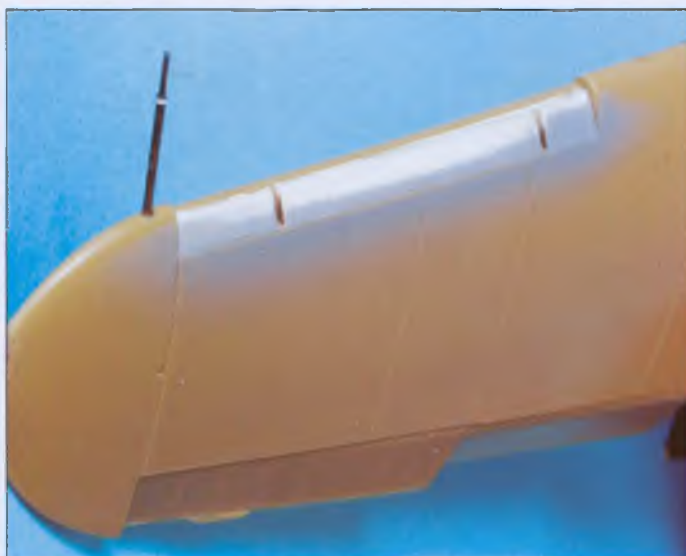
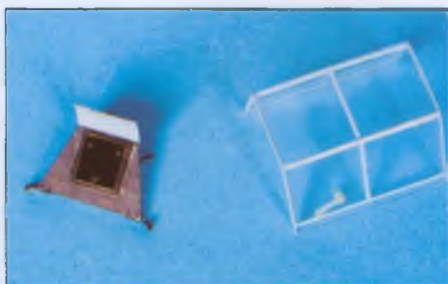
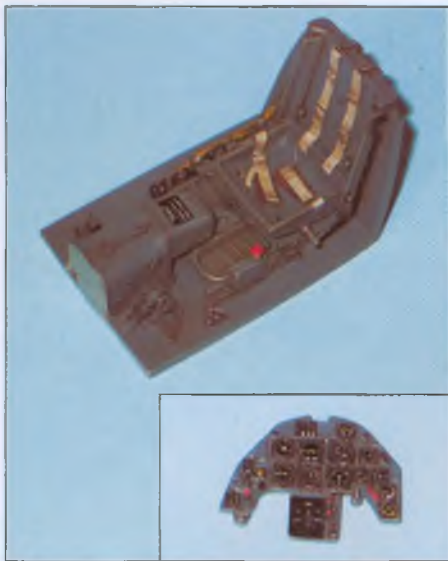
Obdobně jsem postupoval při stavbě motorové přepážky, olejové nádrže, krytů a zbraní. Vše je velmi detailně zpracováno a bez problému lícuje s díly stavebnice. Přímo nádherně jsou oba kulomety MG131. Patinovat je byl opravdový požitek. Vrtulový kužel ze stavebnice nemá zcela přesný tvar, proto jsem jej nahradil novým od firmy MDC, který je věrnou kopií originálu.

Následovalo sestavení křídla. Odlévání

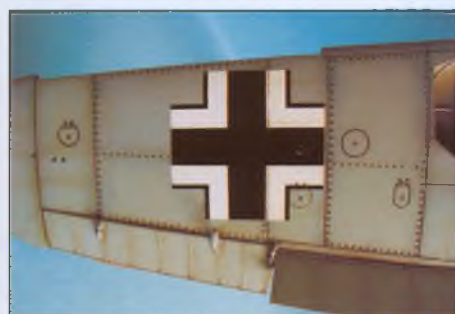
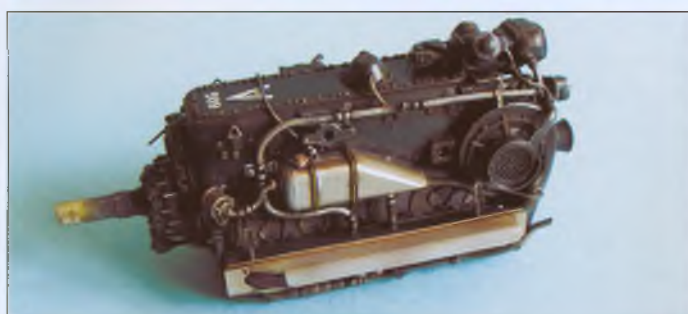
boky podvozkových šachet s plátěným lemem zakrývajícím konstrukci křídla vyrábí firma Aires v jednoduché samostatné sadě. Dna šachet zůstávají původní i s detaily zhotovenými jako součást spodní strany horní poloviny křídla, je však nutno zatmelit ve dnu šachet kolíky pro přesné umístění boulí na horní ploše křídla.

Podvozkové nohy jsem doplnil o drobné detaily. Kola jsou od firmy MDC. Klapky chladiče ze stavebnice jsem nahradil zcela novými ze sady Eduard, stejně jako mřížky chladiče. Jsou přesné a velmi detailní. Jejich použití ožíví vzhled křídla. Veskeré ovládací plochy na křídle i ocasních plochách jsem zhotovil ve vychýlené poloze. K výstroji modelu dané verze patří též přídatná nádrž se závěsníkem a závěsné gondoly pod křídlem s kanóny MG 151.

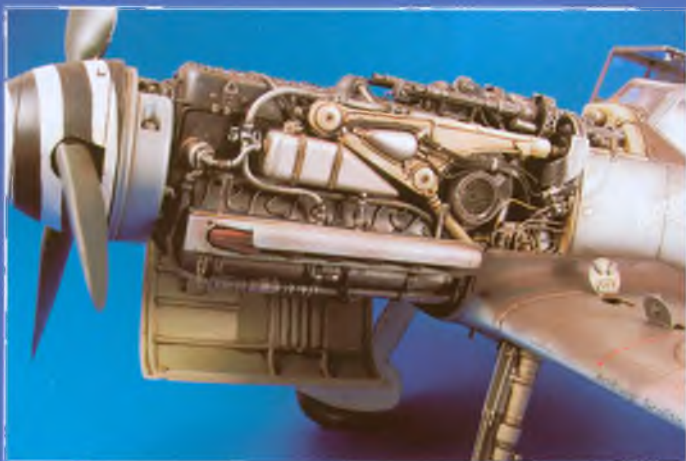

ZBARVENÍ

Po sestavení modelu a nabarvení jednotlivých podskupin jsem přistoupil k barvení. Celý model jsem pro sjednocení povrchu nastříkal nejprve vrstvou Mr. Surfacer 1000 (GSI Creos), ředěného originálním přípravkem Mr. Color Thinner v poměru asi 1:2 ve prospěch ředidla. Poté jsem nastříkal kamufláž barvami RLM 76 na spodních a RLM 74 a 75 na horních plochách (vše GSI) kombinací obou řad Mr. Color a Hobby Color, které lze bez problému mísit mezi sebou a ředit ředidlem Mr. Color Thinner. Nově je též dostupné ředidlo určené pouze pro řadu Hobby Color - Mr. Hobby Color Thinner.

Vybral jsem si letoun, na kterém létal v Řecku na podzim 1943 pilot rakouského původu Heinrich Bartels u jednotky JG27. Do své smrti (v roce 1944 byl sestřelen americkými stíhači) dosáhl 99 vítězství. K jeho osudu se pojí dvě zajímavé skutečnosti. Byl velmi populární osobností a tak si mohl dovolit v roce 1944 vyjádřit svůj protest zamalováním svastiky na ocasu svého letadla. Tou druhou je, že pilotovy ostatky byly nalezeny až po více než 20 letech na místě dopadu jeho letadla.

Jeho stroj z roku 1943 je atraktivní nejen červeným označením, ale též rozhraním kamuflážních polí na horní ploše křídla a ocasních ploch (způsob kamuflování používaný na strojích vyrobených v továrně Erla). Veškerou kamufláž jsem stříkal bez použití šablon pistolí Badger a Hansa s jemnou tryskou více řaděnými barvami. Poté jsem celý model přestříkal vrstvou lesklého laku.

Použil jsem obtisky firmy **Eagle Calls**, změkčené při nanášení přípravkem Mr. Mark Softer (GSI). Poté jsem opět model přestříkal lesklým lakem. Washem olejovou barvou Raw Umber jsem odlišil spáry a detaily na povrchu. Po zaschnutí jsem povrch sjednotil nastříkáním pololesklého laku **Aeromaster**. Na závěr jsem doplnil drobné povrchové detaily, krytky, anténu apod.

Stavba probíhala bez větších problémů. Nejen stavebnice, ale i všechny použité doplňky jsou špičkové kvality. Pokud chceme model v tomto měřítku „otevřít“, je použití doplňků firem Aires a Eduard přímo nutností. Je však třeba pamatovat na to, že pod kryty je

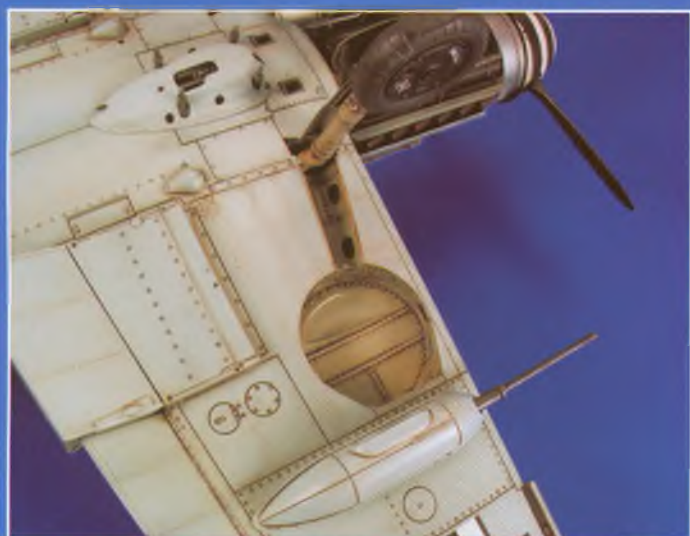

vidět i nejmenší detaily, které je tak nutno doplnit. Není možné jen detaily naznačit, ale je nutné je velmi podrobně zpracovat, což je vidět především na motoru. Práce na takovém modelu trvá déle než na modelech menších měřítek. Odměnou je však impozantní zmenšenina skutečného stroje.

Foto autor

POUŽITÉ MATERIÁLY

Deska z lamina, Styropor, Papiermaché a Plastiform, sádrová bandáž; kořeny a kořínky, větvičky See-Foam, Steel-wool, majoránka, oregáno, sušené listí; Woodland Scenics: Fine turf, Coarse turf, Blended turf, Fine-leaf foliage, Poly-fibre, polní tráva
Lepidla: Scenic glue, Scenic cement, 3M na fotografie
Barvy akrylové a olejové, Sansodor

NORMANDY
FRANCE, JULY 19

Normandy Hedgerow

PAVEL ŠVEJDA

V Modeláři 10/2004 vyšel článek o stavbě, malování a patinování stíhače tanků M10. Ve volném pokračování se pokusím popsat stavbu celé diorámy včetně keřů, stromů a figurek. Diorámu jsem stavěl na mistrovství republiky. Ke konci jsem už nestíhal, a tak některé závěrečné kroky nejsou fotograficky dobře zdokumentované.

Základní myšlenkou diorámy bylo znázornit neprostupné normandské houštiny živých plotů, tvořené mnoha druhy keřů a stromů, o které Spojenci v létě 1944 za obrovských ztrát sváděli kruté boje.

Původně jsem chtěl postavit M10 při průjezdu živým plotem, což by – jak jsem později zjistil – bylo jednodušší, ale figurky dvou tankistů mne přinutily přizpůsobit scénu jim. „Tank destroyer“ se tedy prodral houštinou a jeden člen osádky byl při tom zasažen ostřelovačem. Řidič proto sjel na cestu pod plotem aby tanku poskytl alespoň částečné krytí, zastavil a vykloněn z otvoru sleduje, jak druhý člen osádky spouští raněného do náručí dalšího tankisty. V té době otvorem v živém plotu a okolo tanku probíhají čtyři pěšáci z 2. pěší divize.

PODKLAD

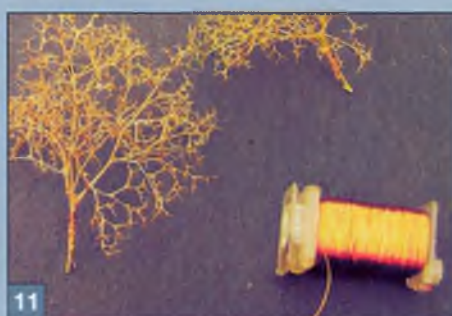
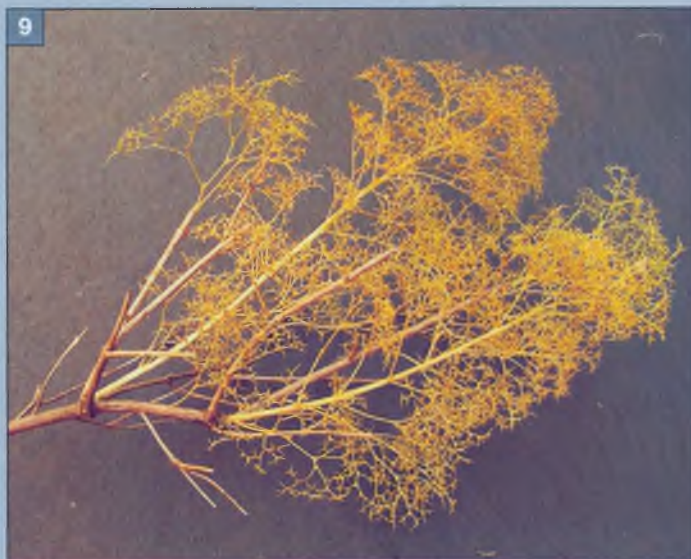
Tank, pár figurek, smírčí kříž, stromek ze starších pokusů a boží muka jsem zkusmo rozmístil na desku z lamina (obr. 1). Extrudovaný polystyrén Styropor jsem použil pro základní tvar terénních nerovností a znovu nasucho vyzkoušel sestavu (obr. 2). Ofíznutou desku z lamina jsem olemoval rámečkem z tvarované lišty (obchodu pro kutily) a na její spodní stranu jsem nalepil trojúhelníky filcu (obr. 3), které zabrání odření nábytku spodkem desky (dioráma bude dost těžká) a umožní snadné otáčení deskou při stavbě.

Slepené kusy Styroporu jsem potáhl navlhčenou sádrovou bandáží firmy Heki a vytvořil tak pevnou křustu terénu (obr. 4). Na strukturu terénu jsem použil **Papiermaché**, ale hmoty bylo málo (z prodejen na čas zmizela!), a tak jsem zkusil **Plastiform** (obr. 5), který je její obdobou, jen místo papíru obsahuje dřevěné piliny. Na nerovnosti terénu je skoro lepší!

Obě misky s namíchanou hmotou přes noc odpočívaly a druhý den jsem hustou kaší nanasle na křustu ze sádrové bandáže a upravil do požadovaných tvarů a struktury (obr. 6).

Další ráno byla kaše zavadlá přesně pro otisknutí stop pásů (obr. 7). Platí pravidlo: čím je kaše hustší, tím je po vyschnutí zrnitější a má potřebnou strukturu.

Po úplném zaschnutí (dva dny) následovalo nastříkání terénu směsí barev XF-64 + XF-52 (obr. 8). Základna byla připravená, chyběly mi stromy a keře a navíc jsem musel na několik dní odjet na chatu!

STROMY A KEŘE

Nezbývalo, než přibalit materiály pro stavbu stromů a keřů s sebou a pokusit se ve volných chvílích tvořit i na chatě. Den před odjezdem mi kamarád věnoval několik větviček rostliny zvané „mořská pěna“ (Sea foam; *teloxys aristata*) a tím mi pomohl víc, než tušil (díky Vašku!).

Začal jsem připravovat stromy, které jsem potřeboval tři – jeden větší, jeden střední, trochu vyvrácený tlakem projíždějícího tanku na půdu, a třetí menší, ležící, jak se při nárazu tanku do kmene zlomil a spadl na cestu pod živým plotem.

Základem stromů jsou přírodní větvičky a kořínky, do kterých jsou vyvrtané otvory a lepidlem Scenic glue vlepeny větvičky See Foam (obr. 9 – použito na stojící stromy) a větvičky Fine-leaf foliage firmy **Woodland Scenics** (obr. 10 – padlý strom). Stačilo jedno odpoledne a kostry stromů byly připraveny pro listí, ale to jsem musel nejdřív vyzkoušet. A kde jinde, než na keřích.

Pro vzorky jsem nejdřív posbíral ulámané malé větvičky Sea Foam a svázal je drátem do různých tvarů a velikostí (obr. 11). Následoval postříkání lepidlem na fotografie 3M a posyp oby-

čejnou ostrou statickou trávou sítkem na cukr – tráva znázorňuje stonky listů, při sypaní sítkem stébla trávy „stojí“ a nevytvorí „spláclou“ bez tvaru masu (obr. 12). Následoval další postříkání 3M a posyp rozdrčeným oregánem a majoránkou k vytvoření jemného listí.

Na obr. 13 jsou všechny tři keře – vlevo trnitý keř (jen statická tráva), uprostřed keř posypaný statickou trávou a oregánem, a vpravo keř se statickou trávou a majoránkou. Po zaschnutí byly keře nastříkány sprejem **Tamiya TS-9** (obr. 14), ale stačí obyčejný sprej na opravy aut nebo akrylový základ na hračky, což je mnohem levnější. Celkový dojem ze vzorků keřů byl dobrý, chtělo to jen barevně je odlišit a dry-brusem zvýraznit strukturu listí, a tak jsem se pustil do dalších keřů. Potřeboval jsem různé tvary, odrůdy i keře různých výšek, proto jsem zkusil i jiné materiály.

Některé keře jsou zhotoveny z „drátěnky“ na parkety (Steel-wool), prodávané za levný peníz v několika hrubostech v železářství. Vytvořil jsem z nich rozmanité tvary křovisek, nastříkal je hnědou akrylkou a pomocí lepidla 3M opatřil listím stejným způsobem jako předcházející vzorky. Na některé jsem sypal jemný posyp Fine Turf, takže vypadají jako ostružiní (obr. 15). Keře jsem nastříkal různými odstíny zelené (obr. 16) a po zaschnutí dry-brusem barvami Vallejo na stétec zvýraznil listoví (obr. 17).

Zkusmo jsem keře a kostry stromů roz-

místil do terénu a zjistil, že jich potřebuji dvakrát tolik! A tak výroba pokračovala. Nakonec jsem použil keře z větviček See Foam, ze Steel wool, z polyesterových vláken Poly fibre a z větviček Fine-leaf foliage (obr. 18 – vyšší keře).

Přišla chvíle vrátit se ke stromům. Stojící jsem opatřil listovím stejně jako keře – na jednom je oregáno, na druhém majoránka. Padlý strom s listovím Fine-leaf další listí nepotřeboval (obr. 19). Na kmeny a tlustší větve jsem nanesl tmel Innespachtel zbylý z oprav chaty (obr. 20) a drátěným kartačem, nožem, ryd-

lem a jehlou znázornil drsnost a strukturu kůry i nějaká poškození od tanku.

Nabarvil jsem listoví nástřikem různých odstínů zelené (obr. 21 a 22) a potom udělal dry-brush stejně jako u keřů. Kmenům dávají ráz barvy Vallejo hnědých odstínů, rýhy jsou prohloubeny washem tmavšími oleji (např. Van Dyckova hnědá) a dry-brusem olejovými barvami Payneova šedá, bílá, olivová zeleň, siena přírodní, oker zlatý, oker žlutý zvýraznil hrany a výstupky.

Stromy a keře jsem odložil do čekárny a vrhnul se na figurky.

FIGURKY

Stávek jsem je natříkrát. Nejdříve dva tankisty, potom čtyři pěšáky v akčních postojích a nakonec další dva, respektive 1 a 3/4 tankisty, jež jsem si musel zhotovit sám.

První figurky byly dobré, jen jsem jim vyměnil hlavy, očistil je, slepil, zatmelil, přilepil na podstavce a nastříkal Mr. Resin Primerem ředěným Mr. Color Thinnerem (obr. 23).

Pěšáci byli také hezky zpracováni, doplnil jsem jim řemeny u zbraní, řemínky přileb (obr. 24) a popruh u patronažky, vše z olo-

věné folie (obr. 25), přezky a háčky jsou z tenkého měděného drátu.

Poslední figurky mi daly zabrat. Chtěl jsem ke spouštěnému zraněnému tankistovi postavit dalšího kolegu, který ho zachytí, a taky řidiče otočeného k centru dění. Hotové jsem ve vhodných pozicích nesehnal, a tak jsem zhotovil kostry z drátů a Milliputu (obr. 26); hlavy, ruce a boty jsou rezinové odlitky. Kostry jsem postupně obaloval **Milliputem**. Dost jsem se vyřádil, ale nechtěl jsem vytvořit skřety ve strnulých pozicích (obr. 27 a 28).

Na základ z Mr. Resin Primeru jsem naná-

šel barvy Vallejo na štětec ve světlejších odstínech než by odpovídalo skutečnosti. Označení divize a prýmký jsou z propisotů **Archer**. Pak jsem nanal stíny z olejových barev tmavších odstínů dané barvy; jemně švy či spáry jsem ošetřil washem umbrou přírodní a po zavaznutí vše setřel papírovým kapesníkem. Po dokonalém vyschnutí následovala světlá olejovými barvami světlejších odstínů dry-brusem a místy tupováním. Na závěr jsem vše mimo obličejů, rukou a zbraní přestříkl matným lakem Vallejo (obr. 29). Hotové figurky v pozicích jsou na obr. 30, 31 a 32.

SESTAVENÍ

Ted už jsem měl pohromadě veškeré příslušenství a nastala dlouho očekávaná chvíle umístění všeho do prostoru. Byl bych si to opravdu užíval, ale blížící se termín mistrovství mi to nedovolil, pořád jsem byl ve skluzu. A to jsem poslední tři týdny před „Plzní“ prý s rodinou skoro nekomunikoval!

Nejdřív jsem rozmístil stromy a keře spolu s M10 (obr. 33) abych zjistil, že keřů je pořád velmi málo! Musel jsem rychle zhotovit další. V přestávkách na schnutí lepidla a barev jsem pomocí lepidla **Scenic Cement**, nanášeného

z vrozené šetrnosti štětcem pouze na vybraná místa, znázornil uschlé listy pod živým plotem přilepením rozdrcených suchých listů a dalšího přírodního „smetí“. Na svah, podél cesty a uprostřed ní jsem nasypal směs posypových materiálů Fine, Blended a Coarse turf (**Woodland Scenics**) a doplnil ještě kořeny z jemných kořínků skutečných listnatých keřů a květin (obr. 34). Zároveň jsem ošetřil cestu a stopy tanku washem oleji Van Dyckovou hnědou a pruskou modří v Sansodoru (obr. 35).

Ted už jsem měl dostatečný počet keřů pro živý plot i druhou stranu cesty, a tak jsem ještě doplnil vysokou polní travu, různé malé

keřiky z Foliage clusters a Coarse turf (vše Woodland Scenics) a divokou travu Heki (obr. 36). Veškerou vegetaci a terén jsem několikrát dry-brushoval oleji a barvami Vallejo na štětec (obr. 37). Na vysoký strom jsem ještě doplnil popínavě rostliny (typické pro Normandii) z vláken Poly-fibre a jemného posypu (obr. 38).

Na závěr jsem přilepil stromy lepidlem Scenic glue do připravených otvorů, poházel kolem padlého stromu zlámané větve, třísky a další smetí, přilepil stíhač tanků a figurky, doplnil jsem popisku a hotovo – den před soutěží!

Foto autor

CK PP TOURIST – TEMATICKÉ ZÁJEZDY 2005

1	12. 2. (sobota), NORIMBERK veletrh hraček a modelů (Německo)	1 000 Kč
2	23. 4. (sobota) AERO FRIEDRICHSHAFEN – mezinárodní letecký veletrh (Německo)	1 500 Kč
3	13. – 16. 5. muzeum SINSHEIM (Německo) + letecký den J. B. SALISE (Francie)	5 100 Kč
4	16. – 20. 6. PARÍŽ – LE BOURGET – 46. mezinárodní aerosalon. (Francie)	5 100 Kč
5	25. 6. (sobota), AIRPOWER 05 ZELTWEG , vojenský letecký den (Rakousko)	1 000 Kč
6	7. – 12. 7. DUXFORD – Létající legendy (Velká Británie)	7 900 Kč
7	14. – 19. 7. RIAT – největší letecký den v Evropě (Velká Británie)	7 900 Kč
8	21. – 26. 7. BELTRING – Peace and War – vojenské manévry + burza (Velká Británie)	7 900 Kč
9	18. – 21. 8. MOSKVA, MAK 2005 – Aerosalon + muzeum Poklonnyje Gory (Rusko)	24 500 Kč
10	17. 9. LUFTWAFFENMUSEUM BERLÍN + IPMS Deutschland - výstava modelů (Německo)	1 000 Kč
11	28. 9. – 1. 10. BRUSEL + OVERLOON + MARCHALL – vojenská a tanková muzea (Belgie)	4 900 Kč
12	27. – 30. 10. MADRID – letecké a tankové muzeum (Španělsko)	13 900 Kč
13	18. – 23. 11. TELFORD – modelářská výstava a burza (Velká Británie)	7 700 Kč
14	23. – 26. 11. MILIPOL PARÍŽ – mezinárodní zbrojařský veletrh (Francie)	13 900 Kč

15	25. 7. – 2. 8. GREAT USA OSHKOSH největší setkání příznivců letectví	49 500 Kč
16	8. – 21. 10. GREAT USA Letecká muzea Východu a Jihu	54 500 Kč
17	22. 10. – 2. 11. GREAT USA Letecká muzea Západu	54 500 Kč

Bližší informace a přihlášky u CK PP TOURIST

Aubrechtové 3102, 106 00 Praha 10

Tel.: 272 650 744, fax: 272 658 435, mobil: 777 017 478

www.pptourist.cz; e-mail: ckpptour@volny.cz

M. Salajka: Na cestách s CK PP Tourist – letecký den J. B. Salise

V nakladatelství IAN VAŠUT vychází

BOJOVÉ LEGENDY

Vynikající informace pro každého čtenáře, nadšence a modeláře, který hledá stručnou, přesto ale vyčerpávající publikaci zabývající se konstrukcí a historií letadel, která tvořila historii. Proč to které letadlo vůbec vzniklo? Jaké bylo v boj? Kdo byli lidé, kteří ho vytvořili a kteří se proslavili tím, že na něm létali? Jaké byly jeho přednosti a zápory? Na všechny tyto otázky naše publikace odpovídají. Ale nejenom na ně! Poskytují i vyčerpávající technická data, mnoho dalších informací a zajímavostí.

● **Letadla, která tvořila historii**

● **Vynikající obrazová příloha tvořená přímo pro tyto publikace – barevné bokorysy, třípohledové nákresy a „akční“ obálka**

● **Vyčerpávající technické údaje, kompletní operační historie a informace o letových vlastnostech konkrétního letounu „z první ruky“**

Odolný a spolehlivý těžký bombardér sloužil v letech druhé světové války v Evropě, ve Středomoří i v Pacifiku. Američané postavili během války více Liberatorů než jakéhokoli jiného typu letounu a nasadili je v celé řadě bojových oblastí. V Evropě a v severní Africe tyto bombardéry používala americká 8. a 9. letecká armáda, kromě nich pak i dvaatřicet perutí britského Královského letectva, mezi nimi i 311. (československá) bombardovací perut. V Tichomoří se pak zvláště osvědčily pro svůj dlouhý dolet, díky němuž mohly zasazovat Japoncům citelné rány i v těch nejvzdálenějších koutech okupované Asie. Pohodlný bombardér tvořily čtyři motory Twin Wasp o výkonu 1200 koní; letouny B 24 dokázaly přepravovat bezmála 4000 kilogramů pum cestovní rychlostí okolo 440 kilometrů za hodinu. Se svým doletem přes 2700 kilometrů byly schopny zasáhnout jakýkoliv cíl v okupované Evropě, především se pak vyznamenaly při námořním průzkumu a při útocích proti námořním cílům. Liberator s jednoduchou ocasní plochou, pojmenovaný Commando, používal jako svůj osobní letoun Winston Churchill, který se v něm nechal dopravovat na spojenecké konference po celém světě.

www.bojovelegends.cz

Su-15TM Flagon

JAN MIKES

První zářijový den roku 1983 se poměrně neznámý typ Su-15 stal přes noc mediální hvězdou. Suchoj, pilotovaný plukovníkem Genadijem Osipovičem, té noci sestřelil nad ostrovem Sachalin Boeing 747 společnosti Korean Airlines

(let Kal 007 z New Yorku do Soulu přes Anchorage).

Z dosud neobjasněných příčin se civilní dopravní letoun ocitl daleko od plánované trasy v sovětském vzdušném prostoru. Možná vysvětlení se dodnes množí; od verze, že Boeing jednoduše zabloudil, až po tvrzení, že let byl využit americkou vojenskou rozvědkou k testování systému sovětské PVO v oblasti.

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:48

VÝROBCE

Trumpeter

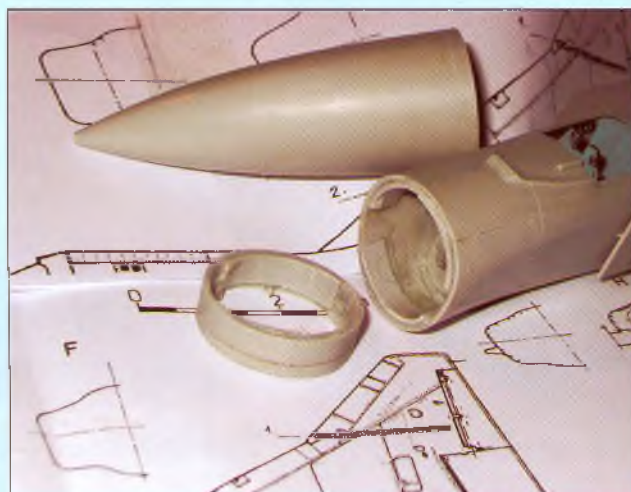
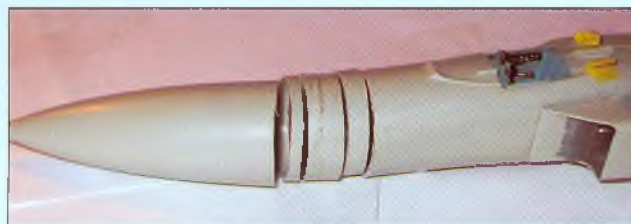
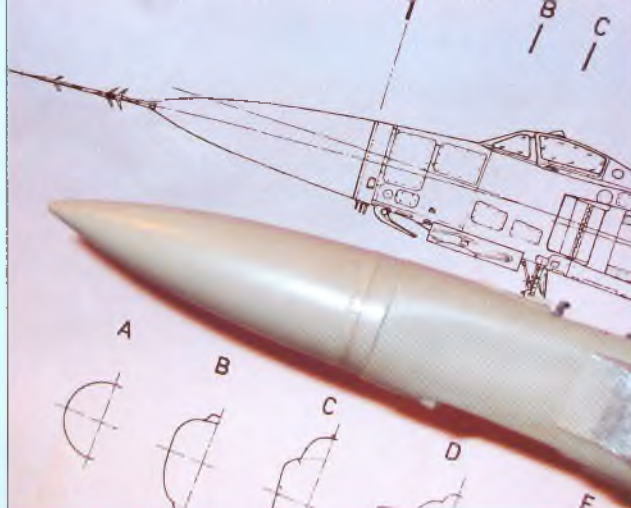

Ať už byla příčina jakákoli, stále zůstává obestřeno záhadou, proč se vlastně sovětská strana rozhodla pro sestřelení letadla. Pilot Osipovič se dokonce ani nepokoušel kontaktovat rádiem letoun, aby ho případně donutil k přistání na sovětském letišti. Sám Osipovič k tomu říká: „Jak bych s ním mohl mluvit? Musíte přece znát jazyk.“ Zásobníky kanonů Osipovičova Su-15 navíc neobsahovaly svítící náboje, takže ani tento důrazný způsob neverbální dorozumívání nebyl možný. Piloti Boeingu se pokoušeli komunikovat se Su-15 tím, že rozsvítili pozici světla (obecně signál, že letadlo je ochotno průvodce následovat), ale nedostalo se jim žádné odezvy. Ve chvíli, kdy bylo zřejmé, že KAL 007 opustí sovětský vzdušný prostor během několika minut, dalo velení Osipovičovi rozkaz k sestřelení. Jedna střela zasáhla cíl, ovšem nedošlo k okamžitému zničení letounu. Boeing dále pokračoval v letu, ale postupně ztrácel výšku. Po přibližně patnácti minutách hrůzy pasažérů na palubě se Boeing zřítil do moře. Všechny 269 cestujících a členů posádky zahynulo. Pilot Osipovič dodnes zjevně necítí žádné výčitky svědomí. V rozhovorech, které poskytl v devadesátých letech, otevřeně přiznává, že věděl, že útočí na civilní dopravní letoun. Sestřel letadla s 269 lidmi na palubě podle jeho slov

„neznamená nic“, neboť šlo zcela jistě o špiónážní misi a on tedy plnil svou povinnost při obraně vlasti.

STAVEBNICE

První dojmy ze stavebnice byly vynikající: jemné rytí do hloubky, velké množství dílů, vynikající lícování. Hned při prvním skládání nasucho si ale všimnete, že kryt radaru je k trupu připevněn pod špatným úhlem. Problém lze velmi jednoduše odstranit, což jsem také udělal.

Ovšem nejnepříjemnější zjištění mne teprve čekala. Když jsem završil stádium hrubé stavby – slepení trupu, křídla, směrovky a krytu radaru, začal jsem si uvědomovat, že něco „nesedí“. Po pozornějším porovnání slepeného modelu s fotografiemi

začalo být jasné, že něco je s modelem Su-15 hrubě v nepořádku. Po srovnání s výkresy Su-15TM se ukázalo, že Trumpeter špatně zachytil relativní rozměry jednotlivých částí trupu... a vlastně si s věrností předloze příliš hlavu nelámá. Poměrování modelu s plány letounu odhalilo dva druhy problémů:

Hlavní tvary: Část trupu od přídě po kabinu je o 1,2 cm delší než by měla být, tvar nosu pochopitelně také není správný. To je „nejdramatičtější“ chyba stavebnice. Bez její opravy pokus o „Su-15TM“ v podstatě nemá cenu, výsledný model by Su-15 nanejvýš připomínal. Rozpětí křídla je v pořádku, ale je-

jich šípovitost příliš velká. Předchozí chyba vede k tomu, že část trupu přiléhající ke křídlu je o 0,5 cm delší.

Trup od odtokových hran křídla dozadu je o 3 mm delší a jeho konec se příliš zužuje, což je proti skutečnému Su-15TM od pohledu poznat. VOP má špatný tvar (jako Su-7), u Su-15TM má odtoková hrana větší šípovitost, čímž VOP vypadá podstatně „rychleji“. To lze poměrně jednoduše opravit.

Drobnější tvarové problémy: Přední noha podvozku stavebnice je o 5 mm kratší, bez úpravy by se nepodařilo vystihnout pro Su-15TM typický postoj s nosem mířícím nahoru. Překryt kabiny nemá náležitý tvar, je příliš kapkovitý, přitom Su-15TM má stejný překryt jako Su-7. Tento problém jsem trochu zmírnil obroušením vrchní části, což sice není dokonalé, ale přece jenom nyní překryt více vypadá jako u Su-15TM. Optimální řešení by bylo použít překryt Su-7 ze stavebnice OEZ/Kopro, ale pak by bylo nutno řešit poněkud širší pilotní prostor modelu Su-15. Na překrytu modelu také chybí zpětné zrcátko.

Z řady drobných nepřesností zmíním například chybějící typické tříprsté antény na břiše, malé lapače vzduchu na zadní části trupu jsou příliš vysoké a „ostny“ na VOP kratší o 5 mm. Oprava těchto drobností není náročná a přispěje (hlavně u vstupů vzduchu) k tomu, že výsledný Su-15TM nebude vypadat „divně“.

Nahromadění zdánlivě drobných chyb způsobuje, že bez alespoň základních úprav by hotový model z krabičky vypadal spíše jako model nějakého tajného prototypu, než maketa Su-15TM.

Mým cílem nebylo postavit přesnou zmenšeninu, vystačil jsem si s tím, že hotový model bude vypadat jako Su-15TM. Proto jsem se rozhodl neinvestovat čas do opravy chybné délky trupu za kabinou a velké šípovitosti křídla, stejně jako jsem oželel správný tvar zadní části trupu. Poté, co jsem se smířil s tím, že můj Su-15 nebude dokonalý, věnoval jsem své síly opravě ostatních chyb stavebnice. Pochopitelně nejobtížnější ale také nejdůležitější je oprava tvaru a rozměrů přídě. Postup práce na opravě shrnují obrázky.

Nemá cenu popisovat další úpravy, prostě si pořídte plány Su-15TM, zvětšete na měřítko 1:48, porovnejte s výlisky a uvidíte co a jak je třeba opravit. Nakolik „pochtivě“ toto úsilí modelář pojme, závisí na jeho schopnostech a ochotě investovat do oprav čas.

ZBARVENÍ A OBTISKY

Od počátku jsem samozřejmě stavěl svůj model jako Osipovičův stroj. Předesílám však, že podle mých informací neexistuje dostupná fotografie předlohy, proto se všechny mé následující poznámky vztahují ke standardnímu schématu Su-15TM.

Su-15TM létaly až na ojedinělé výjimky v barvě kovu, s několika panely krytů radarů a nosem zelené barvy a černými plochami proti oslnění na vstupech vzduchu a před kabinou (pás má ve skutečnosti zcela jiný tvar, než jak je nakreslen v návodu).

Jak víme, povrchová úprava v barvě kovu je snad nejnáročnější modelářskou výzvou. Po přečtení několika návodů VIP modelářů, jak udělat správný kovový povrch, jsem došel k závěru, že je to věda srovnatelná složitostí s jadernou fyzikou. Vzhledem k tomu, že model byl mým prvním pokusem, rozhodl jsem se pro cestu nejmenšího odporu. Vybral jsem ze svých zásob pět různých odstínů stříbrné a hliníkové z běžných řad Humbrol a Revell. Použil jsem techniku negativního maskování - tedy vždy, když jsem nastříkal jednu vrstvu v určitém odstínu, zamaskoval jsem páskou Tamiya panely které jsem chtěl v onom odstínu zachovat a pokračoval ve stříkání další

vrstvy. Celá procedura zabrala asi deset večerů maskování a stříkání.

Na první pohled velmi pěkné obtisky ve stavebnici jsou téměř nepoužitelné. Rudé hvězdy na aršíku jsou příliš velké, tvar čísel neodpovídá a žlutočerné označení vstupu vzduchu je nepřesné. Vhodné hvězdy a čísla správných tvarů jsem našel na aršíku ze starých modelů OEZ, obtisky na vstupy vzduchu lze použít po úpravě původní.

Popisky na aršíku stavebnice jsou takřka nepoužitelné, ale problém lze jednoduše řešit jednak úpravou původních, jednak využitím zbylých obtisků z jiných stavebnic. Důvtipnému čtenáři, který dočetl až sem, není třeba zmiňovat, že návod na umístění popisek je zcela „mimo“. Pomohou fotografie skutečných strojů. Olétání a zašpinění v některých partiích letounu jsem simuloval vodovými barvami a spáry mezi panely jsem vytáhl mikrotužkou.

ZÁVĚR

Su-15TM firmy Trumpeter je velká, ale nepřesná stavebnice. Model postavený z krabičky by skutečný letoun nanejvýš připomínal. Na druhé straně jsem se při stavbě leccos naučil. Navíc jsem spokojený, že se mi takový

model podařilo dotáhnout do stádia, kdy v něm poznávám velký, zlý, sovětský, ošklivokrásný Su-15TM. Stavebnice je v tomto měřítku jedinou na trhu, a tak přinejmenším za to je třeba výrobce pochválit. Jediná věc, která tedy zanechává pachut v ústech, je cena. 1200 Kč za „polotovarovitou“ stavebnici. To prostě není fér!

Foto autor a M. Salajka

DALŠÍ INFORMACE O SU-15TM:

Rozhovor s pilotem „červené 17“ Pavlem Osipovičem, otištěný v New York Times: <http://users.rcn.com/lana.interport/link/colonel.html>

Přepis konverzace Osipoviče s jeho letovým kontrolorem v průběhu stíhání KAL 007: <http://www.rescue007.org/shootdown.htm>

„Flight 007“ od Jason Manning – článek o osudné události a jejích mezinárodněpolitických souvislostech: <http://eightiesclub.tripod.com/id267.htm>

Výkres Su-15TM: <http://www.airwar.ru/other/draw/su15.html>

Fotografie Su-15: jednoduše využijte nějaký vyhledávací server – třeba www.google.com – a zadejte klíčová slova jako Su-15 a gallery

Zajímavé shodné detaily i rozdílné tvary zejména přídě a překrytu kabin obou verzí nabízejí fotografie „kominovou“ stříbřenkou natřeného Su-15 z Monina (označení II) a záběry zjevně mnohem zachovalejšího Su-15TM z moskevského muzea Poklonnyje Gory

Foto M. Salajka a R. Pěkný

SPAD VII + SPAD XIII

aneb když dva dělají skoro totéž

Mgr. IVAN VÍŠEK

Stihací letouny továrny SPAD (Societe Pour les Appareils Deperdussin, respektive později Societe Pour l'Aviation et ses Derives) se ve druhé polovině první světové války staly pojmem spojeným s řadou leteckých es – nejen francouzských – a s jejich bojovými úspěchy. Byly to rychle, dobře ozbrojené robustní dvouplošníky, poháněné vynikajícími řadovými motory Hispano Suiza.

Prototyp „Sedmičky“ byl zalétán v květnu 1916 a na podzim téhož roku se první sériové stroje objevily u jednotek. Brzy padlo rozhodnutí úspěšnou konstrukci dále rozvíjet a zvýšit zejména rychlost i palebnou sílu. Kanónová verze SPAD XII se stala nakonec pouhým mezitypem, skutečným potřebám odpovídala až „Třináctka“. Vizáž sice „rodinu“ nezapřela, měla však větší rozměry, dva kulomety, robustnější konstrukci i výkonnější motor. Prototyp se vznesl v dubnu 1917 a na jaře roku následujícího nové letouny z mateřského závodu i od dalších dodavatelů doslova zaplavily oblohu a staly se jedním z nejpočetnějších typů své doby. SPADy sloužily i po válce a stály dokonce u zrodu československého vojenského letectva. Jedna „Sedmička“ je i součástí expozice leteckého muzea ve Kbelích.

Význam těchto letadel neopominuli ani autoři odborné literatury a případní zájemci o jejich podrobnou historii si na nedostatek čtiva nemohou stěžovat. Svoji pozornost SPADům věnovali i výrobci plastických stavebnic. V průběhu času se jich objevila celá řada a to v nejrůznějších měřítcích.

V měřítku 1:72 nabízely naše obchody dlouhá léta pouze stavebnice firem Revell a Academy. Jistě zcela náhodou se téměř ve stejné chvíli objevily na trhu dvě zcela nové stavebnice, a to dokonce českých výrobců. Firma **MAC Distribution** si vybrala „Sedmičku“ a **Eduard** zvolil za předlohu svého výrobku SPAD XIII. Vzhledem ke stáří i kvalitě mých „vitriňáků“ jsem se tedy s chutí pustil do stavby i do porovnávání obou produktů. Mohla by padnout námitka, že se jednalo o dva rozličné aeroplány, tak jaképak srovnávání. Letadla jsou si však podobná nejen vzhledově, ale i vývojově, s navazující konstrukční filosofií. Dalo se tudíž předpokládat, že podobně přistoupili k zhotovení základ-

ních komponentů i tvůrci jejich plastických zmenšenin. Zda tomu tak skutečně bylo, se můžete dočíst z následujících řádků.

Obaly, tedy krabičky stavebnic, jsou grafickým provedením pro oba výrobce natolik typické, že je identifikujeme na první pohled i v regálu. Eduardi mají krabici větších rozměrů, na titulním obrázku je profesionálně vyvedený SPAD a pod ním prchající nepřátelský Fokker. Údaje o výrobku poskytují boky obalu. MAC uložil svoje dílo do skatulkky menší a na bocích informuje kupujícího o některých dalších výrobcích. Také zde je na viku obrázek SPADu s Fokkerem, výtvarně ale méně povedený než u konkurence. Podivné je zejména „břicho“ SPADu, přepásané pěti obručemi. Že by se jednalo o dosud nepublikovanou verzi, určenou pro přepravu sudů, v případě Francouzů nejspíš s vínem? Je zřejmé, že se autor obrázku nechal inspirovat titulní stránkou „squadron/signalu“, s (výjimečně) nepříliš povedenou malůvkou Guy-nemerova Vieux Charlese, kombinující konstrukční prvky SPADů VII a XIII. Nenechme se však touto podivností odradit, stavebnice takové anomálie díky bohu nemá. Tak co nás vlastně v krabičkách čeká?

Eduard má její vnitřek řešen stupňovitě. Na „balkoně“ odpočívají dva čiré větrné štítky a fólie masek ke stříkání. Na „parketu“ jsou tři rámečky, či lépe řečeno s ohledem na konečnou velikost modelu přímo rámy, ve kterých se drobné stavební díly téměř

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:72

STAVEBNICE

SPAD VII
SPAD XIII

VÝROBCE

MAC Distribution
Eduard

ztrácejí. Jsou z plastu okrové barvy a je jich celkem 50 plus šest alternativních. U **MACu** nalezneme jeden zčásti vyštípaný rámeček s 43 plastovými díly rovněž okrové barvy, z nichž jsou ale dva alternativní a dalších osm nepoužijeme. Samostatně je vloženo horní křídlo. Větrné štítky, a to ve třech provedeních, jsou obsaženy ve fotofólii, dále zde máme štítek se 14 kovovými lepty.

Kvalita plastových součástek obou výrobců je vysoká, výrazné propadliny či velké otřepy na nich nenajdeme. Přestože **MAC** inseruje v návodu short run, není to na jeho kouscích plastu téměř vidět. **Eduardi** komponenty jsou přece jen o něco detailněji provedené, s hladším povrchem a lépe znázorněným provedením plátna. Povrch **MACu** je hrubší, odtokové hrany obou křídel neúměrně tlusté a téměř rovné. Obnovení obloučků, vzniklých vypnutím potahu na hraně, tvořené u skutečného stroje drátem, je tudíž docela pipláčka. Navíc forma nezavírala zcela přesně, a tak je zvlášť zespodu zřetelný schůdek.

V krabici dále nalezneme stavební návody, opět v typickém provedení obou výrobců. **MACu** je vyveden na šesti stránkách. Začíná historií letounu, následuje stavební postup o devíti krocích a schéma výpletů. V závěru jsou převody různých verzí, ale bez konkrétního označení. Návod bohužel ne-

specifikuje použití alternativních součástek. Je to škoda, protože je jinak přehledný a uvádí i názvy všech ke stavbě potřebných barev. Ty jsou uvedeny i na samostatně vloženém listu, přinářejícím přehled stavebních dílů včetně jejich očíslování, které na rámečku chybí, a nákresy tří kamuflážních, respektive barevných provedení letounů spolu s umístěním obtisků.

Eduardi přikládají graficky dokonalý návod o 14 stránkách, který nezačíná, jak je zavedeným zvykem, historií předlohy. Nenajdeme ji ani na dalších stránkách, zato je zde tabulka potřebných barev Gunze s odkazy na barvy dalších výrobců, do kterých se však chybičky vloudily. Následuje přehled rámečků s čísly, která jsou uvedena i na plastových součástkách. Stavební postup rozložený do šesti stran je dokonale přehledný, barevně odlišený a jasně znázorňuje použití alternativních kusů. Další stránky se věnují výpletům a použití krycích masek na střikání. Vložený dvoulíst nabízí čtyři barevně vytištěná kamuflážní schémata spolu s popisem barev a umístěním obtisků. No prostě servis na úrovni.

Když jsme se patřičně pokochali vším, co nám výrobci nabízí, můžeme se pustit do stavby respektive nejprve do přípravy dílů. Jejich začištění není u žádné ze stavebních déletrvajících problémů. V případě **Eduardů** však může způsobit jisté potíže výjmutí určitých součástek z rámečku. V některých případech totiž nepoznáme kde končí vtok a začíná nám potřebný kousek plastu. Výrobce si byl tohoto hříchu vědom a do návodu umístil obrázek znázorňující, jak odříznout vzpěry B10. Tento zádrhel se ale týká i ostatních vzpěr. Doporučuji tedy zjistit si a zjednotit, případně upravit správnou délku vzpěr ještě před jejich vlepením do příslušných otvorů. U **MACu** práci pozdrží oprava odtokových hran křídel (i když ani konkurent je nemá ideální a také zde si mírně pobrousíme), kapka tmele odstraní malou propadlinu na dílu 9. Pak se už můžeme pustit do práce.

Začneme se stavbou **SPADu VII**. Trup je řešen tradičně, slepením dvou skořepin, do nichž je třeba vsadit interiér tvořený plastovými i kovovými komponenty a jehož sestavení je třeba zkoušet a provádět po etapách. S malými úpravami vše padne, kam má, a trup lze uzavřít bez potíží. Pozor jen na skutečnost, že jeho levá polovina je o fous delší.

Vybavení pilotního prostoru je i bez dalších úprav pro model v tomto měřítku dostačující a velmi pohledné. Kladem je existence upínacích pásů na sedadle pilota, které u konkurenční stavebnice chybí.

Na trupu je třeba, mimo zabroušení jeho polovin, ještě mírně zahloubit zářez pro umístění VOP, aby navazovala na hřbet. Další díly se lepí na tupo, či na nepatrné kolíčky, ale jde to bez zbytečných zádrhelů. Nepatrně jsem prohloubil pouze otvory pro vzpěry mezi křídly. Jsou plastové a správné délky, vzpěry mezi trupem a baldachýnem horního křídla a pod VOP, musíme naohýbat z leptů. Spojení obou křídel vyžaduje trpělivost běžnou pro stavbu dvouplošníků, stejně jako jejich následné vyplétání. Bezproblémová je kompletace pod-

vozku a závěrečně dolepení droboti. Tedy v podstatě pohodová práce, vyžadující určitou zručnost pro práci s kovovými lepty a průhlednou fólií štítků.

Eduardi přistoupili k parcelaci částí trupu a jeho stavbě poněkud netradičně. Nejprve ovšem také musíme sestavit vnitřek pilotního postu, který je celý z plastu, číselníky přístrojů znázorňují obtisky. Rovněž zde je výsledný efekt příjemný, dostatečně detailní, musíme však řešit absenci pásů na sedadle.

Celek interiéru se poté vlepi mezi boky trupu, doplní kusem s palubními přístroji a uzavře hřbetem, který je zhotoven společně s VOP. Spojení však nesedí ideálně, je třeba odstranit dva nálitky a mírně vše upravit. Dále je třeba upravit na hřbetní části trupu, která je nepatrně širší a v přední části delší. Upravit je třeba také díl spodního křídla, zhotovený s přední částí trupu (rovněž nepatrně delší). Částečně prohloubit musíme i otvory v bocích trupu, které mají tendenci tlačit poloviny spodního křídla k zemi. Prostě při sestavování trupu a připojení nosných ploch se určitému řezání, broušení i tmelení nevyhneme.

Dolepení dalších částí nečiní potíže, nedomyšlena je pouze instalace hřídele vrtule, který musíme zalepit napevno. Když tak neučiníme, zapadne do trupu, protože není zevnitř nijak zajištěn.

Po předchozí úpravě vzpěr se už můžeme pustit do instalace horního křídla. Pro stavbu jsem zvolil variantu s použitím dílu B24, představujícím „zakapotované“ trubky vedoucí do chladicí v baldachýnu. Tento kus jsem spolu s patřičnými vzpěrami přilepil na trup a další vzpěry vlepil do otvorů spodního křídla. Po částečném zatuhnutí lepidla jsem se pokusil připojit horní křídlo. Když jsem však inkriminovaný díl B24 zasadil do jemu příslušných otvorů v baldachýnu, posunulo se celé křídlo neúměrně dozadu, trupové vzpěry se ocitly zcela mimo příslušné otvory a o kolmém napojení vzpěr na křídla nebylo možné hovořit. Hbitě jsem tedy sestavu rozebral, nicméně lepidlo se již, při marných pokusech posunout horní křídlo vpřed, stačilo na jeho spodku podepsat, což znamenalo následné neradostné opravy. Řešení problému je zcela jednoduché, když o něm ovšem víme předem. Kolíčky na horní část dílu B24 odřízneme, zatmelíme dva otvory v baldachýnu a polohu horního křídla vymezíme pouze vzpěrami ke trupu. Následně vlepieme vzpěry mezi křídly. Kompletace podvozku je už oproti předchozímu procházkou různým sadem.

V průběhu stavby je samozřejmě třeba model natřít, což většina z nás provede před instalací horního křídla. K usnadnění práce nám **Eduardi** nabízejí maskovací fólie na vrtuli, kola, štítek před pilota a smě-

rovku. Vše ostatní už musíme zmáknout sami, což v plném rozsahu platí o **MACu**.

Po barvách na nás čekají ještě obtisky. **MAC** vložil do krabičky malý aršík z dílny firmy **mpd**, rozdělený na dvě části. První poskytně obtisky na dva letouny francouzské, druhá na stroj v italských barvách. Obtisky jsou kvalitní, polepí se dobře, s dobrým soutiskem a reálnými barvami. Jsou přiměřeně tenké, ale současně dobře kryjí a práce s nimi je snadná. **Eduardi** arch je několikanásobně větší, přestože je určen pro dozdobení pouhých čtyř letounů. Zastoupen je Francouz, dva Američané a dokonce i český dobrovolník Charvát, takže máme skutečně z čeho vybírat. Hovořit o vysoké kvalitě **Eduardových** obtisků je snad zcela zbytečné, běžnému lepiči však mohou připadat poněkud tlusté, s příliš lesklým krycím lakem. Výrobce již zřejmě předem předpokládá použití změkčujících vodiček a laků.

Po finále, kterým je znázornění výpletů, případně ovládacích lanek, máme před sebou pohledné zmenšeniny dvou legendárních typů, jejichž vizáž kopírují oba modely skutečně zdařile. U **Eduardů** oceníme díky různým komponentům případnou možnost zhotovení dalších variant a pestřejší obtiskové variace, u **MACu** zase jednodušší stavbu. Rozhodně můžeme oba modely zaměnit za makety výrobců ze století minulého, dosud umístěné v našich sběratelských vitrínách. Já jsem to s klidným svědomím udělal.

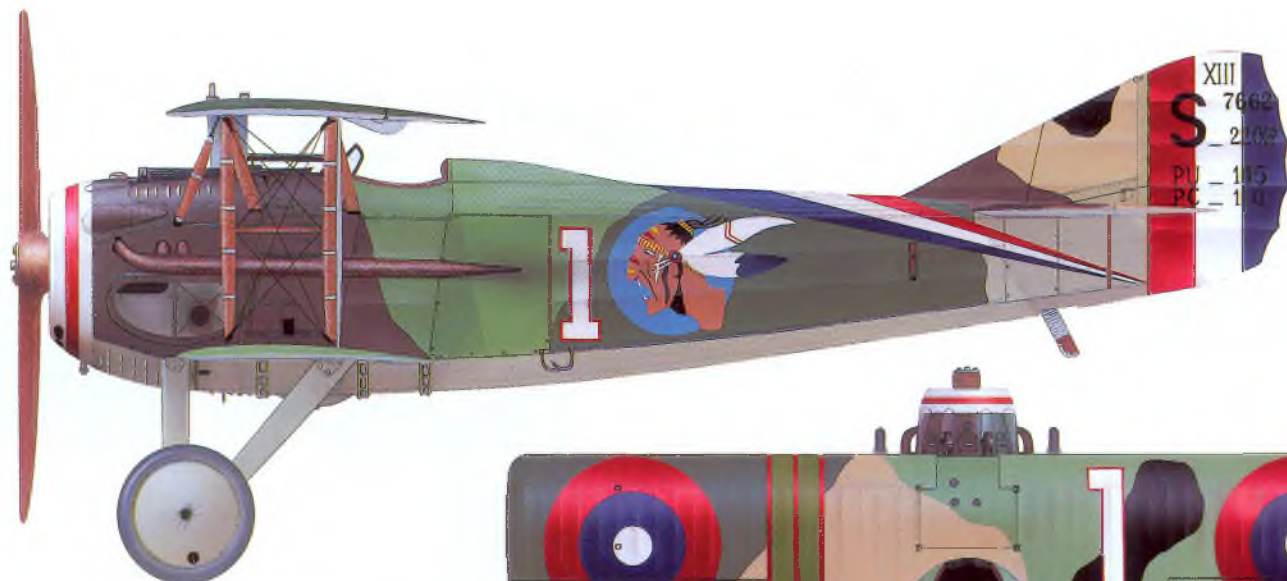
Foto autor

PRAMENY:

- Bruce, J., M.: SPAD 13.C1, Windsock Datafile 32, Albatros Productions, 1992
- Bruce, J., M.: SPAD Scouts S VII-S XII, Glencoe Models No. 1, Osprey Publications, 1969
- Connors, J.: SPAD Fighters in Action, Squadron/Signal Publications, Aircraft Number 93, 1989
- Válek, Z.: Stíhací letadla 1914-18, 1. díl, Votobia, 2000
- Vran, J.: SPAD S.VII/ XII/ XIII, in Triáda, Naše vojsko, 1989

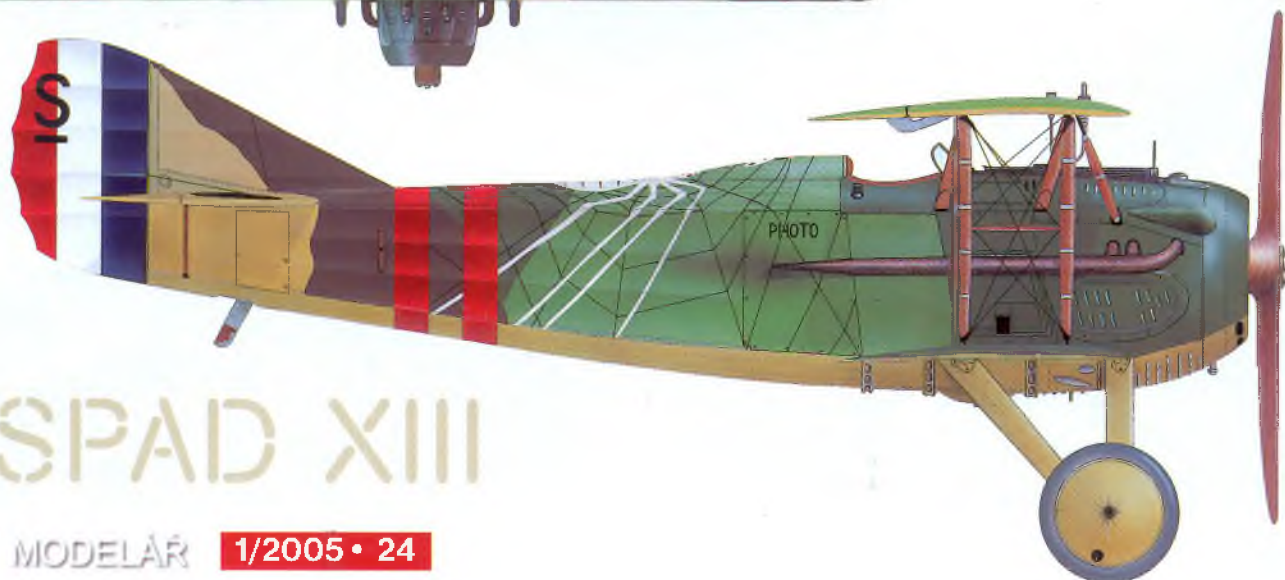

Se SPADem XIII postaveným firmou Kellner létal u americké 93. Aero Squadrony obvykle maj. John Huffer. Znakem jednotky byla na bocích trupu nakreslená hlava indiána a zelenočervené pruhy na křídlech; „velitelský“ letoun S.7662 měl navíc barevně pruhovanou přední část krytu motoru a na zádi trupu zužující se šíp v amerických barvách. Letadlo se dostalo do nepřátelských rukou, když s ním 2/Lt. O. J. Gude 22. října 1918 přistál na německém letišti Mars-la-Tour. Podle jeho slov mu po dvojnásobně vítězném souboji došlo palivo, podle svědků však prý dezertoval

Francouz Fernand Chavannes (7 vítězství) létal na podzim roku 1918 u jednotky Spa.112 na SPADu XIII neznámého čísla, postaveném firmou Adolphe Bernard. Označením jednotky byly dva červené pruhy na zádi trupu, pilotovým vylepšením kamufláže na hřbetě trupu velký bílý pavouk s francouzskou kokardou na hlavě, pronásledující mouchu s německými kříži na křídlech

SPAD XIII

Anatomie moderních vojenských letounů

Paul Eden, Soph Moeng

Kniha obsahuje barevné i černobílé fotografie a rentgeny 118 letounů; až 242 popisů detailů jednotlivých rentgenů.

Technicko-taktické údaje: rozměry, pohon, hmotnost, výkon, výzbroj, palivo a náklad. Nalezneme zde útočné letouny, bombardéry, stíhací letouny, vrtulníky námořní letouny, průzkumné letouny, cvičné letouny, transportní a tankovací letouny.

256 stran, Svojtka & Co. Cena 499 Kč / 699 Sk

Moderní pozemní boj

David Miller, Christopher F. Foss

Reprezentativní výběr stovky typů moderních zbraňových systémů všech druhů pozemní výzbroje, počínaje ručními palnými zbraněmi a raketovými střelami konče. Výbrané zbraně patří k nejdůležitějším v současné výzbroji moderních armád. Přes 200 fotografií, přes 50 diagramů, 46 barevných třírozměrných vyobrazení.

208 stran, Naše vojsko. Cena 888 Kč / 1243 Sk

Německá obrněná vozidla ve 2. světové válce - neznámé fotografie 1939-1945

Ian Baxter

Více než 350 doposud neuveřejněných fotografií nabízí jedinečný pohled na německou Panzerwaffe, od jejich triumfů až k hořkému konci. Charakteristické snímky nejruznějších typů německých obrněných vozidel v akci včetně lehkých i těžkých tanků, samohybných děl, stíhačů tanků, dělostřelectva, jakož i pancéřových průzkumných a podpůrných vozidel. Snímky doprovázejí podrobné popisky a text osvětlující historii událostí zobrazených na fotografiích.

228 stran, Svojtka & Co. Cena 299 Kč / 419 Sk

Velká encyklopedie

- zbraně druhé světové války
Chris Bishop

Ilustrovaný přehled válečné techniky, která zasáhla do bojů druhé světové války ve vzduchu, na moři a na zemi. Více než 500 samostatných článků, doplněných přehlednou tabulkou se základními údaji o zbraních.

543 stran. Cena 999 Kč / 1399 Sk

Zbraně a taktika Waffen-SS

Stephen Hart, Russell Hart

Přehled všech nejdůležitějších typů ručních a podpůrných zbraní, protitankové výzbroje a obrněných transportérů používaných jednotkami SS v letech 1939

až 1945, doplněný popisy, podrobnými nákresey a takticko-technickými daty.

192 stran. Cena 399 Kč / 559 Sk

Zbraně bojovníků Octavio Díez

Výzbroj vojáků je oblastí, která se nepřetržitě vyvíjí. Neustále se objevují nové zbraně, v jejichž konstrukci se uplatňují nejnovější technologie a technika. Tato kniha

čtenáři seznamuje s významnými modely současných samonabíjecích pistolí, útočných pušek, lehkých a těžkých kulometů, odstřelovačských pušek, ručních reaktivních zbraní a granátometů.

144 stran. Cena 699 Kč / 978 Sk

MiG-21 in detail

F. Kořán, J. Martinek, M. Khol, P. Soukop

Podrobný fotografický manuál zaměřený na verze MiG-21MF/UM. Jako doplněk dva složené archy technických výkresů. Text v anglickém jazyce.

232 stran. Cena 739 Kč / 1035 Sk

Letov Š-328, 1. díl Jiří Vrány

Vývoj a bojové nasazení čs. víceúčelového a lehkého stíhacího dvouplátníku, od vzniku typu Š.28 až po poslední stavebnou modifikaci Š.528. Doplněno

množstvím fotografií a barevných bokorysů.

Text česko-anglický.

72 stran. Cena 325 Kč / 455 Sk

Bitva o Moskvu - zamrzlá ofenzíva Janusz Piekalkiewicz

V novějších dějinách se stěžejí na- jede událost, která měla na Evropu tak osudový vliv, jako Hitlerův útok na Sovětský svaz, zahájený v červnu roku 1941. Již v průběhu září

stálo před branami Moskvy 78 německých divizí. V listopadu se německá tanková čela přiblížila svému cíli na vzdálenost pouhých 20 km. Tehdy se však Hitlerovi vojáci střetli s novým nepřítelem, proti němuž byly tanky a děla bezmocné. Po vytrvalých deštích se německý útok nejprve zastavil v moři bezendného bahna, později jej zabrzdila vražděná ruská zima...

293 stran. Cena 569 Kč / 797 Sk

Spad S.VII C1

M. Velek, M. Ovčáčík, K. Susa

Monografie francouzského stíhacího letadla. Obsahuje množství černobílých a barevných fotografií, barevné bokorysy, výkresy, vložený plakát, popis zbarvení a označování. Text je v angličtině s vloženým českým překladem.

36 stran. Cena 340 Kč / 476 Sk

Mi-4 in detail

F. Kořán, M. Khol

Stručná historie a fotografie ruského vrtulníku. V anglickém jazyce s vloženým českým textem a popisem fotografií.

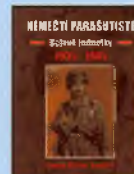
72 stran. Cena 445 Kč / 623 Sk

Exportní tančíky Praga Vladimír Francev

Publikace věnovaná exportním úspěchům továrny Praga, které se v průběhu 20 let podařilo vyvézt téměř dvě stovky tančíků, například do Íránu, Švédska či Etiopie.

Doplněno o množství zajímavých i méně známých fotografií a snímků detailů, technických výkresů a barevných bokorysů.

81 stran. Cena 315 Kč / 441 Sk

Němečtí parašutisté

-bojové jednotky 1935 - 1945

Thomas McGuirl, Uwe Feist

Obrazová publikace obsahuje detailní popis materiálního vybavení parašutistů a prostředí, ve kterém žili, cvičili a bojovali. Zařazeny jsou i stručné úvodní kapitoly o vojenských událostech té doby.

160 stran. Cena 699 Kč / 979 Sk

Na nebi hrdého Albionu 7. část Jiří Rajlich

Černá kronika Čs. letectva v RAF 1940 až 1945. Celkem 1167 leteckých katastrof, havárií a poškození techniky československého letectva ve Velké Británii, více než 1200 dobových fotografií, téměř 300 úředních dokumentů.

866 stran. Cena 890 Kč / 1246 Sk

Půl křídla, tři motory a modlitba - B-17 nad Německem

Brian D. O'Neill

V roce 1943 se rozhodovalo o výsledku druhé světové války. V této době osádka bombardérů B-17 Osmé letecké armády podnikaly nebezpečné nálety hluboko nad okupovanou Evropou bez stíhacího doprovodu. Na stránkách knihy se události odvíjejí tak, jak je viděli ti, kteří je prožili - piloti, druzí piloti, navigátoři, radiisté a střelci, a jejich vyprávění potvrzují členové dalších osádek a oficiální záznamy o příslušnících 303. bombardovací skupiny, kteří si říkali „Hell's Angels“.

475 stran. Cena 389 Kč / 545 Sk

Československá obrněná vozidla 1918-1948

V. Francev, Ch. K. Kliment

Nové vydání úspěšné knihy nakladatelství Ares, tentokrát v koedici s nakladatelstvím Naše vojsko. Doplněno množstvím fotografií, bez výkresové přílohy.

378 stran. Cena 599 Kč / 839 Sk

Publikace objednávejte na adresách:

v České republice - Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3, tel.: (+420) 222 728 090

ve Slovenské republice - Magnet - Press Slovakia, s. r. o., P. O. Box 17, 850 00 Bratislava, tel./fax: (+421-2) 67 20 19 52-3.

Předplatitelé časopisu Modelář u společnosti Aeromedia a Magnet-Press Slovakia mají slevu 10% z ceny objednaného zboží!

Veškerý sortiment zásilkového obchodu si rovněž můžete objednat na www.letectvi.cz a www.press.sk

Elegantní delta z Francie

JIŘÍ TOMAN, TNMC TŘEBÍČ

Elegantní a výkonný stíhací letoun Mirage 2000

francouzské firmy Avions Marcel Dassault – Breguet

Aviation byl spolu s dalšími třemi typy účastníkem,

úvodního výběrového řízení na nový bojový letoun Vzdušných sil AČR, ale nakonec neuspěl. To mi však nebránilo, abych si tento nádherný letoun nepostavil v mém oblíbeném měřítku.

Stavebnici vydala firma Italeri (prodejní cena se pohybovala lehce pod 500 Kč) a k ní firma Eduard sadu leptů (350 Kč). Nyní mi již nic nebránilo v zahájení stavby. Při běžném porovnání vylisků s dostupnými výkresy jsem zjistil, že obrysová věrnost je v měřítku dobrá až na vrchol SOP; proti skutečnosti je nižší. Na celém modelu chybí také jakákoliv „stopa“ po nýtech, jež jsou na podrobnějších fotografiích vidět všude.

STAVBA

Proto jsem začal nýtováním povrchu celého letadla vlastním rydlem podle výkresové dokumentace a fotografií. Současně jsem také prohluboval linky paneláže a krytek. Paneláž na přídi vůbec neodpovídala skutečnosti, a tak jsem radom, ukryvající radar Thomson-CSF RDI J3-13, celý přetmelil a přeryl. Po nýtování vždy celý povrch přebrousím brusným papírem o zrnitosti 2000.

Na vstupních kanálech vzduchu k motoru SNECMA M53-P20 s přídavným spalováním jsem odvrátil přísavací otvory a nahradil je novými dvířky. Současně jsem je také ztenčil a zatmelil na nich stopy po vyhazovačích. Díky leptům Eduard se výtoková roura spolu s forsážním prstencem a posledním stupněm motoru staly naprosto věrohodnými.

Další byl na řadě interiér, při jehož vylepšování se opět ve velké míře uplatnily leptané díly. Nasledovalo nabarvení interiéru barvou MM1728. Před slepením obou polovin trupu jsem do přídě vytvaroval zátěž z olova, která zajistí stabilitu dokončeného modelu.

Rozhodl jsem se, že model osadím skutečně blikajícími zábleskovými světly na hřbetu a spodku trupu. Proto jsem zakoupil červené modelářské LED diody a po menší úpravě je vsadil do trupu.

Propojil jsem je s nově zhotoveným konektorem v zadní části trupu, kam se skutečně připojuje externí zdroj.

K trupu jsem přilepil celé křídlo charakteristického tvaru delty. Slícování sacích kanálů s trupem a jejich přilepení nečinilo potíže, dělicí roviny a dosedací plochy jsem jemně dotmelil. Velice se mi osvědčil přípravek Mr.Surface 500, který lze pomocí originálního ředidla Gunze Sangyo dobře uhlazovat, což je velice užitečné v méně dostupných partiích.

Na přechod trup-křídlo jsem z tenkého hliníkového plechu doplnil dva nové „výdechy“, které ve stavebnici vůbec nejsou podchy-ceny. Na oba konce křídla jsem umístil nově zhotovená polohová světla a upravil antény pro radioelektronický boj.

Na spodku trupu se odvrtním objevily otvory pro ústí hlavní dvou 30mm kanonů DEFA 554. Do přídě jsem vsadil nově zhotovenou Pitotovu trubici a před kabinu umístil nástavec pro doplňování paliva za letu. Dva

BRIEFING

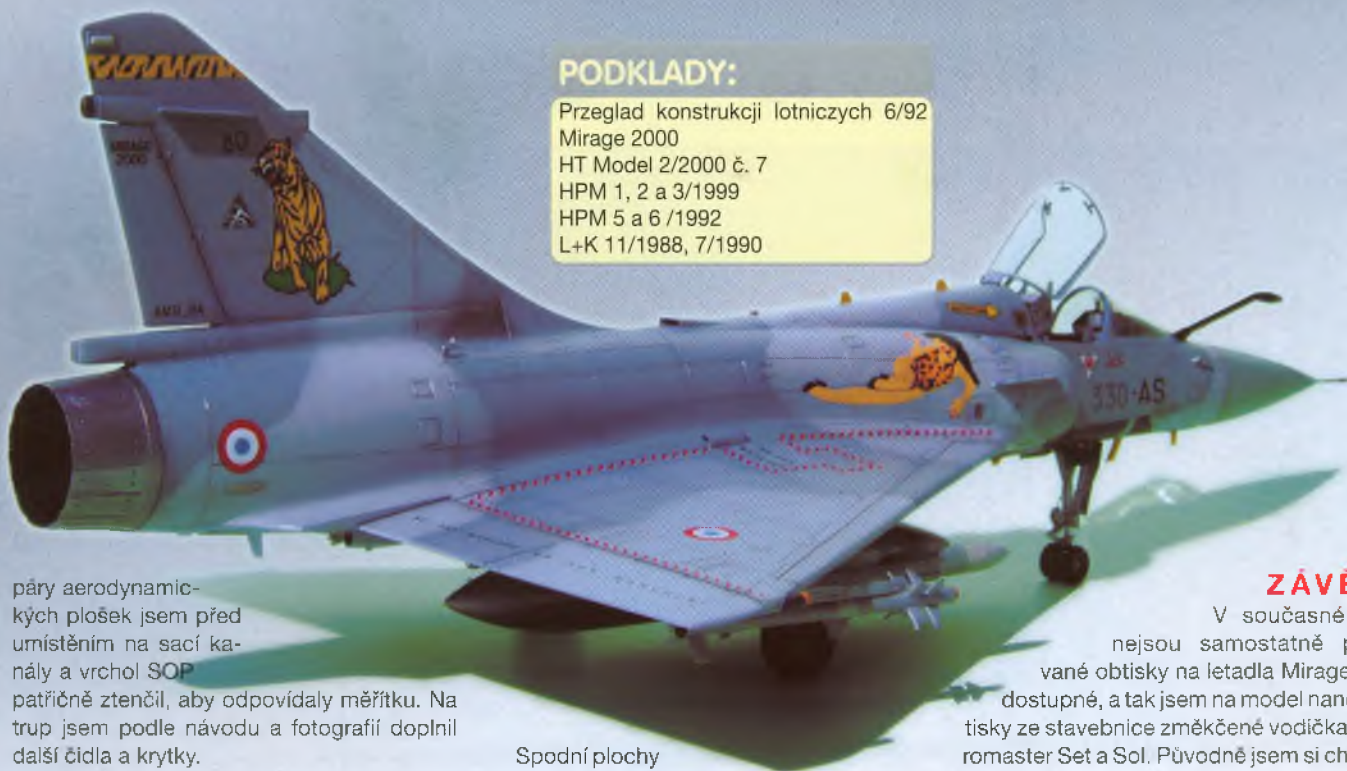
STAVEBNICE	Mirage 2000C
MĚŘÍTKO	1:48
VÝROBCE	Italeri
BARVY	Aeromaster (AE), Model Master (MM)
DOPLŇKY	lepty Eduard

PODKLADY:

Przegląd konstrukcji lotniczych 6/92
Mirage 2000
HT Model 2/2000 č. 7
HPM 1, 2 a 3/1999
HPM 5 a 6/1992
L+K 11/1988, 7/1990

páry aerodynamických plošek jsem před umístěním na sací kanály a vrchol SOP patřičně ztenčil, aby odpovídaly měřítku. Na trup jsem podle návodu a fotografií doplnil další čidla a krytky.

Na všech podvozkových nohách bylo třeba tmelit stopy po vyhazovačích. Na přídové noze jsem upravil přistávací reflektory a další osazení. Přídový i hlavní podvozek mají nové kryty z leptů. Doplnil jsem hydrauliku a mírně „zatřítil“ všechna kola. U přidavné nádrže o objemu 1300 litrů, která je umístěná pod centroplánem, jsem odřízl stabilizátory, které na fotografiích skutečných nádrží nejsou. Nově zhotovené je uchycení v zadní části a plnicí hrdlo.

Závěsníky obou párů PLŘR jsem také onýtoval podle fotografií. Jak rakety Matra Super 530D, tak i Matra 550 Magic 2 si vyžádaly několik úprav a ztenčení do konečné podoby. Číré části překrytu kabiny lze po začistění a nabarvení bez problémů usadit na modelu.

K modelu Mirage 2000 jsem si podle fotografií postavil v měřítku zdrojový vozík, ve kterém jsou uloženy baterie a vlastní „blikátko“. Vše je propojeno napájecím kabelem.

ZBARVENÍ

Barvit jsem začal odstínem MM1728 Ghost Gray vybavení pilotního prostoru před vlepením do trupu. Podle fotografií skutečných strojů jsem nabarvil různé detaily. Na výtokovou trysku jsem použil leštitelné odstíny MM1402 Satinless Steel a MM1404 Titan, podtrupovou přidavnou nádrž jsem nastříkal leštitelnou MM1403 Magnezium.

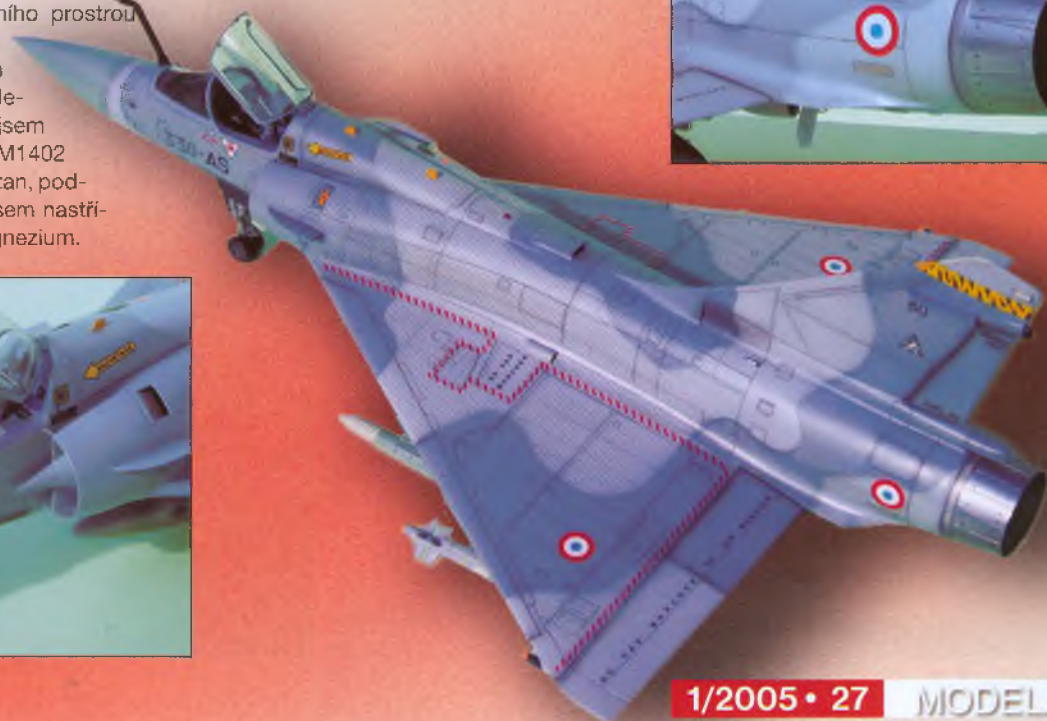
Spodní plochy a část horních jsou nastříkány odstínem AE1055 US Light Ghost Gray, nepravidelná pole na horních plochách jsou namíchána z MM1720 Intermediate Blue a MM1728 Ghost Gray v poměru 1:3. Přechody polí na horních plochách jsem se snažil barevně odlišit, tak, jak je vidět různý stupeň olétání. Barva radomu je opět mix z barev AE1027 RLM76 a AE1021 RLM65 v poměru 2:1. Klamná kabina na spodku trupu je nastříkána barvou AE1022 RLM66.

Podvozkové nohy jsem barvil odstínem MM1401 Aluminium a MM1404 Titan, disky kol potom MM1403 Magnezium. Na PLŘR jsou použity různé michané odstíny. Zdrojový vozík je nastříkán odstínem MM1720 Intermediate Blue a MM1728 Ghost Gray v poměru 2:1.

Celý model má mírně zvýrazněné linky paneláže a nýtování. Křídami je napodobeno pouze nepatrné provozní uspinění. Povrch jsem sjednotil polomatným lakem Aeromaster AE1002.

ZÁVĚR

V současné době nejsou samostatně prodávané obtisky na letadla Mirage u nás dostupné, a tak jsem na model nanесl obtisky ze stavebnice změkčené vodičkami Aeromaster Set a Sol. Původně jsem si chtěl postavit letoun, který 12. října 1999 havaroval během přiblížení na přistání v Čáslavi, ale obtisky nejsou. Proto jsem postavil Mirage 2000C1 RDI výrobního čísla 80 ze zkušebního střediska CEAM (Centre d'Experimentations Aeriennes Militaires EM AA) z Mont-de-Marsan jednotky EC 5/330 Coté d'Argent, která navštívila letiště Planá u Českých Budějovic ve dnech 17. a 18. června 1994. Ve sbírce se mi tak objevil letoun, který je svými tvary nezaměnitelný.

OBRAZOVÉ PODKLADY

<http://www66.tok2.com/home2/tankguy/jgsdf03/keisoukou.html>

<http://www.yuri.sakura.ne.jp/~right/equipment/jgsdf/infantry/lamv/lamv.html> Replic č.69

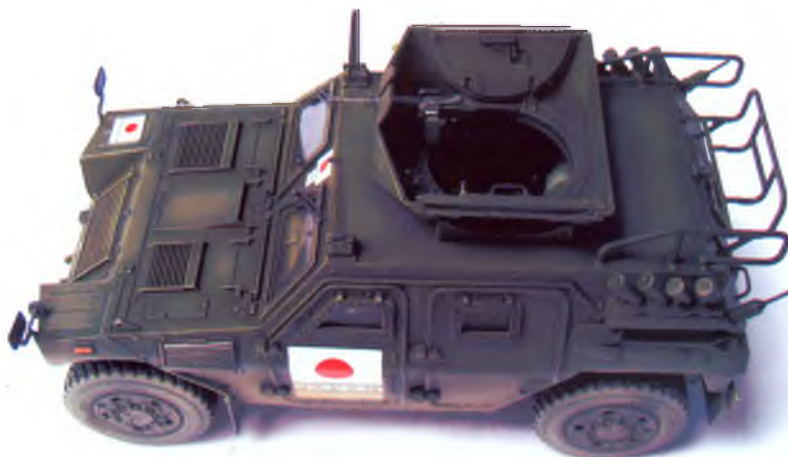

mnoho prohlubní po vyřezávacích, takže vás čeká nějaké tmelení. O zbarvení vnitřních prostor si autoři návodu, alespoň podle dostupných fotografií, dosti vymýšlejí. Abych vás hned neodradil, na uvedených webových stránkách lze najít dost dobrých fotografií podle nichž lze tyto drobné vady odstranit. Zavřenými dveřmi není dovnitř stejně vidět, a tak jsem pro recenzi zvolil stavbu z krabičky.

Po sestavení jsem model nastříkal barvami Tamiya a vystinoval olejovými barvami tzv. vymývací technikou. Po zaschnutí olejů jsem dry-brusem zvýraznil detaily. Nakonec jsem model zaprášil. Jednak proto, že nejsem přítelem vozidel „z fabriky“, ale také proto, že model má označení vozidel operujících v současné době v Iráku, kde je převážně písek a velmi málo automyček...

Na závěr mohu napsat jenom dvě slova: stavebníci doporučuji!

Foto autor

Letouny Mirage patří k pravidelným návštěvníkům leteckých dnů v Česku i na Slovensku, a tak stavitelům modelů nabízíme podklady v podobě fotografií letadel Mirage 2000C (5-OF/30) ze stavu EC02.005 a dvou strojů Mirage 2000-5F (2-ET/57 a 2-ES/73) jednotky EC01.002

Foto M. Salajka

BRIEFING

STAVEBNICE	Fiat G.50bis
VÝROBCE	AML
MĚŘITKO	1:72

STAVEBNÍ NÁVOD

Podle mého názoru jsou obrovským přínosem čtyřpohledová barevná schémata kamufláží, zejména „flekatých“ italských strojů. Opět se neubráním srovnání s původní stavebnicí, kde většina kreseb byla černobílá a tudíž velmi špatně „čitelná“. Naopak kritický budu ke stavebnímu návodu, jenž vměstnaný na list formátu A4 není přehledný a chybí v něm některé informace. Například proč se trápit s leptaným dílem s ovladači motoru (PP7), když je ve stavebnici shodný díl odlitý (PUR10)? Také umístění některých dílů je naznačeno jen velmi orientačně.

Další moje připomínka směřuje k anglickým názvům italských kamuflážních odstínů – modeláři by jistě ocenili také původní italské názvy, už jen kvůli lepší orientaci při výběru odpovídajících modelářských barev.

STAVBA

Původní stavebnice nepatřila zrovna mezi oddechové záležitosti a musím předeslat, že nová stavebnice se v tomto ohledu bohužel příliš neliší. Sestavení velmi detailně vybaveného pilotního prostoru je otázkou několika minut, je však třeba užít podlahu, stejně jako zadní trupovou přepážku. Na rozdíl od doporučení návodu jsem za barevný základ interiéru vybral odstín Verde Anticorrosione (Humbrol 78+bílá).

Rady návodu jsem nerespektoval ani v případě spojení pilotního prostoru s trupem a hřbetním dílem. Nejprve jsem slepil trup pouze v části od kokpitu dozadu a do horní části trupu (díl č. 61) jsem vlepil trupovou přepážku (č. 67). Poté jsem horní díl vložil do trupu, slícoval nasucho (díly příliš dobře nelícují) a teprve poté vše slepil. Dá se tak předejít nemilému překvapení v podobě úzkého trupu a širšího hřbetního dílu (zkušenost ze stavby původní stavebnice). Tentokrát to dopadlo dobře, ale jistota je jistota.

Sestavení křídla opět vyžaduje pečlivou přípravu „na sucho“ zejména v místě pod-

Padesátka na třetí pokus

LIBOR JEŘÁBEK

Není to tak dávno, co firma AML obohatila modelářský trh dvěma stavebnicemi italského stíhacího letounu Fiat G.50 v provedení I. a II. až IV. série. Stavebnice nebyly špatné, nabízené obtiskové varianty, zahrnující i atraktivní finské stroje, zlákal ke koupi nejednoho modeláře, mou malíčkost nevyjimaje. Stavební náročnost či některé nepřesnosti,

pokročilejší výrobní možnosti, nebo možná mnohem prozaičtější důvody, vedly firmu k tomu, že se Fiat G.50 na trhu objevil znovu.

Co se kromě krabičky změnilo? Musím předeslat, že docela hodně, i když to na první pohled není hned patrné. V první řadě stavebnice nabízí stavbu dvou verzí, G.50bis a G.50 IV.série (i když o tom titulek na krabičce mlčí), liší se především zadní částí trupu a SOP. Výrobce se vyhnul složitému dělení formy zhotovením dvou trupů. Srovnání s výlisky starší stavebnice musí potěšit každého modeláře, neboť otřepy, deformované díly, nedolitá místa (např. disky kol) a další podobné nedostatky novinka neobsahuje. Jediným povrchovým nedostatkem je několik vtaženin na spodní části trupu.

Dalším podstatným rozdílem je jinak navržené dělení některých dílů. Například horní část trupu se dolepuje téměř celá (důvodem je asi možnost stavby souběžně vydané dvoumístné verze). U ostatních součástí je rozdělení na více dílů přínosem, například horní poloviny křídla zhotovené společně s křídélky a přístávacími klapkami odstraní problém s tlustými odtokovými hranami. Stavebnice obsahuje i zvlášť zhotovené ovládací plochy, které se tak s minimem potřebných úprav dají přilepit ve vychýlené poloze.

Další změnou proti původní stavebnici je nahrazení některých odléváných a leptaných

dílů plastickými, což jistě ocení modeláři obávající se polyuretanových pilin. Na druhou stranu nahrazení leptané palubní desky či podvozkových krytů plastikem ocení málokdo.

Málem bych zapomněl na zaslepené podvozkové šachty, velkou „bolest“ původní stavebnice. V každém případě v krabičce nalezneme úplně vše, co ke stavbě modelu Fiatu G.50 potřebujeme, což stále ještě nebývá samozřejmostí.

vozkové šachty. Proti původnímu modelu zcela chybí v kořenech křídla vstupy vzduchu do olejových chladičů. Výrobce mohl alespoň v návodu naznačit potřebné změny, spočívající v odvrtání otvorů o průměru asi 2 mm a úpravě jejich tvaru do oválu. Z kousků plastiku jsem doplnil také regulační žaluzie, což vzhledu modelu výrazně prospělo. Škoda, že tyto díly nenajdeme mezi lepty.

Spojení křídla s trupem kupodivu vyžadovalo méně úprav, než jsem očekával, nicméně spáry v kořeni křídla pomohl zahladit jediné tmel. Tím jsem se dostal k nejhorší části stavebnice a tou je přilepení motorového krytu k trupu. Není mi zcela jasné, jak to s námi autor modelu myslel, neboť spodní část motorového krytu nebylo možné s trupem slícovat, respektive náběžná hrana křídla pod motorem se do krytu nedala zasunout. Možná byla chyba ve mně, každopádně nepomohlo ani drastické odebrání materiálu ze všech dílů; nemluvě o pochybách o správném tvaru této partie, o které se zmiňuji dále. Nakonec jsem se rozhodl pro radikální řešení a skoro celý spodní „límec“ jsem z krytu odřízl, nicméně i potom se na přechodu vytvořil schod, který jsem „zamaskoval“ přilepením sacího kanálu vzduchu do karburátoru. Bohužel chybějící regulační klapky na spodní straně krytu, které jsem zhotovil nově z plastické destičky, se mi díky tomuto „schodu“ nepodařilo přilepit, takže jsem se musel smířit s tím, že tato část zcela neodpovídá skutečnosti. Také v horní části krytu doporučuji obezřetnost – rozhodně neodřezávejte ihned celou přebývající část, ale upravte ji postupně. Ztenčil jsem rovněž regulační klapky chlazení motoru a uvnitř krytu doplnil z vytaženého kousku rámečku sběrač výfukových plynů.

Modelářovu trpělivost prověří také sestavení vrtule. Náboj s naznačeným stavěcím mechanismem je znehodnocen otřepy a plytkými detaily, také přilepení vrtulových listů je problematické a náročné na přesnost. Tato

část by si zasloužila zcela nové provedení, například náboj odlitý z PUR s jasně definovanými otvory pro vrtulové listy, které by odpovídaly skutečné vrtuli Fiat-Hamilton.

Posledním malým zádrhelem je nutnost odvrátit otvory pro podvozkové nohy – plastik je hodně měkký, takže mějte lehkou ruku ať se neprovrtáte na druhou stranu!

Přilepení převážně odlévaných detailů (hlavně kulometů, vyvážení křidélek, Pitotova trubice) je pohodové a model výrazně oživí. Přesto výrobce i tentokrát zapomněl na pár drobnosti, například na Venturiho trubici na pravé straně trupu, nebo na spodku centroplánu (záleží na verzi), či na boční „skla“ ve dvířkách pilotního prostoru. Ta sice byla často demontována, ovšem v barevném bokorysu v návodu jsou, tak jsem je zhotovil z kousku čiré fólie.

TVAROVÁ PŘESNOST A DETAILY

K dispozici jsem měl několik sad výkresů, které se navzájem lišily (Revi, HPM, SAMI), ovšem nakonec jsem model srovnával s měřítkovými výkresy z italské publikace Ali D' Italia č. 6. Trup se zdá být o nějaký milimetr delší a neodpovídá také rytí v hřbetní části. Pro zajímavost jsem na výkres přiložil také trup z původní stavebnice – je pro změnu o pověstný „fous“ kratší! Zda jsou (respektive měly být) oba trupy stejné, či recenzovaná stavebnice obsahuje zcela nové díly, se mi nepodařilo zjistit.

Dále se mi nelíbí tvar vrtulových listů, které by měly být mnohem užší. Z mého pohledu je nejhorší částí motorový kryt, respektive jeho spodní část v místě „límce“ a vstupu vzduchu do karburátoru. Ta neodpovídá italským výkresům, naopak celkem přesně výkresu v Revi č.29. Jelikož k dispozici nemám zřetelnou fotografii potvrzující tu či onu variantu, nedokážu posoudit, která je správná. Spíše bych se však přiklonil k „italské“ variantě, kterou podporuje několik fotografií zobrazujících alespoň částečně inkriminovanou partii. Podtrženo a sečteno, model proporcčně odpovídá svému vzoru velmi dobře, nicméně zmíněné nedostatky některým modelářům zajisté nedají spát.

KAMUFLÁŽE A OBTISKY

Stavebnice nabízí čtyři možnosti zbarvení. První je G.50 395^a Sqd., 154° Gruppo Autonomo operující v březnu 1941 v Albánii, zbarvený odstínem Grigio Mimetico (kamuflážní šedá) na spodních plochách, horní plochy byly opatřené barvou Giallo Mimetico (kamuflážní žlutá) s nepravidelnými skvrnami Verde Mimetico (kamuflážní zelená) a Marrone Mimetico (kaštanová). Podobně kamuflován, ovšem bez žlutého motorového krytu, je letoun G.50bis 355^a Sqd., 24° Gruppo Autonomo ze stejné oblasti, na kterém létal Cap. Ettore Foschini (celkem 15 sestřelů). Další možností je šedo-zelené „bisko“ v barvách Luftwaffe, konkrétně cvičné 3./JG108 z Vídně-Neustadtu. Poslední variantou je G.50bis chorvatského letectva, opět se zelenými horními a šedými spodními plochami.

Pro nastříkání kamufláže jsem použil barvy Gunze Aqueous a Aeromaster: Grigio Mimetico a Giallo Mimetico (Aeromaster), na skvrny Gunze H303 (zelená) a H17 (kaštanová).

Obtiskový aršík je výborné kvality, s odpovídajícími odstíny barev a bezchybným soustiskem. Jediný „zádrhel“ jsem si způsobil sám tím, že jsem obtisky výsoštných znaků obštíhl, čímž se narušil jejich okraj, který se po nanesení na model „roztřepil“. Jak se později ukázalo při jejich aplikaci, nebylo nutné okraj odstraňovat, protože obtisky umístěné na lesklý povrch a „ošetřené“ Mr. Mark Softerem perfektně sedly a podkladový film zmizel.

ZÁVĚR

Mé hodnocení bude rozporupné, stejně jako mé pocity při stavbě. Prvotní nadšení z nové stavebnice pomalu vyprchalo, zejména po zjištění, že model je stejně stavebně náročný jako jeho předchůdce a opět obsahuje některé tvarové nedostatky a nedodělky. Na druhou stranu, rozdíl v úrovni detailů je patrný a rozhodně stavebnici posunul kvalitativně mnohem dál. Přesto bych ji doporučil pouze zkušenějším modelářům, majícím dostatek času a hlavně chuti překonat její nástrahy.

Foto autor

Jak na antény a výplety

TOMÁŠ MATYSKA
(12 let; Juniorský klub
Hradec Králové)

Jistě jste se setkali s problémem, jak vytvořit tenké a přitom odolné antény nebo výplety u letadel s větším počtem křídel. Já jsem dlouhou dobu používal kousky rámečku vytažené nad kahanem do vláken. Později, jakmile jsem poznal kouzlo vázání umělých mušek (používají se na rybaření jako nástraha), jsem tento klasický způsob zavrhl a začal jsem využívat technického pokroku v mém druhém hobby. Stručně řečeno, koupil jsem si špulku muškařské nitě (asi 30 Kč), obsa-

hující přibližně 200 metrů „dvojvlákna“. Pro výplety lze použít celé dvojvlákno, nebo je velmi snadno rozpleteme na jednotlivá vlákna.

Do místa určeného k ukotvení antény nebo výpletu vyvrtám malý otvor, případně zářez žiletkovou pilkou. Konec vlákna zajistím vteřinovým lepidlem. Výplet napínám ihned při natahování.

Nit skýtá mnoho výhod: je pružná a odolná, výrobci nabízejí možnost výběru z velké škály barev, pro hovoří dobrý poměr cena-kvalita-množství i skutečnost, že vlasec koupíme v každém dobrém obchodě s rybářským náčiním.

Jako demonstrační model byl demoliční komisi vybrán P-40 z otcovy sbírky, který vyhrával modelářské soutěže před dvaceti lety! Jak málo tehdy stačilo – žádné lepty, žádný rezin...

Špulka s muškařskou nití

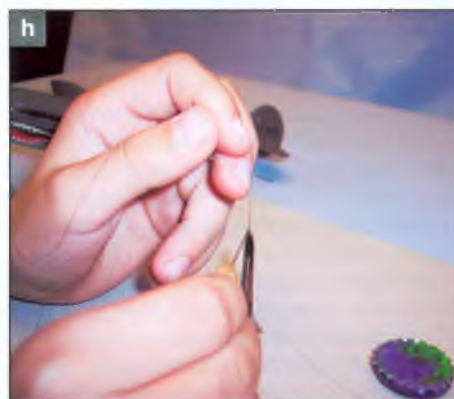
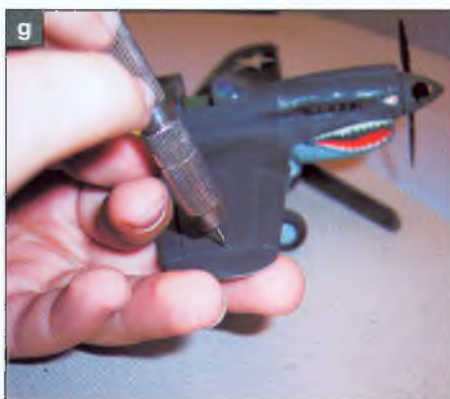
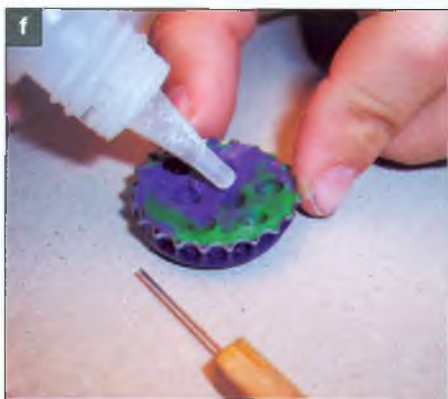
Potřebné nástroje:

- 1) Bobbin holder (bobina) – není nezbytný, slouží k lepší manipulaci s muškařskou nití
- 2) Pinzeta – je nezbytná!
- 3) Sklíčadlo s vrtákem (používám průměr 0,2 - 0,3 mm)
- 4) Vteřinové lepidlo dodávané nejmenovanou českou firmou z Obrnic
- 5) Finta pro aplikaci vteřinového lepidla – objasňuji v dalším textu
- 6) Žiletková pilka
- 7) Pineta – koupíme v drogerii, nebo sebereme mamince/manželce
- 8) Inzulínová stříkačka – není nezbytná, ale má báječně tenkou jehlu, která může nahradit tenký vrták
- 9) Jehla
- 10) Skalpel s ostrou čepelí – nezbytný!

c - f Finta na vteřinové lepidlo. Potřebujeme víčko od piva; trochu plastelíny (modelovací hmoty); jehlu na šití, které ubrousíme část očka tak, aby vznikla vidlička; balzový špalík, do kterého vlepíme upravenou jehlu. Plastelínu vmáčkneme do víčka od piva a násadkou štětce vytvoříme doličky pro vteřinové lepidlo.

g Do místa ukotvení antény vyvrtáme dostatečně hluboké otvory

h Pokud chceme z jednoho místa vyvést více antén nebo lanek, zpevníme si příslušný počet vláken vteřinovým lepidlem. Výborně nám pomůže pineta, která udrží vlákna napnutá

i Spojená vlákna vsuneme pinzetou do vyvrtaného otvoru

j Zakápneme vteřinovým lepidlem

k Polohu upravíme jehlou, necháme důkladně zaschnout

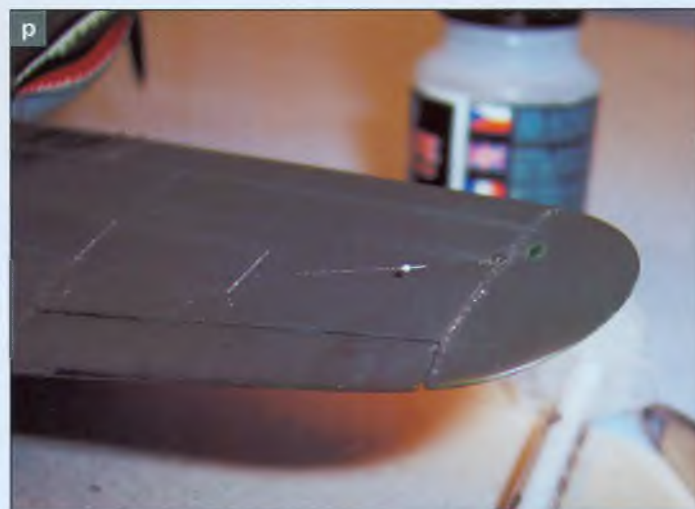
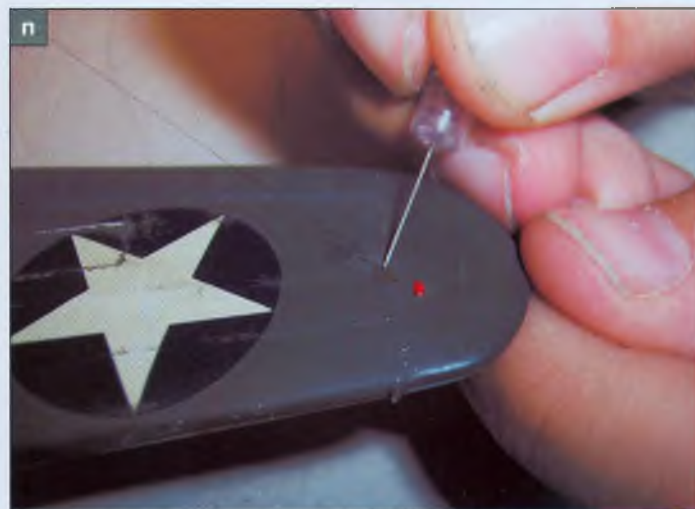
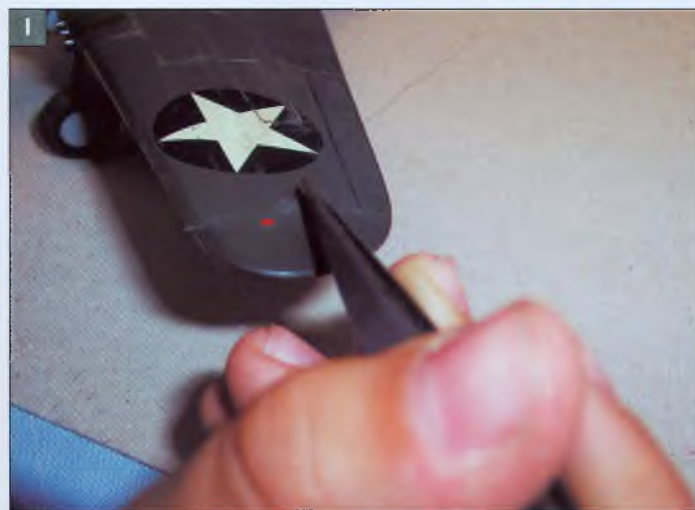
l Pinzetou přivedeme druhý konec vlákna do otvoru v křídle

m Pinzetou přidržujeme vlákno napnuté a zakápneme vteřinovým lepidlem

n Opět jehlou upravíme polohu vlákna

o Hustší bílou barvou naznačíme izolátory

p Hotovo

PRVNÍ STÍHAČKA

MAREK MINCBERG

...to jméno znamenalo hrůzu a smrt. Pro mnoho letců byly tvary německých jedno, dvou i trojplošníků tím posledním, co ve svém životě viděli. Na samém začátku vývoje Fokkerových stíhaček stojí několik typů, souhrnně označovaných Fokker Eindecker. Byly to stroje, které lze považovat za první operačně

nasazenou stíhačku, neboť francouzské stroje Morane-Saulnier, upravované vojáky v poli k nesení výzbroje, v té době ve stíhací roli jen improvizovaly. Fokkery na frontu přicházely již plně vyzbrojené a připravené k boji. Do něj se jejich piloti vrhli s takovou rozhodností, že otázka „Co s Fokkery?“ se dostala až na půdu britského parlamentu.

BRIEFING

MĚŘÍTKO	1:72
STAVEBNICE	Fokker E.III Profipack
VÝROBCE	Eduard

Firma Eduard kdysi čtvrtkovou stavebnici Eindeckera zahájila svou produkci prvovalcích letadel. Byl to klasický short-run, nicméně podle kuloárových informací se chystá nové vydání, mající s původní stavebnicí málo společného – pravděpodobně jen velký vzor. V mezidobí si Obrničtí „stříhli“ Eindeckera v měřítku 1:72 ve verzích E.III a E.IV. Právě toho nejslavnějšího jsem od redakce Modeláře dostal k recenzování. Čtvrťka ještě není, tak jsem vzal zavděk i „odznakem“.

I když odznakem... tenhle stroj není žádný drobeček, rozpětí má větší než Spitfire. Pokud budete stavět základní verzi stavebnice, máte práci tak na víkend – co byste chtěli dělat s jedním rámečkem plastových dílů? Mimochodem, čistých, jemných a s ostrými detaily. Plataný potah na křídlech i trupu je také pěkně naznačen.

Stavebnice verze Profipack obsahuje samozřejmě něco navíc. Krom plastu máme

k dispozici docela „našlapany“ plát leptů, na němž najdete jak díly, které nahrazují některé hrubší plastové (třeba konstrukci ostruhy, stupadlo, plášť kulometu a podobně), tak i součástky, které vzhled modelu posouvají dále. Třeba vačkové rozvody na motoru a kabely svíček, o pilotním prostoru nemluvě. Některou drobotinu najdeme mezi plechy i s rezervními kousky, což je velmi užitečné! Srozumitelný návod, obtisky a masky, to je klasika obou variant stavebnice.

Proporčně a tvarově je zmenšený Eindecker v pořádku, ale pokud budeme kontrolovat rozměry, narazíme na problém. Nikdo totiž pořádně neví, jaké měl i Fokker E.III ve skutečnost rozpětí křídla. V literatuře je nejčastěji uváděno kolem 10 metrů (plus 2 až 5 cm), nebo zhruba 9,5 metru. Křídlo typu E.III má stejný počet žebër jako předcházející typy E.II a E.I (až na prvních 5 kusů). Jsou to stroje, které všechny Fokker označoval jako typ M14.

Nosná plocha E.I až E.III je udávána vždy číslem 16 m² a rozpětí Fokkeru E.II není nikde zpochybňováno. Přikláním se tedy k tomu rozpětí 10 metrů i u verze E.III. Pochybuji totiž, že by se za běhu sériové výroby zvětšovala hloubka křídla a zmenšovala rozteč žebër. U Eduardů asi uvažovali stejně, takže z mého pohledu sedí rozměry „na chlup.“ Ale do té doby, než pracovníci londýnského Science Museum sundají od stropu kostru jediného dochovaného originálního monoplanu, je vše výše napsané pouhopouhou spekulací. A jen jako bonbónek: rozpětí je na stránkách

muzea udávané prapodivným údajem 8,53 metru.

O stavbě se toho moc psát nedá, naprosta většina dílů lícuje dobře. Drobné problémy jsem měl v pilotním prostoru. Plechový knipl je příliš plochý a stálo by za to nahradit jej kouskem drátku, také rukojeť by snesla drobné úpravy. Pokud budete chtít použít plechovou konstrukci pilotního prostoru, nemějte strach zbrousit nejen její plastové značení z boků polovin trupu, ale zajedte i hlouběji do plastu. Já to neudělal, a pak jsem měl problém se zavřením trupu – musel jsem na již slepeném vnitřním vybavení brousit podlahu a zadní přepážku. A brousit plechové díly nejde příliš dobře. Od té chvíle pak na problém nenarazíte.

Tolik ke stavbě. Myslím si, že několika detailům by slušela lepší péče výrobce. V první řadě jde o výškovku, respektive její ovládání. U stavebnice typu Profipack bych čekal, že ramena ovládání VOP budou plechová. Místo toho jsou na ose výškovky nalisovány masivní „válece“.

Trubky konstrukce podvozku by také mohly být tenčí. Kdo chce, nahradí je třeba injekčními jehlami. Na druhou stranu jde podvozek i přes složitost dobře sestavit díky promyšlenému umístění čepů. Uložení předních noh hlavního podvozku do trupu (ve skutečnosti rozměrná díra) by také mohlo být znázorněno lépe, než jen kouskem plechu v podobě lemu. Ale zřejmě je to na hraně technologických možností výroby. Takže použijeme černou barvu na značení otvoru, protože tohle se opravdu nevyplatí řezat.

Také převis horního krytu přidě nad bočnicemi se mi na fotografiích a výkresech jeví výrazně jemnější, než na modelu. Ramena řízení křídla (díly PE24

a 26) doporučuji spojit kouskem drátku. Jednak vám to zjednoduší jejich instalaci, jednak i ve skutečnosti byla ramena na jednom hřídeli.

Poslední poznámku mám k vykrojení nábožné hrany křídla. Na modelu vznikne po nalepení křídla asi dvoumilimetrová mezera. Ona tam mezera byla i ve skutečnosti, ale na fotografiích moc vidět není. Její tvar i velikost však lze krásně odečíst například na fotografii ve Windsocku č.15 na straně 22 dole. Je výrazně menší a vykrojení křídla je rovné, nikoliv do oblouku jako na modelu.

Ke kritice zbývají už jen masky a obtisky, ale žádná se nekoná. Vlastně ano, číslo Buddeckeho stroje je špatně. Je z roku 1916, nikoli 1915. Jinak vše perfektní, pochvalu uděluji jednak za přítomnost obtisků popisek, ale především za obtisk šnerování na spodku trupu. Po nanesení vypadá v tomto měřítku velmi věrně.

ZÁVĚR

Pěkný model ošklivého letadla. Ale na druhou stranu, proč nemít doma model první pořádné stíhačky?

Foto autor

PRAMENY:

Windsack Datafile Fokker E.III
Windsack Datafile Fokker E.I and E.II
Austro-Hungarian Army Aircraft of WWI

Douglas EB-66 Destroyer

LUBOŠ ZACH

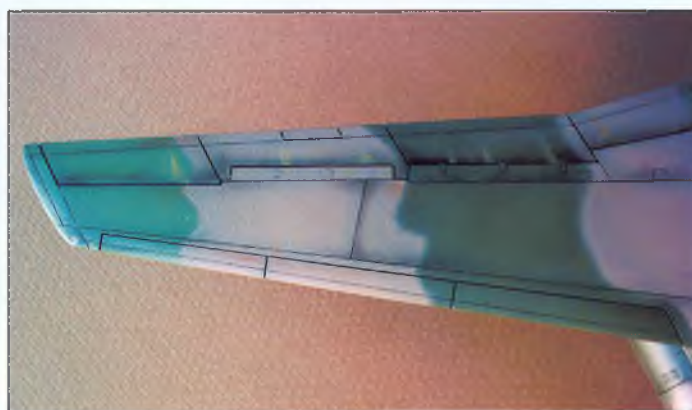
V roce 1951 vypsalo USAF zadání na taktický bombardér použitelný i pro taktický a operační průzkum. Z nabídek se představitelům USAF zdál nejvýhodnější Douglas XA3D-1 Skywarrior, vyvíjený pro potřeby US Navy. Letectvo nejprve požadovalo určité úpravy (například vystřelovací sedadla), ale nakonec jich bylo tolik, že vlastně vznikl nový letoun Douglas EB-66 Destroyer, podobný A-3 Skywarrioru. Nad Vietnam létaly pouze průzkumné verze a varianta pro vedení radioelektronického boje, kterou jsem si rozhodl postavit ze stavebnice firmy Italeri. Získal jsem ji z druhé ruky od modeláře, který přecházel na měřítko 1:48. V té době jsem ještě netušil, že i já za čas přejdu na čtvrtky, takže EB-66 byla moje poslední dvaasedmdesátina.

Model jsem stavěl z krabíčky bez doplňků. Soustředil jsem se na povrchovou úpravu, o které se – na rozdíl od popisu stavby – rozepíši podrobněji. Stavba probíhala bez větších potíží. Některé díly sice měly otřepty a bylo na nich znát přesazení formy, což byla daň za to, že stavebnice není nejnovějšího data vydání. Většina dílů je jinak v celkem slušném standardu ostatních modelů firmy Italeri. Rytí bylo místy poněkud mělké, ale zato pěkně čisté, jen se na obou polovinách trupu ztrácelo v místech hřbetu a spodku trupu. To mi však nevadilo, rytí by totiž stejně vzalo za své, protože bylo nutné spoj obou polovin trupu v některých místech vytmelit, přebrousit a rytí opravit.

Slepení vrchních a spodních částí polovin křídla proběhlo bez potíží, ty bohužel nastaly až při pokusu o přilepení obou podstav k trupu. Bylo totiž nutné styčné plochy křídla i trupu obrousit, jinak by vznikla nepěkná škvíra. Spoj jsem vytmelil a přebrousil. Přejít na spodní části křídla jsem se snažil broušením křídla slícovat tak, abych jej nemusel tmelit ani brousit. Křídlo

v těchto místech totiž s trupem svírá téměř pravý úhel a už jen při představě broušení v tomto místě jsem viděl trup pořádně poškrábaný, sebe znechuceného a rozestavěný model odložený hluboko ve skříni. Nic z toho se naštěstí nestalo.

Přilepení výškovky bylo naprosto v pohodě, jen bylo nutné během schnutí více hlídat jejich správné vzepětí. „Trošek ovality“ jsem musel odstranit při slepení jednotlivých polovin motorových gondol k sobě, ale ani to nebylo nijak drastické, naopak motorové gondoly potom sedly k profilu spodní části křídla naprosto výborně.

Přilepení podvozku a spousty antén k trupu jsem odložil, abych je během barvení a patinování neolámал, a pustil jsem se do povrchové úpravy modelu.

Nejprve přišlo na řadu přestříkání celého modelu stříkacím tmelem Mr. Surfacer 1000 a netrpělivé očekávání skrytých škrábanců a vad, které tento nástřík odhalí. Žádné se ale neukázaly, a tak jsem mohl nastříkat spodní plochy bílou barvou. Po zaschnutí jsem zamaskoval přechod bílé a vrchních kamuflážních barev na trupu páskou Tamiya a nastříkal tříbarevnou kamufláž horních ploch. V té době jsem ještě používal barvy syntetické, proto jsem použil barvy **Agama** příslušných odstínů podle návodu.

Jednotlivá kamuflážní pole jsem si na model předkreslil měkkou tužkou a vše pak stříkal bez masek jen od ruky. Používám stříkací pistolí Hansa 281, která má trysku o průměru 0,2mm, takže mi nastříkání plynulých přechodů mezi jednotlivými barvami nečiní potíže. Po zaschnutí povrchu (nejlépe jeden až dva dny) jsem celé letadlo nastříkal lesklým rychleschnoucím lakem Model Master a připravil tak povrch k nanesení obtisků, což za použití přípravku Mr. Mark Softer bylo naprosto v pohodě. Obtisky se pěkně „vsáklý“ do rytí a spár modelu.

Potom následovalo zvýraznění veškerého rytí akvarelovou barvou odstínu Paynova šed' (barva určená pro umělce, podobná vodovkám, ale s jemnějším pigmentem), která jde po případném

přetažení z lesklého povrchu dobře setřít vlhkým hadříkem nebo jen prstem.

Nástřík modelu matným lakem (opět Model Master) připravil povrch pro patinování suchými pastely. Různé odstíny nastrouhané na brusném papíře jsem zastříženým štětečkem „šmrdlal“ kolem rytí a na rozhraní jednotlivých panelů. Protože pastel je velmi náchylný na otěr, následovala ještě krycí vrstva polomateého laku.

Po odmaskování kabiny a zakrytých podvozkových šachet jsem na povrch modelu přilepil podvozkové nohy a další drobtinu v podobě různých antén. Tím byl model hotov a musím přiznat, že i dnes, kdy stavím čtvrtky, se jím ve vitrině rád kochám, protože Destroyer je tvarově i rozměrově velmi zajímavý a ze vzpomínek na stavbu převládají ty příjemnější. U stavby jsem si odpočinul a odreagoval se a o to přece v modelařině jde ne? ... tedy alespoň mně.

Foto autor

BRIEFING

MĚŘÍTKO	1:35
STAVEBNICE	Volkswagen Typ 87
VÝROBCE	CMK

Modrý pomeranč

(jak si zpříjemnit podzimní deprese)

KAREL REŠL

Asi před půl rokem, po lehkém zkratu předního a zadního laloku, se mi v hlavě vylihl nápad na diorámu s názvem „Veselé? Vánoce!“, do něhož jsem potřeboval zasněžený taxík v měřítku 1:35. Po důkladné analýze všech možností (byla jenom jedna) jsem otevíral krabici CMK s díly „Brouka“ s plnou střechou.

To měl být můj taxík. Ovšem potřeboval „tunningovou kůru“ aby omládl a opticky vypadal tak o padesát let mladší. Sedal jsem tedy večer co večer a ladil a ladil... Po týdnu (možná deseti večerech) a spoustě hodin práce jsem přestal závidět výplaty plastickým chirurgům, kteří se snaží o to samé, ovšem na jiných objektech.

„Poladil“ jsem kola, výfuky a zástěrky, na karosérii přidal nové kliky, „mračítka“, světla, zadní křídlo, nárazník, rampu s lampou TAXI, antény VKV i FM a v interiéru zhotovil nové potahy, pásy, taxametr, budíky a na zpětné zrcátko přilepil voňavý, kokosový (oranžový) stromeček ze zbytků leptu kapradí. Kompletně jsem vybarvil interiér a dodělal pohozené noviny a pornočasopisy na zadním sedadle (viz foto). Radostně jsem usínal a těšil se na velké finále – nastříkání karosérie a nalepení obtisků. Při vymýšlení pracovního postupu ovšem mé laloky jaksi přestaly fungovat a o tom je vlastně tenhle „antičlánek“.

Na soutěžích i v modelářských časopisech je k vidění spousta modelů ve špičkové kvalitě, ještě jsem se však nikde nedočel o tom, jak model odborně (vlastní rukou) zničit a narušit své psyché. Avšak i při této činnosti je nutné dodržovat určité zásady a držet se pravidel – zde tedy jsou:

1) Modelu věnovat maximální péči a čas
Hodně jsem si vyhrál s interiérem a doplňky – vůbec mě to nemrzelo

2) Vše sestavit dohromady a nic nestříkat zvlášť

Toto jsem také dodržel a Brouka jsem zavřel slepením obou polovin karosérie.

3) Všechna skla dolepit na ještě nehotový model

Vynikající způsob, jak si přidělat práci s jejich maskováním

4) Na maskování nepoužívat maskovací pásy ani originální masky!

Použil jsem maskol Winsor Newton, který má vynikající přilnavost a při odstraňování je velká pravděpodobnost, že spolu s ním od-

Po tomto „ošetření“ jsem brouka odložil do skříně, nadšen výsledkem, a těšil se na lepení obtisků.

Druhý den jsem skříň otevřel... **a byl tam!** Z police na mě koukal modrý pomeranč, který každou další minutou zasychání získával ještě pomerančovější vzhled. Trošku mne to zneklidnilo, řekl jsem si, že to přebrousím a začal jsem hledat nějaký vhodný provaz. Po týdnu schnutí jsem zjistil, že dvoumilimetrové „vlny“ po celém povrchu asi nepřebrousím, neboť to vážně nejde, a z provazu jsem začal známým způsobem vázat smyčku.

Po čtrnácti dnech a úplném zaschnutí barvy jsem vymýšlel další osvědčený způsob, jak pomeranč odstranit. Byl to starý známý NaOH – Hydroxid Sodný. Rozdělal jsem tedy roztok (raději koncentrovanější než slabší) a počal brouka mýt. Potvrdil jsem zkušenost s tím, že barvu skutečně odstraní, ale zároveň s ní odcházely i všechny drobné díly, přilepené vteřinovým lepidlem – mračítko, rám nárazníku, světla... Mohu též rezolutně popřít teorii, že vniknutí roztoku do oka vede k trvalé slepotě (jde pouze o přechodný jev, ale zato to hodně pálí).

Při práci jsem byl „v pohodě“, používal jsem slovník dlaždičů a manželce tvrdil, že ty modré fleky na kuchyňském stole vypadají velice hezky. Poté, co jsem vše

dodělal, obě poloviny karoserie se působením Hydroxidu od sebe oddělily a NaOH vnikl do již hotového interiéru. Tím jsem svou „činost“ definitivně ukončil.

Co říci na závěr?

Když mě manželka odřízla z trámu v kuchyni, ošetřila mi strangulační rýhu a poleptané prsty, tak mi vysvětlila, že život jde dál, brouk se mi svým způsobem povedl a bylo by dobré ho ukázat i druhým. Musel jsem uznat, že má pravdu... Už měsíc jsem na modely nesažil, léky na uklidnění беру každou sudou hodinu, mám spoustu času a rodina mě miluje. Můj psychiatr říká, že promluvit si o tom pomůže – nemyslím si – možná se však budou mé „zlaté rady“ hodit nejen těm mladším – začínajícím, ale i všem ostatním, u nichž rutina někdy může „zabíjet“.

Přesto mám takový pocit, že mi k naprosté spokojenosti něco málo schází, vždyť ta stavebnice má jen pár dílů a nestojí zas až tolik...

Foto autor

straníte i vlepené sklo. Mně se to podařilo!

5) Nepoužívat žádné základní barvy a už vůbec ne surfacery!

Splnil jsem na 105 %

6) Pod metalizu občas zatřítk tmelená místa černou akrylovou barvou

Protože nesaje a po nástřiku emailovou barvou nabobtná, je naprosto ideální

7) Na nástřik metalizy použít nějakou prastarou a neznámou barvu (zásadně nepoužívat akrylové spreje, k tomu určené)

Desetiletá emailová Humbrolka svůj účel splnila dokonale

8) Prastarou barvu je nutné přefedit nepůvodním ředidlem, nejlépe 6006

Ředil jsem v poměru 3 : 1 a řídil se intuicí, že pravidla jsou od toho, aby se porušovala

9) Barvu moc nemíchat

Zamíchal jsem jen symbolicky a první vrstva nástřikaná namodralým ředidlem splnila svůj účel na výbornou

10) Zásadně nenechávat jednotlivé vrstvy zasychat!

Toto jsem také respektoval a jelikož barva moc nekryla, přidal jsem ještě několik vrstev (celkem asi pět).

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:35

VÝROBCE

Tamiya

軽装甲機動車

JGSDF Light Armored Vehicle

MILOSLAV HRABAN

Lehké obrněné vozidlo Japonských pozemních sil sebeobrany (JGSDF – Japan Ground Self Defense Force) dosahuje se čtyřčlennou posádkou rychlosti až 100 km/h. Při hmotnosti asi 4500 kg může být přenášeno letadlem C-130 nebo vrtulníkem CH-47J, je možné jej shazovat i ze vzduchu. Střešní střeliště bývá vybaveno kulometem Minimi ráže 5,56 mm, nebo lehkou protitankovou řízenou střelou Type 01. Japonský kontingent byl při operacích během rekonstrukce Iráku umístěn ve městě Samawa. Všechna vozidla byla vylepšena přidáním neprůstřelných skel a rezaček drátů, mnohá měla i pancéřování střeliště.

Stavebnice při prvním nahlédnutí do krabice představuje „Tamiya kit“ v klasické kvalitě, tedy vynikající. Jako vždy má dokonalý povrch s dobrými detaily. Dost mě zarazila kovová podlaha, která má vést k promáčknutí pneumatik (povídali, že mu hráli), ale především je výhodnější pro montáž hotových „sběratelských modelů“. Osobně bych dal přednost klasice, už kvůli lepení. Návod a obtisky jsou jako vždy u tohoto výrobce velmi dobré.

Je důležité se na začátku stavby rozhodnout, zda bude model s otevřenými dveřmi nebo se zavřenými. V druhém případě lze model „z krabíčky“ postavit zcela bez problémů. Pokud se však rozhodneme pro dveře otevřené, je nutné prostudovat dostupné podklady, jelikož při tvorbě modelového interiéru byl výrobce stavebnice velmi skoupý – kromě palubní desky a sedadel je uvnitř pusto a prázdno. Díly mají zevnitř překvapivě

OBRAZOVÉ PODKLADY

<http://www66.tok2.com/home2/tankguy/jgsdf03/keisoukou.html>

<http://www.yuri.sakura.ne.jp/~right/equipment/jgsdf/infantry/lamv/lamv.html> Replic č.69

mnoho prohlubní po vyřezávacích, takže vás čeká nějaké tmelení. O zbarvení vnitřních prostor si autoři návodu, alespoň podle dostupných fotografií, dosti vymýšlejí. Abych vás hned neodradil, na uvedených webových stránkách lze najít dost dobrých fotografií podle nichž lze tyto drobné vady odstranit. Zavřenými dveřmi není dovnitř stejně vidět, a tak jsem pro recenzi zvolil stavbu z krabičky.

Po sestavení jsem model nastříkal barvami Tamiya a vystínoval olejovými barvami tzv. vymývací technikou. Po zaschnutí olejů jsem dry-brusem zvýraznil detaily. Nakonec jsem model zaprášil. Jednak proto, že nejsem přítelem vozidel „z fabriky“, ale také proto, že model má označení vozidel operujících v současné době v Iráku, kde je převážně písek a velmi málo automyček...

Na závěr mohu napsat jenom dvě slova: stavebníci doporučuji!

Foto autor

KÜBEL WAGEN

(KÜBELWAGEN)

BRIEFING

MĚŘÍTKO 1:48

VÝROBCE Tamiya

DOPLŇKY lepty Griffon

PETR VACEK, KPM BRNO

Jednoho dne mi při bloumání pohledem po regálech modelářské prodejny padla do oka krabička se čtvrtkovým Kübelwagenem firmy Tamiya. Do té chvíle jsem znal jen pětatřicetinu, která se však měřítkem k mým čtvrtkovým modelům letadel nehodilo. Zajímalo mě, jak čtvrtkový Kübelwagen vypadá. S radostí jsem zjistil, že jako by pětatřicetinu z oka vypadl. Tak jsem si ho koupil.

Vylisky jsou naprosto čisté bez otřepu a vtoku, pouze z vnitřních stran dveří jsou lehce opravitelné malé stopy po vyhazovačích. Stavebnice nabízí čtyři varianty označení (JG3 z Francie, červen 1944; JG53 z Itálie, květen 1944; plus dvě neidentifikovaných jednotek Luftwaffe a Wehrmachtu, operujících v roce 1944 v Itálii a na Východní frontě) vozidel ve dvou barevných provedeních (tříbarevně v kombinaci tmavě zelené, červenohnědé

a evropské tmavě žluté, respektive jednobarevnou v tmavě evropské žluté). Stavba je naprosto pohodová, vše perfektně sedí, není potřeba vůbec nic tmelit a stačí díly začistit nebo pečlivě lícovat.

Když jsem se navíc dozvěděl, že firma Griffon chystá doplňkovou sadu leptů, byl

jsem zvědavý, co sada nabídne na vyšperkovaní už tak pěkné stavebnice. Je toho víc než dost – kompletně vybavený interiér od schránky za pedály, přes novou plast, nadrž se upevňovacími pásy, přístrojovou deskou (z devíti dílů), nové orámování čelního stítku včetně stěračů, zrcátka a motýlků pro upevnění (dvanáct dílů), venkovní a vnitřní kliky, stupátka, držák na zbraně a lopatu, podložky pod značky, z acetátové folie čelní stítek a budík v přístrojové desce a ještě další drobnosti. Vše je zhotoveno velmi jemně a přesně, ale některé díly jsou v tomto měřítku už tak malé, že práce vyžaduje pečlivost, pevnou ruku i nervy. Výsledek však stojí za to. Na trhu je také sada Eduard, ale tu neznám, takže nemohu porovnat.

Vše, včetně plastových dílů, jsem lepil vteřinovým lepidlem Flash, nastříkal barvami Tamiya a přelakoval matným lakem Vallejo. Jak model Kübelwagen firmy Tamiya, tak sadu firmy Griffon doporučuji pro pohodovou stavbu na pár večerů.

Foto autor

Fotografie Kübelwagenu s pražskou poznávací značkou a znakem 9. SS Pz.Div. Hohenstaufen na pravém blatniku byly pořízeny vloni na tankovém dnu v Lešanech, pískově zbarvené vozidlo s palmou Afrikakorpsu (místo hákoše je na kmeni kosočtverec) a označením 21.Pz.Div. je z expozice v Duxfordu. Různě kamuflované vozy (jeden se znakem 25.Pz.Gren.Div.), stejně jako šedivý Wehrmachtu, jsou vystavené v Sinsheimu

Foto M. Salajka

BRIEFING

MIERKA

1:48

STAVEBNICA

Revell

Francúzsky námorný Sokol

Dassault Falcon 10 MER

ING. JURAJ DECSI

Na konci 60. rokov vývoj novej generácie motorov v kategórii o ťahu 2200 libier s nízkou spotrebou viedol firmu Dassault aby sa pokúsil o „zmenšený“ Mystère XX. Nazvali ho Mystère X a malo sa z neho napokon stať nové lietadlo, Falcon 10. S prototypom prvý krát vzlietli v Bordeaux 1. decembra 1970 skúšobní piloti Jean Coureau a Hervé Leprince-Ringuet. Falcon 10 je tiež často spomínaný ako „malý Mystère“, lebo bol inšpirovaný Falconom 20, a nepriamo aj strojom Mystère IV. Toto prirovnanie má svoje opodstatnenie v tom, že s motormi General Electric CJ 610 mal stúpanie podobné ako spomínaná stíhačka.

Výroba sa začala v Bordeaux-Mérignac a pokračovala v Istres. Sériové stroje majú zabudované dva motory Garrett TFE 731-2 a okrem dvojčlennej posádky sa do lietadla zmestí osem osôb.

Na začiatku 70. rokov francúzske námorníctvo začalo hľadať také lietadlo, ktoré by spĺňalo požiadavky na VIP prepravy a námorné cvičné lety. K druhej úlohe patrila kalibrácia radarov, simulácia nepriateľských lietadiel, vyhľadávanie a zneškodnenie cieľov, radarový a IFR výcvik pre začínajúcich pilotov.

Francúzske námorníctvo objednalo – medzi prvými – šesť strojov, ktoré nazvalo Falcon 10A Marine. Tieto stroje dostali špecifickú ochranu proti korózii a prvé takto upravené lietadlo vzlietlo 12. marca 1975. V súčasnosti majú tieto lietadlá označenie Falcon 10 MER (Marine Entraînement Radar – námorný radarový výcvik).

FALCON 10 MER AKO MODEL

Model tohto lietadla v mierke 1:48 sa objavil ako novinka firmy **Revell** na začiatku minulého roku. Po otvorení krabice a po preskúmaní dielov som zistil, že sú to prebalené výlisky japonskej Hasegawy zo začiatku 80. rokov.

Síce forma je možno tak stará ako ja (alebo aj staršia), no na kvalite výliskov som vek nezbadal, akurát že diely sú s vystupujúcim rytím. Vzhľadom na veľkosť postaveného modelu rozmerovo malá krabica obsahuje 45 dielov v štyroch rámčekoch z bieleho plastu a jeden rámček s tromi dielmi z tmavo-čierneho plastu. Stavebný návod je podrobný a zrozumiteľný. Ak sa rozhodnete postupovať podľa stavebného návodu, tak by celá vaša práca mala prebiehať bez väčších problémov, totiž Revell nenachystal žiadne nemilé prekvapenie. Obtlačky sú lesklé s presnou súťažou a dobre sa s nimi „spolupracuje“. Výrobca nám dáva dve možnosti sfarbenia – lietadlo z Texasu s označením N59CC a francúzske námorné s číslom 129.

STAVBA

Stavbu som začal interiérom. Podľa návodu som zlepil predný pilotný priestor a aj celý zadný pre pasažierov. Potom som túto celú časť a ešte aj dve polovičky trupu z vnútra nastriekal svetlou šedou (**Humbrol** 28). Pred nastriekaním vnútorných častí trupu nezabudnime vlepíť okienka. S interiérom pre pasažierov sa moc trápiť nemusíme, lebo okna a číre diely nám aj tak zakryjú pohľad do vnútra.

Do pilotného priestoru som potom doplnil dvojicu riadiacich pák a prístrojovú dosku, na ktorú som naniesol veľmi pekný obtlačok. Hotovú vnútornú časť som vlepil do pravej

poloviny trupu. Po zaschnutí lepidla som chcel zlepíť dve polovičky trupu k sebe, avšak na pravej hornej časti trupu od pilotnej kabíny až po smerovku bol plast prepadnutý o 2-3 milimetre, čo ma nútilo zlepíť polovice trupu na pokračovanie. Najprv som teda zlepil tie časti, ktoré priliehali presne; druhý deň po použití značného množstva sekundového lepidla a s troškou šťastia aj hornú časť.

Od tohto momentu stavba pokračovala rýchlo. Kridlo z troch častí lícovalo dobre, tak isto aj dva motory, ktoré sa skladajú zo štyroch dielov. Diel č. 6 som vynechal, lebo som nechal zatvorený vstup do lietadla. Výškové kormidlo som sa rozhodol prilepiť až po nastriekaní.

Tmel som použil hlavne na spojoch kridlo-trup, na nešťastnom mieste kde sa spájala horná časť polovic trupu, na prednej časti trupu pred kabínkou a na krytoch motorov. Ostatné nepresnosti boli odstrániteľné aj s použitím brúsneho papiera. Po zbrúsení tmelu a vyleštení som model odmastil. Na druhý deň, keď bol celkom suchý, som začal so striekaním.

SFARBENIE

Z dvoch možností som si vybral kamuflovanú verziu francúzskeho námorníctva. Podľa návodu mali byť na spodnej časti biela farba a na horných plochách šedomodr. S bielou som veľa problémov nemal, len som k nej primiešal trošku svetlo sivej. Keď biela farba uschla, vymaskoval som plochy ktoré mali zostať biele. Potom som sa snažil urobiť niečo s „hornou“ farbou, ktorá mala podľa návodu vzniknúť vymiešaním troch farieb. Po preskúmaní fotiek som sa rozhodol vymiešať si farbu podľa oka, nech to dopadne ako dopadne. Tak som

použil farby Humbrol 140 a 125 v pomere 2:1 (dva diely H 140 a jeden diel H 125).

Po uschnutí farieb prišli na rad podvozkové nohy, kolesá a šachty, pozičné a navigačné svetlá a výškové kormidlá. Tieto diely som striekal pred nalepením na model. Ako posledné zostali nenafarbené nábežné časti kridla a výškovky, ktoré dostali náter Chrome silver (**Humbrol** 191).

Po nalakovaní (syntetický lak Model Master) prišli na rad obtlačky. Ako som už spomínal, sú pekne a hlavne presne vytlačené. Majú lesklý povrch. Na vodičku SET a SOL reagujú veľmi dobre, čiže ich nanašovanie bola najjednoduchšia časť práce.

Stavba modelov nepatriacich priamo do našej „tematickej zbierky“ môžu oživiť a urobiť kolekciu modelov ešte viac zaujímavou.

Foto P. Valica

Buffalo z Lentolaiuve 24

DAVID KOKTAVÝ, KPM Brno

Když pomyslíme na legendární letoun Brewster Buffalo, jistě se nám mimo jiné vybaví jeho finská verze a nespočet úspěchů pilotů stíhací eskadry Lentolaiuve 24. Na přelomu let 1939 – 1940 bylo do Finska dodáno celkem 44 strojů. Vůči původní americké verzi vykazovaly tyto letouny drobné odlišnosti. Například byl odstraněn teleskopický zaměřovač a nahrazen reflexním.

Nicméně pokud zakoupíme stavebnici firmy Hasegawa, nemusíme se o tyto odlišnosti starat, neboť stavebnice odpovídá velmi dobře finskému Buffalu označenému BW-239 a Finy přezdívaného Taiwan Helmi, neboli nebeská perla.

O stavbě a stavebnici se není třeba děle rozepisovat, neboť díly lícují dobře a tmelí se opravdu minimálně, jednoduše stavba je pohoda. Já jsem si ji navíc zkomplikoval dopl-

něním plechů a dalšími úpravami. Jak potom takový finský Brewster Buffalo v měřítku 1:72 vypadá, nechť každý posoudí sám z fotografie.

Model jsem nastříkal namíchanými barvami Tamiya, k maskování mi posloužily válečky lepicí hmoty Tack-it a páska Tamiya.

Vystínován je zesvětlením základní barvy, kolem linek paneláže je nastříkaná řídká tmavě rezavá barva. Patinu jsem znázornil zapuště-

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:72

VÝROBCE

Hasegawa

DOPLŇKY

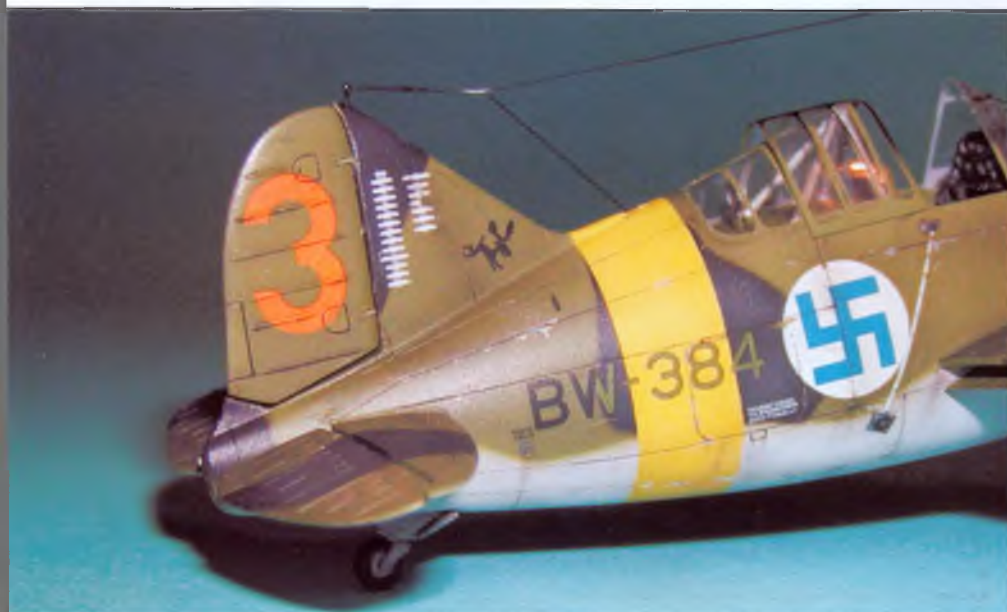
lepty Eduard

ním tmavě umělecké olejové barvy do spár.

Oprýskání povrchu je namalováno tenkým štětcem stříbrnou barvou, některá místa jsou odřena pouze na základní zelenou barvu.

Na zašpinění krytu motoru a celého letounu je použita tmavá olejovka, rozmazaná mokřím štětcem, případně suchým. Spaliny od výfuku jsem nastříkal pistolí.

Antény jsou zhotoveny z vytažené plastické nitě, vyplněté pomocí nahřátého hřebíku. Větších průměrů na anténě je docíleno nanesením hustší barvy.

Na modelu byly kromě leptů Eduard použity i mnou navržené kovové díly sedadla, upínacích pásů a pancéřové desky, které mi vylepšil kolega.

Všechny číré části překrytu kabiny jsou vytaženy z acetátové folie. K maskování posloužily masky Eduard.

Další drobnou úpravou stavebnice je oddělení pohyblivých ploch a jejich mírné vychýlení

I přes použití vodiček Mr. Mark Softer se mi nepodařilo, aby dokonale přilnuly k lesklému povrchu zejména znaky složené ze dvou vrstev (bílý podklad + svastika). Protlačením obtisků dřevěným párátkem přes rytí jsem tento nedostatek odstranil. Popisky jsou pod lupou čitelné.

Letoun je v kamufláži z 25. května 1942, kdy na něm létal 2nd Lt. Lauri Nissinen ve stavu 2/Lelv24 ze základny Tiiksjarvi.

Zajisté by někoho mohlo zmást smíšené označení 2 a 3 Lev24. Podrobnější historii letounu BW-384 včetně popisu fotografie k této kamufláži najdeme na internetové adrese <http://www.kolumbus.fi/kari.stenman/index.html> v odkaze Theme - BW-384.

DALŠÍ PRAMENY:

Suomen Ilmavoimien Historia č. 11
Osprey Aviation č. 4, Lentolaiue 24
Replic č.69

Foto autor

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:72

VÝROBCE

Revell

PanzerHaubitze 2000

MILAN ŠENK

CO NAJDEME V KRABÍČCE

Po otevření krabice na nás vykouknou čtyři rámečky ze zeleného plastiku se spoustou drobných dílů. Již na první pohled je vše zhotoveno čistě a na „dvaasedmu“ s velkým množstvím detailů. Stavební návod je přehledný. Vše je rozkresleno a vysvětleno krok za krokem, zbarvení můžeme vybírat ze dvou variant, které se však neliší tvary a rozmístěním kamuflážních polí, ale pouze SPZ, označením jednotky a emblémy. Obtisky jsou velmi hezké a kvalitní, nicméně zaslouží si před nanesením obstrihnout.

S ČÍM BUDEME PRACOVAT

Již předem nutno říci, že plastik je dost měkký a břit do něj zajede jako do másla, takže pozor! Obzvláště se povedly korba a věž, jedním slovem nádhera. Pásky jsou rozděleny na kratší a delší rovné úseky, v místech ohybů budeme lepit článek po článku. Podle návodu by nám měl jeden článek zbyť, mně však nezbýl.

STAVBA MODELU

Práce jde rychle od ruky, tmel použijeme jen zřídka, a to převážně v zadní části. Na pár drobných nesrovnalostí jsem přece jen narážil.

1) Návod nám radí již v pátém kroku zalepit všechna kola na hřídele, ale pokud upo-

slechneme, bude se nám prostor za nimi barvit těžce. Já nepřilepil ani kola, ani pásky, jak je uvedeno o dva kroky dále. Měl jsem tak klid na stříkání i patinu; vodící kola, hnací kola a vrchní část pásů na místo už nějak dostanete (u hnacích kol nutno použít hrubé síly). Kola pojezdová a spodní část pásů jsem si nechal až úplně na konec, po kamufláži.

2) V kroku 11 si můžeme vybrat, zda chceme umístit tažnou tyč na přední kapotu, nebo na pravý bok. Na všech fotografiích jsem ji našel na pravém boku, navíc je dost pravděpodobné, že by na levém boku blokovala otevření malých dvířek a vpředu bránila sklopení či přiklopení „zástěrek“.

3) Krok 20 ukazuje (kromě lana) umístění náhradních článků pásů. Vlevo nahoře na kapotě máme umístit články dva. Na většině fotografií je článek pouze jeden, ale jsou i fotografie se dvěma články, a proto jak je komu libo (já jsem zvolil jeden článek, protože jsem byl líný dodělat držáky i na druhý).

A jsme pomalu u konce, jen ještě doděláme dozadu na věž dvě antény (doporučuji černé chlupy ze smetáku).

ZBARVENÍ

Obě varianty mají stejné rozmístění kamuflážních polí i stejné barvy a tak vlastně není nad čím váhat. Návod uvádí pouze čísla barev Revell, jestli vám pomůžou odstíny RAL, tady jsou: Bronzegrün (RAL 6031), Teerschwarz (RAL 9021), Lederbraun (RAL 8027); kdo nevěří, viz.: www.panzerbaer.de/colours/bw_pzh2000.htm. Při stříkání se kapku zapotíte, protože

pánům od Revellu ta pole tak úplně nesedí, takže si vše dopředu promyslete anebo improvizujte.

Ještě dobarvíme drobné detaily (majáčky, světla, blinkry, couvací a brzdová světla, odrazky, zrcátka, průzory), nanese me obtisky, nalakujeme, napatinujeme, zablatíme a šup do vitríny.

NÁMĚTY K ÚPRAVÁM

Jestli chcete mít model opravdu vypilovaný podle fotografií, pak možná přijde vhod pár námětů. Vřele doporučuji adresu, kde najdete snad úplně všechno: http://www.panzermodell.de/referenz/in_detail/pzh2000/pzh2000.htm

Po celé houfnici se nachází spousta modelů u různých obslužných a údržbových dvířek, která můžeme nahradit drátem.

Ústňová brzda má chladicí otvory, které můžeme odvrát.

Kofen hlavně je zakryt vakem, ten lze vyrobit z papírového kapesníku.

„Drátěný“ úložný prostor na pravé straně věže vpředu můžeme ze síťoviny a drátu zhotovit věrohodnější a přidat upínací popruhy.

Zadýmovací granáty lze natočit do správných poloh a jejich krytky doplnit pojistnými řetízky.

Zadní zástěrky můžeme zvednout, což je jednodušší, než přední vykloupat dolů.

Nahoře na věži jsou úchyty (patrně pro jeřáb) které můžeme odvrát.

Hlaveň kulometu můžeme navrtat a přidat schránku na náboje (na tu jsem zapomněl). Konečně můžeme vytočit věž a zvednout hlavěň (je to více akční), pak ale nezapomeňte sklopit vidlici uzamykající hlavěň v poloze pro přesun.

Jestli někdo chce otevírat poklopy a podobně, tak prosím, já ještě nezešlel. Dotyčný pak jistě ocení adresu: www.kithobbyist.com/AFVInteriors/pzh2000/pzh2000a.htm; kde najde, jak to uvnitř vlastně vypadá.

SLOVO ZÁVĚREM

PanzerHaubitze je hezká stavebnice, se kterou je radost si pohrát. Bude-li to vaše první „bojovka“ (stejně jako moje), může se vám stát, že se při pohledu do krabiček jiných výrobců budete později možná i mračit a marně hledat onu propracovanost a detaily.

Foto autor

PODKLADY:

www.pzh2000.de/english/artillerie/artillerie_content.html
www.panzermodell.de/referenz/in_detail/pzh2000/pzh2000.htm
www.kithobbyist.com/AFVInteriors/pzh2000/pzh2000a.html
www.panzerbaer.de/colours/bw_pzh2000.htm
www.home.pages.at/dg-modellbau/d-bundeswehr/pzh2000

Foto M. Salajka

Trumpetista

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:9

VÝROBCE

MIGProductions

MICHAL
KŘEPELKA

Busta v měřítku 1:9; odlitek z polyuretanu, počet dílů: 6; stvořitel: Young B. Song. To jsou veškeré informace, které nalezneme na krabičce

modelářské firmy MIGProductions. V minulém díle jsem se pokusil popsat malování busty především z hlediska nejlepšího výběru barev. Tentokrát se budu věnovat technice tupování, hustotě barev a případnému doředení lněným olejem – tzv. mastnotě barev.

Tupování není nijak složité. No, možná se složitě tváří, ale výsledky jsou i s malými zkušenostmi celkem dobré.

Nejdříve několik nezbytných počátečních kroků. Figurku očistíme, sesadíme nasucho a případné nedostatky opravíme tmelem a obrousíme. Všechny díly pořádně umyjeme čističem na nádobí (třeba Cif). Pak nastříkáme nebo natřeme figurku základní barvou Humbrol H34 (bílá matná), rozředěnou benzinem do zapalovačů Zippo. Necháme zaschnout a všechny části „podmalujeme“ barvami požadovaných odstínů (šedá, tělová, okrová). Opět používáme Humbrolky řadě benzinem Zippo. Necháme dlouho zaschnout.

Po perfektním zaschnutí si připravíme základní barvu pleti z olejových barev. Plet namícháme ze čtyř odstínů a na doředení požadovaného odstínu použijeme bílou. Potřebujeme červené a žluté střední kadmiu, sienu pálenou a okr zlatý. Barvy mícháme ve vzájemném poměru přibližně 10 %

červené + 10 % žluté + 40 % okru + 40 % sieny. Ten poměr barev berte orientačně, protože každý výrobce olejových barev používá jiné množství pigmentu, takže se snažte namíchat barvu podle fotografií, nebo podle svého vkusu.

Báze s olejem

Když bude barva moc hustá, bude se nám s ní špatně pracovat. Proto musíme barvu rozředit lněným olejem na konzistenci řídké kašičky, která ještě neteče (já tomu říkám, že musí dělat vlnky). Tou natřeme obličej jednotlivou tenkou vrstvou bez kocourů.

Stínování. Nejtmavší stín je barvou Brown Madder Alizarin, světlejší Brown Madder Alizarin lehce zesvětlenou sienou pálenou. Světlejší stín nanášíme jako první na celý obličej, tmavý jen na nejhlubší stíny.

Světlo uděláme neapolskou žlutou smíchanou s bílou. Půl na půl jako „tmavší“ světlo, pro „světlejší“ světlo použijeme tuto směs smíchanou ještě jednou půl na půl s bílou.

Barvu nanášíme tenkým štětcem a poté plochým malým suchým štětcem tupujeme. Tupování je lehké Źukání štětcem do rozhraní barev, kterým vlastně barvy spojujeme.

Na **tupování** používám ploché tenké přírodní štětce, které si pro sebe ještě upravuji vteřinovým lepidlem aby neměly chlupy tak dlouhé. Nejprve štětec naslíním a vytvaruji do požadovaného tvaru, pak ještě mokré vlasy štětce oblepím kolem dokola vteřinovým lepidlem tak, že na konci vznikne malý úzký štěteček a vše nechám zaschnout. Takto upravené štětce se mi velmi osvědčily.

Malování oleji má výhodu v tom, že si barvu, obrazně řečeno, můžeme dostrkat po povrchu tam, kam chceme. Dál je dobré vědět, že ostřejší přechod mezi stínem a světlem je lepší dělat štětci s kratšími chlupy, velké plochy s plynulými přechody štětci s dlouhými chlupy.

Oči jsem již popisoval v minulých číslech, takže tentokrát jen zkráceně. Nejdřív použijeme černou lesklou Humbrolku, do ní bílou lesklou tak, aby zůstal tenký černý okraj (nahoru by měl být trochu tlustší než dole), pak následuje černá panenka a do ní barva podle požadovaného odstínu oka, do barvy oka přidáme poté malou tečku černé lesklé a nakonec ještě bílou „jiskru“ (malá bílá tečka v panence). Vlasy v základní pískové barvě jsou stínovány napouštěním sienou pálenou a umbrou přírodní v přibližném poměru 50 na 50, ředěnými kobaltovým sikařem.

Kabát. Šedivá světlá; základ namíchaný z bílé, černé a modré (té nesmí být moc), směs by neměla být příliš hustá. Stínuji černou s indigem, světlá jsou bílá.

Deka. Zlatá okrová; základ je písková Humbrolka H 63. Deka je pak natřena zlatým okrem, na stín je použit odstín Vandyke brown, „světlo“ je neapolská žlutá s trochou bílé.

No a na konec takový oříšek – **polnice.** Natřeme ji černou lesklou Humbrolkou a necháme zaschnout. Poté použijeme zlatou pastu Agama, kterou před natřením smícháme s lesklým lakem Testors. Tím je pasta po zaschnutí zafixována a lze vyleštit. Poté zlatý podklad vystínujeme černou olejovkou, abychom polnici opticky „vytáhli“.

Poznámka k pastám: Před časem jsem požádal jejich výrobce o něco, co by pasty řádně zafixovalo, aby se na povrch natřené pasty daly používat olejové barvy. Výrobce nelenil a poslal mi cosi jako gel. Fungovalo to super, jenže po jednom použití „to“ i při řádném uzavření za týden zgumovatělo, takže hmota nešla znovu použít. Od té doby používám lesklý lak.

Rada na závěr: Když smícháte pastu s lesklým lakem, dost rychle vysychá. Hledal jsem ředidlo, které by zasychání zpomalovalo a bingo – našel jsem ředidlo Mr. Color Thinner firmy Gunze.

Figurku a mnoho jiných modelů si mohou prohlédnout 5. března návštěvníci výstavy Modelmania. Už teď se na všechny těší modelářský klub Unreal.

Foto autor

S koncem starého roku jsem se začal rozhlížet, jaké nové modely můžeme očekávat v příští sezóně. Mezi doposud ohlášenými novinkami zcela jasně převládají modely bojové techniky. Velký boom čeká bojovku v měřítku 1:48. **Tamiya** i ostatní firmy sázejí na to, že si čtvrtkaři

budou chtít postavit „doplňky“ svých letadel. Modely bojové techniky ve stejném měřítku zároveň ve sbírce vytvářejí kontrast. Tamiya již vyrábí ve čtvrtce Kübelwagen a polopásovou motorku Kettenkraftrad, na příští rok ohlásila Schwimmwagen (už je v prodeji), M4A1 Sherman, StuG IIIB a Tiger I, fámy hovoří o Pantheru blíže neurčené verze. Novou stavebnici Tigeru I 1:48 už vyrábí zaniklá a znovu oživená firma **Skybow** (její formy převzal AFV Club). Chystá se i verze s zimním podobným tomu, jaký je na technice v měřítku 1:72 firmy Dragon (čili velmi realistický). Tim, že se Skybow „potkala“ s firmou Tamiya, jí hrozí, že půjde zpět pod kytky.

Na trhu je zřejmě málo modelů Tigeru I i v měřítku 1:35 (doposud jej vyrábí „jenom“ Tamiya, Academy a Italeri), takže jak Dragon, tak AFV Club nechtějí zůstat pozadu a chystají se vstoupit do stejné řeky svými variacemi na stejné téma. O stavebnici AFV Club se ví, že má mít plně funkční torzní tyče, Dragon si má zapakovat své osvědčené balení tří v jednom.

Zvláště na asijském modelářském trhu se konkurenční boj výrazně přostřeje a určitě není náhoda, že se místní firmy až prokládá často „potkávají“ ve výběru předloh. Připomeňme si v měřítku 1:35 Sd.Kfz.251 (AFV Club / Dragon), Challenger II QIF (Tamiya / Trumpeter), Karl (Dragon / Trumpeter), K5 Leopold (Dragon / Trumpeter), Pak 40 (AFV Club / Dragon), LCM 3

(Trumpeter / Italeri), modely letadel v měřítku 1:32. Modelář má sice na výběr, ale firmy v zájmu rychlosti občas obětují něco z přesnosti nebo zpracovanosti detailů, takže dokonalý nemusí být ani jeden z dvojice.

S novým rokem nastává tradiční občůrávání rájů; firmy vydávají seznamy novinek, z nichž některé mi připadají spíše jako seznamy na příští pětiletku.

Hasegawa už má připravenou P-40E (1:48), objeví se přibližně milión ob-tiskových verzí.

Tamiya na svých internetových stránkách avizuje F-16CJ Block 50 v měřítku 1:32.

Trumpeter? Po vydaných novinkách roku 2004 už věřím všemu. Asi se v průběhu roku 2005 neobjeví vše, ale určitě nás čekají překvapení mimo seznam, která Trumpeter zatajil, takže: (1:144) LCM(3), AAVP7A1, LVTP7; (1:35) Maz 537; KV-1, KV-2, Italský C1 Ariete MBT, Čínský Type 96 MBT, USMC LAV25 Piranha, Hotchkiss H-38/39 (touto do- bou už jen na trhu

a s ním všechny odvozeniny včetně německých otevřených nástaveb 39(H) 10,5 cm leFH18(Sf) auf Geschutzwagen a 39(H) Panzerjager 7,5 cm;

stavebnice mají interiér a převodovku, do České republiky dorazí v březnu), SAM 6, JGSDF Type 82 6x6, JGSDF Type 87 Armored Reconnaissance Vehicle, JGSDF vozidlo jaderné a biochemické detekce, K1A1 MBT 120 mm, 12,8 cm L/61 Sturer Emil Selbstfahrlafette, CH47A Chinook (Kam by se tak dal doma umístit... Co společná sušárna?); (1:72) North American RA5C Vigilante, Republic F-105D Thunderchief, Westland Wyvern S4, Tupolev Tu-160MS Blackjack, King Tiger, Famo SdKfz 9, T34/76 1943, T34/85 1944, KV-1, M26 Pershing, Japonské tanky Typ 61, Typ 74, Typ 90, Strv 103C, AS-90 samohybná houfnice; (1:32) Fw 190D-9, McDonnell Douglas/British Aerospace AV-8B Harrier, A-7E Corsair II, F-100D Super Sabre, Me 262A-1a, MiG-29 Fulcrum; (1:25) Chevrolet Monte Carlo Landau, American LaFrance 2002 požárnícké; (1:48) Vickers Wellington Mk. I, North American RA-5C Vigilante, Fw 200C-3 Condor, Berjev Be-6, Westland Wyvern S4, (1:700) Admiral Kuznecov, USS CVN68 Nimitz, USS LCC19 Blue Ridge 1997, USS CV2 Lexington.

Jako blesk z čistého nebe se objevila i nová firma z Hong Kongu **Bronco models**. Předvedla

svou prvotinu Hotchkiss H-38/39 1:35 a její německé nástavby (Jaká náhoda! Kompletní shoda s firmou Trumpeter...) i velmi zajímavý seznam novinek: (1:16) Carro Veloce CV-33 Italian Army, Pz.Kpfw. Panther Ausf G pozdní, časná a s ocelovými koly; (1:35) CV L3/33 tanketka italská, L3/35 čínská, SCUD A na podvozku IS-2, Centurion Mk. 3, Centurion Mk. 5/2, IDF Centurion Mk. 5 (1982), IDF Puma APC; (1:72) MAZ 537 tankový transportér, US M1070 tankový transportér (převáží například tanky Abrams); Il-38MD, čínský A-50 AWACS; 1:48 Chengdu F-10; 1:350 bitevní křižník Kirov, bitevní křižník Frunze, 1:700 US CVN-68 letadlová loď Nimitz.

Firma **Tristar**, která se proslavila hlavně pravděpodobně nejlepšími střikanými plastovými figur-

kami, jež mnohdy předčí resinovou produkci, odtajnila své plány. Chystá se vydat Pz.Kpfw. IV Ausf. D 1:35.

Ukrajinský **Roden** tak dlouho otálel s vydáním verze Sd.Kfz. 234 1:72, až to nevydržela Hasegawa. Ta už představila krabičku své stavebnice

(pořadové číslo MT-52) a Roden začal mít na jednu horko na zádech. Ve chvíli, kdy píšu tento článek, jsou už první obrněné osmikolky na českém trhu.

Dva dny před vánocemi dorazil na český trh i Grippen 1:48 firmy **Italeri**. Stavebnice obsahuje českou a švédskou kamufláž, první reakce po

prohlédnutí obsah krabičky jsou v rozpětí velké až mírný pesimismus.

Česká firma **RVHP** vydala začátkem prosince trochu v tichosti odlévanou stavebnici Berjev Be-12. Majitel firmy přijímá gratulace od šťastných zákazníků, neboť Berjev je prý opravdu hodně dobrý. Ačkoli jsou čiré překryty vakuově tvářené, nebortí se samy už pod zlým pohledem jako některé výrobky konkurence a přežívají i vysoký stupeň násilí. Mezi kamuflážemi nechybí vietnamská a egyptská.

Firma **Migproductions** vydala naráz tři verze „technicals“. Terenní Toyota JV-44 můžeme vy-

bavit kulo-
metem Dshk.
(se střechou),
půlpalcákem
(bez střechy)
nebo rohy na
přední ka-
potě v Safari
verzi (osm
sedadel). Tento typ sloužil a slouží nejrůznějším
armádám, teroristům, i jednotkám OSN v kon-
fliktech na Balkáně, Blízkém a Středním Vý-
chodě, v Africe i Jižní Americe.

Firma **Master Box** (další ukrajinský výrobce) ne-
končí s typem Pz.Kpfw. Ia, ale chystá nástavbu

s 20 mm kanónem. Další novinkou má být čtyř-
kolový osobák Mercedes.

Jestliže jste otevřeli některou z nových staveb-
nic firmy **Dragon**, mohli jste najít figurky a sou-
části vybavení vylišané z materiálu, který se
tváří jako polyethylen. Vývojáři Dragonu dali
hlavy dohromady a vyvinuli materiál, který dává
vzpomenout na „gumáky“, kteří jsou pro běžnou
modelářinu prakticky nepoužitelní díky neod-
brousitelnému švu a nemožnosti lepit běžnými
lepidly. Všechno je jinak, materiál ve stavebnicích
Dragon je měkký polystyren a dá se naleptat
organickými rozpouštědly, k odstranění švu stačí
přejet po něm toluenem. Jen doufám, že Hong-
Kongští soudruzi někde neudělali chybu.

Eduardi ukončili zkoušky nového materiálu pro
své maskovací šablony. Žlutá páska Kabuki
(kterou všichni známe jako pásku Tamiya, ale
nesmí se jí teď tak říkat kvůli ochraně obcho-
dního jména a podobným nesmyslům) postupně
nahradí veškerou produkci masek ze starého
materiálu.

Akce „Předplatě si Avii B-534 v měřítku 1:48 za

534 korun pro prv-
ních 534 předpla-
titelů“ stále pokračuje, už byla
překročena hra-
nice 250 objedna-
ných modelů.

Záznam o své objednávce můžete učinit e-
mailem na adrese sulc@eduard.cz nebo dopisem
na adresu uvedenou na všech výrobcích firmy
Eduard.

Do redakce jsme
dostali část zku-
šebních výlisků
nového Sch-
wimmwagena
(1:16) firmy Edu-
ard a je to velmi
dobré. Už se těšíme na kompletní stavebnici.
Eduardi chystají na únor novou D.H.2 1:48, Pro-
fipack bude následovat.

Určitě nejlepším československým válečným fil-
mem jsou Nebeští jezdci, takže mě velice potě-
šilo, když jsem zjistil, že přílohou letošního dva-
náctého čísla časopisu **DIVIDI** je tento film ve
formátu DVD včetně bonusu. Cena je pouhých
299 korun a měl by se dát ještě sehnat na ad-
rese DiViDi, s.r.o., U první baterie 5/802, 162 00
Praha 6, nebo na e-mailu dividi@dividi.cz; tel.:
603 144 827, 233 325 610 nebo 233 320 563,
zasílají i na dobírku. Rozhodně neváhejte, ne-
bylo a brzo zase nebude.

Velký rozruch vzbudilo oznámení, že **E-day
skončil**, Eduard soutěž přesouvá do Prahy, bude
se jinak jmenovat, pouze termín zůstane zachová-
ván. Místem konání se stane Výstaviště (bývalý
Juda Fulda). Už se projednává parkování, levně
ubytování na nedalekých VŠ kolejích a stravo-
vání. Celá akce má mít mnoho doprovodných
programů, zajištěna bude kyvadlová doprava au-
tobusy do kbelského leteckého muzea. Mistrov-
ství ČR se přesouvá také. O přípravě nové akce
budeme podrobně informovat.

Protože je plzeňský tým už sehraný a má per-
fektní know-how, předpokládám, že vytvoří
svou vlastní akci a zachová atmosféru, která se
mi líbila na E-dayi. Držím palce a dejte včas vě-
dět do redakce Modeláře.

Přesunula se i soutěž v Pardubicích, **Pardu-
bický Kit Salon**. Sponzorem se stala Univerzita
Pardubice, termín se posunul na 19. 2. 2005,
prostory auly Univerzity Pardubice nahradí Du-
hovou arénu.

Pro příští ročník **World monotype challenge
2005**, který proběhne tradičně v rámci Kit Sa-
loonu Nymburk, jsou vyhlášeny dvě kategorie:
1) Lt.38 v měřítku 1:72 libovolného výrobce v li-
bovolné kamufláži ve stavu připravenosti k jízdě
(odklopené motorové plechy a podobné úpravy
nejdou přípustné). 2) JAS-39 Gripen v měřítku
1:72 „Ready to fly“ (Připraven k letu; letadlo
může mít odklopený překryt pilotního prostoru
a rozhybané ovládací plochy, ale nesmí mít otev-
řené krytky). Ceny jsou tradiční; vítěz kategorie
bere poukázku na odběr zboží v Artur model
centru Slaný v hodnotě 5000 korun.

Nakladatelství Jan Máče vydalo ve spolupráci
s firmou **HQD** výbornou knihu o označování čes-
koslovenských letadel v letech 1945 - 1957, po-
drobnosti naleznete v rubrice Pod pokličkou.
HQD už chystá sady obtisků podle ilustrací
v knížce.

František Štraka byl odvolán vedením klubu
z lavičky AC Sparta Praha. Důvody chápu
(špatné výkony i smůla v Lize mistrů),
způsob odvolání už
mnohem méně. Já
snad začnu fandit Sla-
vii nebo Baníku...

Jindřich Šterbaček

KALENDÁŘ

Klub plastických modelářů ve Stodu pořádá 5. února
2005 v sálech Kulturního domu ve Stodu (Nádražní ulice
č. 477) 16. ročník setkání příznivců plastických modelů
a zároveň soutěž a výstavu **Kitfest 2005** a modelářskou
burzu. 12 kategorií, zvláštní ceny: Cena starosty města
Stod - pro absolutně nejlépe hodnocený model soutěže,
Cena KPM Stod pro nejlepší model F-16. Prodej modelů,
doplňků a literatury, modelářská burza, setkání se zajíma-
nými hosty, video, počítačové hry, občerstvení. Přijímka
modelů pá 4. 2. od 16.00 do 17.00 h., so 5. 2. od 7.30 do
9.00 h. Zakoření soutěží v sobotu 5. února v 15.30 h.
**Kontakt na pořadatele: tel. 606 462 473;
e-mail: m.tomana@volny.cz**

Dne 12. února 2005 se koná v DDM Děčín 22. ročník
soutěže **Děčinský minimax**.
**Kontakt na pořadatele tel.: 412507638, 604812152
nebo e-mail: zdenek.fabik@chart-ferox.com**

V sobotu 19. února 2005 **Agama Kit Klub a Unverzita
Pardubice** pořádají 6. ročník **Pardubického Kit Salonu**
v aule Univerzity Pardubice. Připraveno je 30 soutěžních
kategorií, 3 dětské a řada speciálů: cena AČR, IDF a IAF
Trophy, cena Agama, cena stránek Small scale afv, cena
Dekom system Volvo, cena Profikit. Hodnocení: líbí-nelíbí,
prodej modelů a literatury, modelářská burza, turnaj v PC
hrách. Občerstvení v místě konání.
Podrobnosti na http://www.pardubickykitsalon.com

MK Unreal pořádá 5. března 2005 tradiční pražskou sou-
těž **Modelmania** v prostorách budovy **ZS Veronské ná-
městí 20**, Praha 10. Spojení: Metro A Skalka, bus 271 za-
stávka Lessnerova; Metro C, bus 271, zastávka Rezlerova.
Přijem modelů od 7.30 hod. Vyhlášení 15.00 hod.
30 soutěžních kategorií pro dospělé, 6 dětských, 30
Trophy, THC Trophy pro modelářský potěr, Memorál Dr.
Chocholouška o nejšílenější modelářský nápad a tradiční
Bábovka žinky modelářovy. Vstupné: 30 Kč; startovné:
10 Kč za kategorii.

Kontakt rezervace prodejních míst:
**p. Rešl tel: 603 487 035, e-mail: mkunreal@seznam.cz
www.mkunreal.cz**

V prostorách, které hostily Mistrovství republiky žáků
2004, proběhne 3. 4. 2005 další ročník **Zdické pade-
sátky**. Mimo klasických kategorií junioři/senioři, letadla
1:72, 1:48 a technika 1:72, 1:35, jsou vyhlášeny nové sou-
těžní kategorie bez věkového rozlišení: letadla 1:32, bo-
jová technika 1:87 (H0) a **Double 72** - klubová soutěž
o modeláře-všeuměla. Podmínkou účasti je postavit v mě-
řítku 1:72 model **F-86 Sabre** (Academy kat.č. 1629)
a **Churchill Mk.III** (Italeri kat.č. 7019) Kamufláž je libo-
volná, model může být na podložce, nesmí na něm být
použity komerčně vyráběné doplňky. Body za oba modely
se sečtou a celkový počet určí pořadí.

**Kontakt na pořadatele: Ladislav Houba; 776 193 331,
e-mail: houbal@c-box.cz**

KPM Old Eagles Čáslav a DDM pořádají 23. dubna 2005
v Domě dětí a mládeže v Jeníkovské ulici v Čáslavi sou-
těžní výstavu plastických modelů **9. Modelsalon**. Srov-
návací i bodovací soutěž, Ready to fly, postupová zákov-
ská soutěž, Ministerský model, Vepřová hlava. Přijímka
modelů: Pá, So 7.00 - 10.00, vyhlášení 17.00 h. Modelář-
ská burza, občerstvení zajištěno.

**Kontakt na pořadatele: benzcaslav@gmail.cz;
ddm@caslavsko.cz; tel.: 723 693 276, 327 314 448,
327 315 562; fax: 327 311 054**

V sobotu 26. března 2005 se koná v prostorách **SPS
Strojnická** (Novoborská 610/2 Praha 9) 4. ročník soutěže
Prosek Model 2005. 19 kategorií, hodnocení porovnávání
metodou. Zajištěn doprovodný program: prodejci, burza,
RC modely, občerstvení, možnost navštívit letecké mu-
zeum ve Kbelích. Spojení: Bus 187 z metra B Palmovka,
136 a 177 z Vysočanské na zastávku Prosek nebo Nový
Prosek.

**Kontakt na pořadatele: Ing Jan Svoboda,
Jablonecká 362, 190 00 Praha 9;
tel.: 723 515 182; e-mail: ijsmodel@seznam.cz;
www.kpmprosek.cz**

MODELÁŘI V TELFORDU

MARTIN SALAJKA

Ve dnech 20. a 21. listopadu se v anglickém městě Telford (hrabství Shropshire) pod patronací britského modelářského sdružení IPMS UK uskutečnila vyhlášená modelářská soutěž **Scale Modelworld**. Už tradičně se ostrovního klání účastní také naši modeláři. Letos česká reprezentace – členové SMČR, kteří si účast vybojovali úspěchy na domácí půdě – poprvé jela do Telfordu autobusem s cestovní kanceláří PP Tourist. Jak jsem zaslechl, byli modeláři nadmíru spokojeni jak s dopravou, tak s hotelem i s doprovodným programem, jenž zahrnoval rovněž návštěvu několika leteckých muzeí.

Jedna ze dvou hal, po celý víkend zaplněných vystavujícími kluby i jednotlivci, stánky s literaturou a produkty především garážových výrobců, prodáváči sběratelských rarit (staré Froggy a Lindbergy za 70 liber), i hrabáky, z nichž lze vydolovat za pár liber třeba obtožené výlisky B-52 firmy Revell

Čeští modeláři už si v kolébce anglické průmyslové revoluce a jednom z nejrychleji se rozvíjejících anglických měst vydobyli patřičné renomé, a tak byli tři nominováni pořadateli rovněž do sboru rozhodčích. A že doma není nikdo prorokem, vydali se do Telfordu po vlastní ose na zkušenou také další výpravy českých a slovenských modelářů. Nepřekvapí proto, když hned v úvodu zmíním, že ve výsledkové listině se to jejich jmény jen hemží. Pokud jsem dobře počítal, Češi jsou zmiňováni 92x a Slováci 16x. Kromě různých

zvláštních cen modeláři z našeho dvojdomku (mnozí spolupracovníci Modeláře) získali 25 zlatých medailí, 23 stříbrných, 16 bronzových a 30 uznání!

Pokud jste o Scale Modelworldu zatím neslyšeli, pak vězte, že je to synonymum pro pohodové soutěžní klání ve dvou halách moderního kongresového a výstavního centra, během kterého jde o prestiž, medaile i kšeft, ale největší měrou o setkání stejně naladěných lidí.

V „chlubici“ části jsou na stolech jak kolekce jednotlivých IPMS (národních a lokálních modelářských klubů) a jednotlivců, tak zájmových sdružení (SIG – Special interest group) s bohatou členskou základnou. Namátkou zmíním švýcarské zátisi, nad kterým se ve vstřícném průletu potkávala šestice Hunterů s blikajícími pozicičními světly a kouřovou stopou vytvářanou z vaty (kde byly rozdávány báječné čokoládové kuličky), nebo stoly francouzské, české a rakouské, v modelech připomínající vývoj domácího letectva.

SIGy sdružují lidi se zájmem o určitou oblast letectví, konkrétní konflikt, nebo letectvo jednoho státu. Početnými kolekcemi se představily například Gulf War SIG, přátelé letadel Commonwealthu a Dálného Východu (CAFFE SIG), milovníci Dakot, klasických britských proudových letadel, akrobatických skupin, vietnamské války, stoupenci letectev Latinské Ameriky, křižníků a malých válečných lodí, dopravních letadel a vrtulníků, ob-

Expozice IPMS České republiky

divovatelé Harrierů a JSF, modeláři, kteří nedají dopustit na meziválečné období, finské letectvo, švédské stroje, česká a slovenská letadla, výbavu IDF nebo letadla z Jižní Afriky...

Neméně početná byla chlubitka modelářských klubů, stoly zaplněné modely postavenými dokonale i průměrně, ale vždy s láskou lidmi, kteří se sdružují proto, aby se společně věnovali své zálibě. Trochu mne překvapilo, že i když nechyběli junioři a velební kmetové, většina modelářů – ať již vystavujících, nebo návštěvníků – byla spíše středního věku.

Konečně třetí částí, vzhledem k obsazené ploše spíše marginální, ale pro mnohé účastníky i návštěvníky dominantní, bylo zátisi v jedné z hal, nabízející pohled na oceněné soutěžní modely. Modely byly anonymní, bez uvedení jména či národnosti autora, ale s popiskami informujícími o použité stavebnici a úpravách. Pořadatelé záhy po hodnocení umístili k modelům i cedulky, z nichž bylo zřejmé, jakou cenu který získal a tudíž čemu máme věnovat pozornost. Většinou to byly

Spitfiry v nejrůznějších verzích a s označením všech uživatelů - kolekce SIG Spitfire prý obsahovala 97 modelů

Hvězdy na západě táhnou, a tak není divu, že „rudý“ SIG měl co vystavovat

modely opravdu dobře postavené, a tak i jen jejich okukováním se mohli návštěvníci poučit a natěšit na své modelaření.

Základních soutěžních kategorií bylo díky dělení na neupravované a vylepšované stavebnice 74, k tomu se ještě udělovaly různé zvláštní ceny a trofeje, jejichž počet šel rovněž do desítek. Nutno zmínit, že budoucí úspěch začínal už volbou kam model přihlásit. Zatímco v nejoblíbenějších kategoriích letadel a techniky v běžných modelových velikostech byl nával, v některých soutěžili (a vítězili) jednotlivci, nebo dokonce nebyla cena udělena (Handley Page Trophy, IPMS Switzerland Trophy), čímž nechci napovídat, co máte stavět.

Mezinárodní modelářské setkání Scale Modelworld bylo hlavně o koukání. I když ostré světlo blesku vzhledu modelů neprospívá, pojdte se podívat...

Foto autor

Jeden SIG sdružuje příznivce neobvyklých zbarvení, a tak byl k vidění i tento maďarský vrtulník Mi-24 v měřítku 1:72

Část rozsáhlé kolekce amerického letectva

Nehoda autobusu - nezvykle civilní, avšak „dramatická“ dioráma v expozici IPMS Birmingham

Model prototypu letadla Junkers D.I před prvním letem vystavoval v měřítku 1:48 Peter Plattner z Plastic Modelbau-clubu Bodensee e.V.

Kolekce připomínající 100 let výroby motocyklů Harley-Davidson v podání členů IPMS Cleveland...

... a ze stejné dílny žhavá motorkářská současnost

Minidiorámu se čtvrtkovým Zerem olétaným do mrtě představili členové IPMS Provinces de France

Členům SIG What if? je v duchu názvu jejich spolku dovoleno opravdu všechno. V expozici tak byla k vidění třeba i pilotovaná námořní verze střely V-1

Jedním z témat letošního chlubitka SIGu What if? byla kolekce letadel TSR, mezi nimiž nechyběl ani tento vrak, ani upozornění, že novou stavebnici připravuje pro příští rok Airfix

Na první pohled „úplně obyčejný“ čtvrtkový model F-16A vynesl v kategorii Standard Kit zlato Richardu Greenwoodovi z anglického Boltonu

V kategorii čtvrtkových letadel s úpravami získal zlatou medaili Olivier Spiridon z Francie za hodně otevřený model S.M. 79 Sparviero

Zlatou medaili odměněný model Blackburn Perth (1:72), který postavil jako „vakuform“ Welšan Ian Fountaine

Cenou IPMS Czech Republic se může doma pochlubit Ján Chalupka z Popradu, který si pohrál s PZL P-23 Karas (1:72)

Bronz v kategorii „vakuformů“ a cenu IPMS Finland získal Angličan Bob Rowles za LearJet 35 v měřítku 1:72

V kategorii upravených a přestavených modelů letadel v měřítku 1:144 si vítězství za model F-104DJ Jiří Brož zasloužil

Jim Baumann ze Southamptonu za model dělového člunu Koreitz (1:500) získal zlatou medaili, Ship (Barton Holmes Trophy) a White Ensign Trophy

Podle výsledkové listiny získala figurka Don Quichotte 30leté války Francoize Jeana-Francoise Pierra (co je křestní neví) v kategorii Pěšáci 60 mm a větší najednou zlato, stříbro, bronz i uznání. Zřejmě chyba ve výsledkovce – tak dobrá figurka není...

Přestavba Lancasteru na Avro Manchester (1:48) vynešla Řekovi Megasovi Tsonosovi zlatou medaili v kategorii čtvrté i seniorský titul Best of the show (stejně jako vloni Airacobra), navíc ještě Bomber Command Trophy

V kategorii modelů vojenské techniky do roku 1945 v měřítku 1:35 vytěžil zlatou medaili Andy Burton z Gainsborough za tank Panzer 1a ze španělské občanské války

Králem v kategorii civilních letadel v měřítku větším než 1:100 se stal Václav Hochmuth z Prešova, který za nádherný Standard Voisin získal zlatou medaili, cenu Aviation Hobby Shop Trophy, Civil Aviation Trophy a ještě titul za nejlepší model civilního letadla v civilním označení

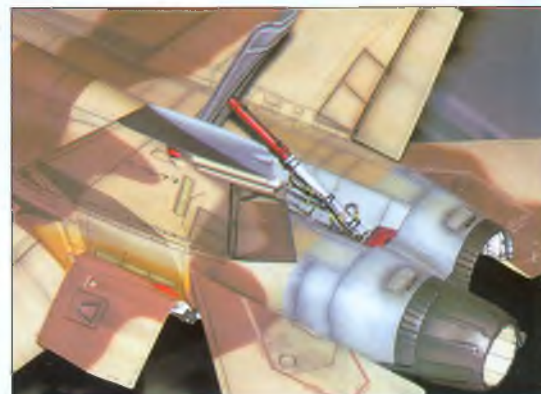

V kategorii „nepancéřovaných“ vojenských vozidel získal zlato Phillip Ware z anglického Woottonu za Ford T Palestine 1917

Námětem, jak vcelku levně získat ocenění, může být nápad Portugalce Filipe C. Ramierese, který účasti v kategorii „neletecké modely nezahrnuté do jiných kategorií“ uspěl s pojízdným záchodkem Scooter for seniors

Španěl Diego Q. Rodriguez z Tenerife udivoval modelem EF-18 v měřítku 1:72 s demontovaným motorem. Dostal za model nejen zlatou medaili v kategorii proudových letadel, ale také Hannant Trophy

45. Commando Royal Marines

(KFOR, SFOR, IFOR,
Severní Irsko 90. léta)

Kevlarová přilba
typu GS Mk. 6

Uniforma Typu Soldier
95 woodland pattern
stálobarevná, ani
namočená příliš
nemění odstín

Nosný systém PLCE

Protistřepinová vesta
Body armour Mk.I

Patrol pack

objem 40 l, používaný
na hlídkách (původně
nazývaný North Ireland -
Severní Irsko)

Sumky na munici
každá na dva
zásobníky po 30
nábojích

Útočná puška
SA-80

ráže 5,56 mm
(tzv. NATO ráže)

Pro boots

Bonnie hat

Baret s odznakem Royal
marines

tmavě zelenou barvu
používají výhradně vojáci
Royal Marines
Commando; SAS béžové,
vojenská policie světle
červené, pěchota a
tankisté obecně černé,
ale existuje i rozlišení
podle jednotek

Kapsy

horní okraj šikmý, klogy s překladem
chrání obsah před vypadnutím

Za spolupráci děkujeme jednotce 45. Commando Royal
Marines; zvláště pak Vladimíru Rajchartovi
(www.rmc.wz.cz/ram.htm) a Martinu Jirsovi z I. Airsoftové
prodejniny (Bělehradská 29, Praha 2)

Foto M. Salajka

Nášivka

červená dyka v černém poli
je znakem 45. komanda

3DETAIL

Firma nás zásobuje modelářskými pomůckami, tento měsíc nám do redakce dorazilo jednoduché **rydlo** pro přerývání povrchu modelů. Díky tvaru zbrusušení „bere šponu“

a nevytláčuje materiál nad úroveň povrchu. Jako vybavení dílen lepičů letadel asi naprostá nutnost.

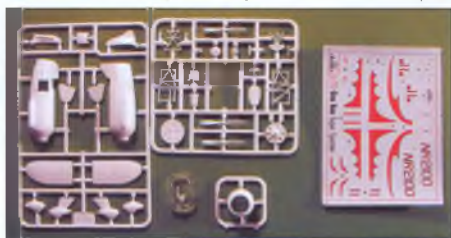
A-MODEL

Asi jen nemnozí si pod názvem Su-9U vybaví nějaké konkrétní letadlo, už proto, že nikdy nebylo exportováno za hranice SSSR. Označení odkazuje na návaznost na Su-7, tvary křídla a směrovky však připomínají spíše MiG-21. V krabici se stavebnici **Su-9U (1:72; 72122)** nalezneme

běžný standard firmy A-model, tedy short-run, kde musíme očekávat více broušení a čistění dílů. Kabina je lisovaná (není podtlakově tvářená), ale potřebovala by přeleštění. Obtisky jsou lepší než v mnoha ruských stavebnicích, připomínají produkci našeho Propagteamu. Stavebnici si asi nekoupí davu modelářů stávících Thunderboltů od Tamiya, ale určitě se najde dost těch, kteří ji prostě budou muset mít ve sbírce. Odlévaná „horká křesla“ pro tento typ vyrábí česká firma Pavla models.

Výrobce vдов byl nazýván americký létající sud **Gee Bee R-1 Super Sportster**, postavený na prahu 30. let pro rych-

lostní závody. Aerodynamiku nelze přelstít, a tak ačkoliv skutečné letadlo o rozpětí jen trochu přes 7,5 metrů opravdu v několika závodech zvítězilo, piloti je nikdy nepřelstili. Pro stavbu modelu v měřítku 1:72 (7267) dodává výrobce tlustý překryt kabiny a 35 dílů z bílého plastiku s ne-mnoha spárami vyznačenými rytím do hloubky. Pochvalu za snahu si však zaslouží díky otevřeným nástupním dveřím (i ve skutečnosti spíše průlezu), poměrně detailně zpracované vnitřní konstrukci trupu, dvěma různými směrovkami a trojicí vrtulí. Drobnou komplikací budou kola jako součást „backor“ a obtisky z červenou ne zcela vhodného odstínu. Za poskytnuté vzorky děkujeme firmě Artur model centrum.

ACADEMY

V čísle 7/2004 jsme představili model M4A2 Sherman ve verzi exportované v rámci programu Lend-Lease do SSSR. Nově vydaná stavebnice **marináčké M4A2 1:35** (na kra-

biče je překlep „Mariens“ místo Marines, ale to se stává i v lepších rodinách; viz náš „Beaufighter“ na obálce 2/2004) už má opravené některé z chyb původní stavebnice. Přepřacovány jsou: zadní pancíř horní části korby - má správný sklon, věž příslušná této verzi má správný tvar a hezky zpracovanou strukturu odlití. Můžeme postavit vozidlo s „brodicími choboty“ a s přidavným „pancéřováním“ z dřevěných fošen. Na výběr máme z pěti kamuflážních schémát, další můžeme dohledat na stránce <http://www.hardcorpsmodels.com/>.

AFV CLUB

Když firmy AFV Club a krátce poté Dragon ohlásily, že připravují stavebnice velkých hakiů verze D, bylo to pro mě velké překvapení. Na trhu nebylo slušné „céčko“ (ano, „céčko“ firmy Tamiya ze sedmdesátých let je tvarově hodně mimo a to v řádech půlcentimetrů), ale mnohem později vyrobený „tamijácký“ haki verze D splňoval veškeré mé požadavky na hodnocení jako nadprůměrný. Byl jsem proto hodně zvědavý, jak se s tímto typem Dragon i AFV Club popasují.

Už na první pohled je možné říct, že AFV Club svou stavebnici **Sd.Kfz. 251/1 Ausf.D (1:35; 35063)** kvalitativně

Tamiyu překonal. Detaily jsou výborné, což se zvláště projeví v partiích, které byly u stavebnice Tamiya považovány za problematické. To se týká obroucí pojezdových i předních kol. Usazení kol můžeme na rozdíl od stavebnice Tamiya (v ní byly torzní tyče z jednoho dílu spolu s bočnicí) natvarovat podle terénu, mezi výlisky najdeme i jejich zarážky s gumovými patkami. Pásky jsou sice „gumové“, ale asi ty nejlepší, které jsem kdy viděl. V jednotlivých článcích je 6 otvorů přesně umístěných tak, jak mají být. Na výběr máme z pěti barevných označení, překvapením pro mě je barevné schéma D, vždy jsem měl za to, že velké číslice 132 nebyly černé, ale červené a že toto vozidlo nebylo na Východní frontě, ale u cvičné jednotky. Za poskytnutý vzorek děkujeme firmě Artur model centrum.

AIRES

Aires pokračuje v produkci detailních sad na roury a tento měsíc jsou zároveň jedinou výrobní náplní. Velká krabička s označením **4226** obsahuje neuvěřitelně detailní **interiér** pilotního prostoru **Phantomu II verze F-4G Wild Weasel**,

která byla používána v boji proti raketám SAM. Kanón v přední byl nahrazen elektronikou, což změnilo vzhled charakteristického „nosu“. Odlití je na skvělé úrovni, nenajdeme žádné „rozplizlosti“. Dvě sady jsou určeny pro **F/A-18 Hornet** firmy Hasegawa 1:48. Sada **4235** nám nahradí **podvozkové šachty a jejich kryty**, sada **4237** **panely s elektronikou a jejich kryty**. V minulém mě-

síci Aires vydal sadu s **interiérem** pilotního prostoru (4230) a **radar** (4236), takže svého Horneta můžete přiměřeně „odklopat“. Těm méně zkušeným připomínám, že Aires preferuje přesné převody tloušťky materiálu před zjednodušováním, takže na sebe navazující plochy odlitků pilotního prostoru je nutno hodně ztenčit (a když

píšu hodně, myslím opravdu hodně), jinak se do trupu nevejde. Doporučuji časté zkoušky „nasucho“ a nebudete mít problém. Dvě sady jsou v měřítku 1:72, obě vylepšují výstupní trysky. První (7116) je určena pro **MiG-29** firmy Italeri, druhou vylepšíme **F-4 Phantom II** verzí B,C,D nebo

N (7118). Tyto doplňky jsou stavebně velice nenáročné, takže je zvládnou i začátečníci, stačí pouze ovládat techniku řezání po kruhovém obvodu žiletkovou pilkou při odělování náliček a odměnou bude výstupní tryska posetá běžnými prostředky zcela nevyrobitelnými detaily.

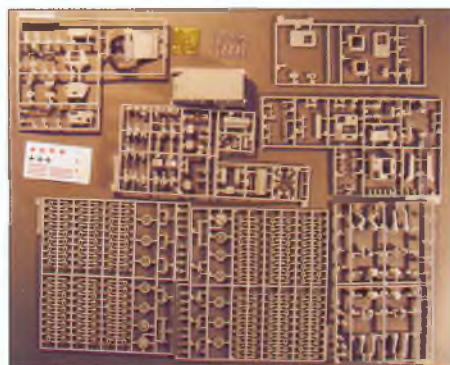
DRAGON

Protože se **Sd.Kfz. 251 Ausf.D** firmy AFV Club dostal na

trh o něco dříve než dragoňáčky, kontroval Dragon krabičku označenou **trfi v jednom (6233)**. Ve stavebnici nalezneme mimo „běžné“ 251/1 i díly pro kanónovou verzi 251/9 a verzi s přístroji pro noční vidění „Falke“. Mimo nich též drobný lept, soustružený náboje, sadu 4 figurek dřívě prodávanou pod označením *Nachtjäger Berlin 1945 (6089)*, velký arch obtisků pro jedenáct verzí 251/1 (z toho dvě z území protektorátu a jedna polská), dvě „Falke“ a dvě kanónové, článkové pásy obou verzí (pozdní i časné), figurku řidiče a součástky vybavení. To vše za cenu, která jen lehce překračuje tisícovku. Obě firmy uvedly na trh i další kanónové verze, plamenometné verze i 251 Ausf. C. Obě stavebnice už stavím pro srovnávací recenzi. Za poskytnutý vzorek děkuji firmě Artur model centrum.

Stejně jako „hakly“ se poslední dobou vyrojíly i stavebnice typu *Pz.Kpfw. I*, protože doposud byla na trhu pouze 30 let stará (i když stále dobrá) stavebnice Italeri. V současné době přebalována firmou Zvezda. Základní „Áčko“ vyrábí ve vynikající kvalitě Tristar. Jeho odvozeniny (sanitní, muniční, velitelská a verze se zvýšenou věží a kanónem Breda) MB Models; verzi B a velitelské „bččko“ si vzal na starost Dragon a úspěš. stavebnice je velice povedená. Stavebnice **Sd.Kfz. 265 (1:35: 6218)** je vyrobena ve vysokém stan-

dardu posledních výrobků. Pásy jsou článkové, díly pancéřování nalepujeme na „kosturu“, pro milovníky komplikací připadá v úvahu kompletní náhrada leptanými díly z produkce firmy Aber, která v podstatě nahrazuje velkou část dílů. Obtisky nabízejí výběr z pěti kamuflaží (předválečná, Polsko, Francie, Afrika, Balkán), součástí stavebnice jsou i dvě figurky osádky ze starší sady „Panzer Sturmartillerie crew“ (6029). Za poskytnutý vzorek děkuji výhradnímu dovozci firmě Bilek.

EDUARD

Eduard uvedl v rámci limitovaných edic na trh dvě obtiskové novinky svých novějších stavebnic v měřítku 1:48. Pro mě poněkud méně atraktivní kamufáže jsou ve stavebnici *Nieuport 16 (1103)*; ačkoli má MAX z Escadrille N23 dvoubarevnou kamufáž na horních plochách, písmena přezdívkou v barvě kokard už z něj „kanárka“ nedělají, náter stříbrnou na všech plochách Nieuportu Felixe Brocarda je doplněn kresbou čápa, stroj Alberta Baala má místo nápisu MAX kokardu, takže asi nejpestřejší je Fox-

www.artur-m-c.cz

internetový obchod

s nejširším sortimentem potřeb
pro plastické modelářství v ČR

Chcete dostávat informace o novinkách
na svou e-mailovou adresu?

Zaregistrujte se na www.artur-m-c.cz nebo pošlete
e-mail na info@artur-m-c.cz.

Artur Model Centrum Slaný vydává také tištěný katalog,
který Vám zašleme na dobírku za 79 Kč.

Tato částka vám bude odečtena od Vaší první objednávky nad 400 Kč.

Artur M.C., P.O. Box 79, 274 01 Slaný
tel.: 312 523 556

šmekří asi zajásají, já přiznávám, že mě nic na první pohled nestáhlo. To *Albatrosy D III* z krabičky s označením 1104 (1:48) jsou na tom o mnoho lépe a přímo hýří bar-

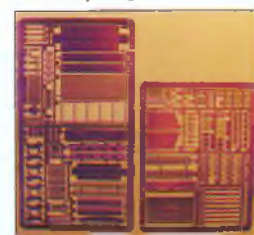

vami. Tři „Albíky“ mají trupy v barvě lakované překližky, první z nich září díky červené barvě příde, která sahá až k větrnému štítu a dále na trupu pokračuje tlustým zvlněným pruhem, druhá verze se stylizovaným božím okem na trupu ve žlutém kruhu nabízí dvě varianty; pilot Josef Mai měl na svém letadle bílé modré ocasní plochy, kdežto Walter Reichenbach zelené; Albík z Jasty 5 (varianta D) má zelenou VOP doplněnou SOP v barvách Bayeru Mnichov (modré a bílé kosočtverce) a modro/bílo/modré pruhy na trupu a křídlech. Poslední varianta je zajímavá kamuflaží trupu, která připomíná spíše rakouské schéma „listi“. Mezi osmi Big Edy z tohoto měsíce bude určitě nejprodávanejší Tiger I „Mid production“ (střední produkce), mě zaujala „obecný“ Big Ed s devíti různými sadami určenými hlavně pro letadla z období 1. světové války v měřítku 1:72 (BIG7210). Naleznete v něm francouzské, britské a německé poutací pásy, oběžné kruhy Scarff, sedadla, lemování plátněných potahů, „štití“, detaily kontrolních prvků

a napínáky výpletů a drátěná kola. Sadu v hojně míře bude používat asi každý citel letajících chmelnic, cena kompletu je v porovnání s nákupem jednotlivých leptů velice příznivá. Druhý velký Eda je určen pro *RF-4B Hasegawy* v měřítku 1:48 (BIG4820). Tato verze létala neozbrojena, rada-

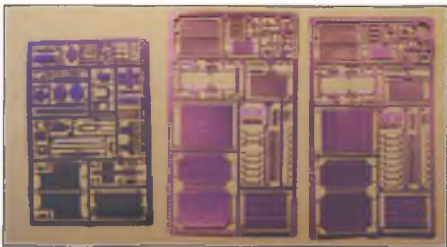

rový nos byl nahrazen protáhlou variantou určenou pro průzkumné účely. Letadlo bylo možno řídit pouze z předního sedadla, zadní část prostoru osádky nebyla řídicími prvky vůbec vybavena. Sada obsahuje trysky, zajišťovač „Remove before flight“, čechla na vstupy vzduchu, doplňky vystřelovacích sedadel Martin Baker Mk.7 včetně výrobků a instruktážních štítků, barevné instruktážní štítky pro celé letadlo, „všeobecnou sadu“ a masky. Do nákupního košíku můžeme přidat nové odlévané sady z produkce Aires (Modelář 12/2004) a můžeme rovnou začít stavět. V řadě nových leptů konečně nalézáme i sadu určenou pro nový *T-34/76 vz. 1940 (1:35: 35723)*. Již tak výbornou stavebnici můžeme doplnit o mnohé detaily. V sadě samozřejmě nemůže chybět velká síťka nad žaluzie i žaluzie samotné s osazením, úchyty nádrží, drapáky na pásy článků pro jízdu v náročném terénu, úchyty na blatníky a boky korby, najdeme v ní ale i části vnitřních prostor věže včetně koše na nábojnice. Poněkud překvapivě chybí mřížky na bocích motorového prostoru, přivítal bych i díly pro ztvárnění prostoru za nimi. Pro stejnou stavebnici uvedl Eduard na trh i soustruženou hlavě pod označením 34047. Stejný podvozek, stejný výrobce stavebnice, dřívější datum vzniku, tyto údaje charakterizují samohybné dělo *SU-85M* firmy Dragon v měřítku 1:35. Sadu určenou pro tento

typ už Eduard vyráběl pod jiným číslem, nová (35724) je však výrazně vylepšená. Síťka nad žaluziemi má plastické označení překřížení jednotlivých vláken, výborně jsou zpracovány i prostory pod zadní sítkou a bočními mřížkami. Za vltané zpeřžení považují krabici na potřeby posádky umístěnou na blatníku - oproti plastovému dílu můžeme udělat otevřenou a bude díky síle plechu působit modelově. V sadě tentokrát nenajdeme drapáky na články pásů.

Pro dotvoření perfektního vzhledu tanku **Challenger II OIF** (Operation Iraqi freedom) Eduard vydal sadu **35743**. Naprostou nezbytností z této sady jsou opět sítky (je jich tentokrát šest), řetízky, zámký, „valchy“ identifikačních panelů a nejrůznější úchyty. Množství detailů na reálném tanku je ohromující a mnohé jsou technicky jako plastové díly zcela nevyrobitelné. Tato sada je ze všech určených pro měřítko **1:35** asi nejnašlapanejší.

Znárodnosti sítovin na přilbách vojáků v měřítku **1:35** bývá problematické, na pomoc přichází lept **35759** se třemi druhy sítovin, každá po šesti kusech. Díl je potřeba nahrát nad svíčkou (pozor, nepřehnat teplo, jinak lept zničíte), odstihnout lem a vytvarovat podle přílby. Jak jednoduché. Tři sítky na helmy jsou i v sadě určené pro vylodovací člun **LCM-3 1:35**, mimo nich v sadě **35733** nalezneme i opasky, zásobníky, nábojové pásy, pancéřové štíty a drobné detaily „půlpalcáků“ a přístrojovou desku. V sadách barevných leptů konečně došlo

i na doplnění nejlepšího **Fw 190D** v měřítku **1:72**, který vyrábí Tamiya. Sada má označení **73216** a mimo vylepšení pilotního prostoru v barvě můžeme „vyhodit“ vztlakové klapky a otevřít chlazení po obvodu krytů motoru.

Lept znázorňující vyplétané disky kol je zahrnut v sadě Big Ed, ale je prodáván i samostatně pod označením **72439**.

F-102 Delta Dagger patří do řady amerických stíhaček zvané „Century fighters“, byla to první nadzvuková operace užívaná přepadová stíhačka s delta křídlem v amerických vzdušných silách. Stavebnice v měřítku **1:48** vyráběl Monogram, v současné době ji přebaluje Revell. Díly stavebnice mají rytí vystouplé nad povrch. V sadě leptů Eduard **49263** s průměrným množstvím dílů nalezneme samozřejmě barevné díly pilotního prostoru, detaily podvozkových šachet a trysek, perforované krytky a mnoho dalších detailů. Zajímavý typ, dobře zpracovaný doplněk, ale stavebnice je bohužel v už překonané kvalitě.

Stranou nezůstala tento měsíc ani stavebnice **Challenger II KFOR** firmy Dragon v měřítku **1:72**. Stavebnice má kvůli současným trendům prodeje hotových modelů korbu odlitou z kovu, čímž ostatní detaily neutrpěly, ale vždy je co vylepšovat. Sada **22073** svým obsahem v podstatě kopíruje pětaticítkový lept, chybí pouze detaily představujícího pancéřování, které v jednotkách KFOR nebylo použito.

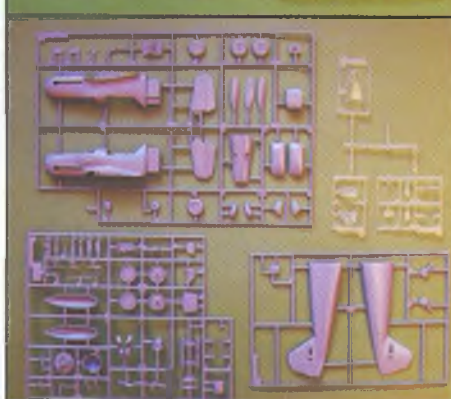
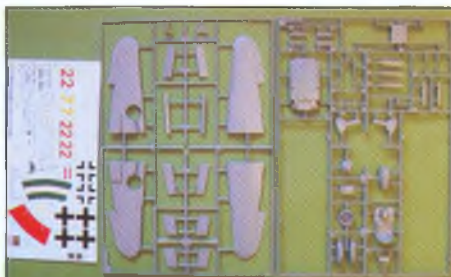

HASEGAWA

Začátkem roku 2004 vydala Hasegawa model dvoumístné zvětšené osmnáctky **F/A-18F** a brzy po něm následovalo i jednomístné „ečko“ (**1:72**; **E19**). **F/A-18E Super Hornet**

byl vyvinut jako následník **F/A-18 Hornet**. nenechme se však mýlit stejným označením. Pro zvýšení doletu byla Superhornetu zvětšena trupová nádrž, což vedlo k prodloužení trupu o necelý metr, což vedlo ke zvýšení hmotnosti, což vedlo k výměně motorů za silnější a zvětšení nasávacího otvoru, což vedlo k dalšímu zvýšení hmotnosti, což vedlo k prodloužení křídla a zvětšení jeho plochy, což znamená, že Superhornet má podobné tvary jako Hornet, ale rozměry vypadá spíše jako Hornetův táta. Hned po zaletání uvedla na trh stavebnice Superhornetu Italeri, ale byla šita příliš horkou jehlou a je považována za jednu z nejhorších z produkce této firmy, přebaloval ji krátkou dobu Revell. Hasegawa si naopak dala načas a stálo to za to. Díly jsou ryté do hloubky, na povrchu jsou stovky jemných rytí, detaily jsou výborně zpracovány. Myslím, že problém by neměl vzniknout ani s přilepováním podstavců oddělené přídě, což je důsledek používání stejných dílů pro dvoumístnou verzi. Myslím, že tyto obavy jsou spíše psychologického původu a vznikly na základě zkušeností s některými staršími stavebnicemi firmy Fujimi, které byly kvůli variabilitě verzí hodně rozřezané a je problematické dodržet geometrii. V krabici máme na výběr ze dvou označení, cylindry **Top Hatters** z **USS Nimitz** a **Orly** z **USS Abraham Lincoln**. Podklady ke stavbě naleznete v časopise *Letectví a Kosmonautika* 1/2005. Tomuto číslu Modeláře vědoví vynikající model „109“ **MUDr. Zdr. Šebesty 1:32**, ale Hasegawa na trh uvedla i ostatní verze. Pro české modeláře asi bude zdaleka nejzajímavější verze **G-10 (ST-22)**, která byla ve více kusech

používána jak letectvem **SNB**, tak **VLÚ** v **Letňanech**. Stavebnice postihuje veškeré rozdíly verzí (překryt **Erla**, velké boule nad motorem, boule na křídlo si můžeme vybrat podle konkrétního stroje, to samé platí i pro kola hlavního podvozku a ostruhové kolo). Stavebnice nepatří mezi stavebně složité a její provedení odpovídá těm nejvyšším nárokům, díly jsou ryté do hloubky, komplikací by se díky vnitřní konstrukci zajišťující správnou geometrii neměl stát ani trup lepený ze čtyř dílů, správně vzepětí křídla zajistí vnitřní výztuhy. Na výběr máme ze tří kamufláží (**Eberhard Gzik 2./JG 300**, červená 2; **3./JG 51** žlutá 7; červená 22 neznámé jednotky ve **Východním Prusku**), nebo si můžete dokoupit obitky z produkce firmy **Tally Ho**!

Hasegawa se nevyhýbá ani stavebnicím aut, takže letos vydala další variaci na téma **Focus** a sice **Ford Focus WRC 03 „2003 Finland rally winner“ (CR-34: 1:24)**. Stavebnice má úplně novou karosérii a obitky pro vítězný vůz rally **Finland 2003** jezdce **Marrko Martina** (spolujezdce **Michael „Beef“ Park**). Vzhledem k tomu, že český automobilový závodník **Roman Kresta** se stal továrním jezdcem stáje **Ford** ve světovém šampionátu v rallye a podepsal smlouvu na příští rok (navigovat jej bude **Jan Tománek**), bude novinka Hasegawy proklátě zajímavá pro naše modeláře... Příští sezóna bude pro tento model **RS WRC Focusu** poslední, **Ford** už vyvíjí jeho nástupce. Za poskytnuté vzorky děkujeme výhradnímu dovozci firmě **MPM**.

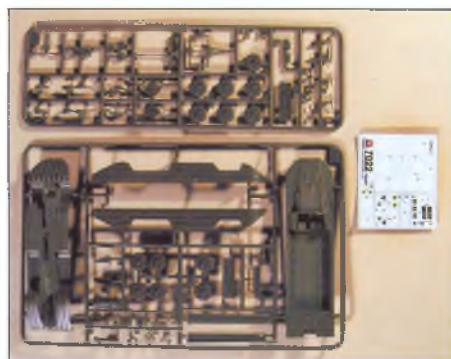
ITALERI

Italeri se ke konci roku blýskla dvěma novinkami z řady techniky **1:72**. **M-8 Greyhound (7023)** byla v tomto měřítku na trhu zatím pouze jako odlévávaný model firmy **Extratech**. Stavebnice Italeri nemá mnoho dílů, novinkou je dvojitý provedení některých dílů. Složitější a detailnější díly (hlavně podvozek a plachty) jsou ur-

čeny modelářům, jednodušší a méně detailní wargamerům a modelářskému potěru. Stavebnice má i interiér, ten ovšem odpovídá verzi **M-20**, což dává prostor výrobcům rezinových doplňkových sad a leptů. Na výběr máme ze čtyř kamufláží (tři zelené a jedna bílá zimní, přičemž jedna ze zelených je francouzská, ostatní tři americké). Při stavbě z krabíčky to vypadá na práci na dva večery. Druhou novinkou v měřítku **1:72** je **DUKW** neboli kačena neboli obojživelné vozidlo. Stavebnice je řešena stejným

stylem jako M-8, tedy včetně verze pro wargamery a hracího manuálu. Stavba se opět nezdá nijak složitá, pouze je třeba si ohlídat geometrii při lepení 4 dílů trupu. Na výběr máme ze tří kamufláží, dvou zelených britské a americké armády a jedné třibarevné (zelená/hnědá/žlutá) amerických marínů z vylodění na ostrov Iwo Jima. Za poskytnuté vzorky děkujeme firmě Artur model centrum a výhradnímu dovozci firmě Bílek.

LEGATO

Legato vydalo jako limitovanou edici celoodlěvanou stavebnici průzkumného dvouplátníku **Aviatik Berg C. 1**

v jednomístné verzi v měřítku 1:48. Stavebnice se jak kvalitou zpracování, tak rozložením dílů podobá velmi povědomé Avii BH-21. Trup je skořepinový s odděleným hřbetem, dolní polovina křídla pravděpodobně budou potřebovat vnitřní výztuhy z drátů. V krabici je přiložen drobný fotolept, na němž jsou mimo palubní desky a dalších drobných detailů prozřetelně umístěny trupové vzpěry. Na výběr máme ze tří kamuflážních schémat, která napodobují listy, Legato se vátlo k původnímu dodavateli ob-tisků, takže by na aršíku neměly vznikat často zmiňované škrábance, jak se stávalo u předchozích.

RISING DECALS

Firma tentokrát zalovila hluboko v archivech a vynesla na

povrch americké stíhačky, které byly ukořistěny a létaly s „koblihami“. Na aršíku nazvaném „**Japonské zoo**“ (1:72; 72 002) naleznete zubatého koně (P-51C Mustang), kočku (F6F-5 Hellcat) a hlavně osm jeřábů (P-40D a E Warhawk) včetně dalšího zubatého exempláře. Tento aršík ocení v maximální míře sběratelé rarit, captured (ukořistěných) letadel i ti, kdo si chtějí postavit něco velmi netradičního. Součástí aršíku je i maskovací fólie pro nástřik kruhů.

ŠRÁM

Když jsem v této rubrice před časem recenzoval obtisky znázorňující Lozenge kamufláže v měřítku 1:144, nevěděl jsem, pro jaké modely jsou určeny. Do rukou se mi nedávno dostala stavebnice **Junkers Cl.1** (1:144) firmy

Šrám, která sice Lozenge nenosila, ale vzhledem k tomu, že je její katalogové číslo 144/036, byly Lozenge pravděpodobně určeny na předchozí produkci. Co dodat k modelu, jehož velikost po sestavení odpovídá přibližně krabici od sirek a přitom má znázorněný povrch potažený vlnitým plechem... Viděl jsem už postavené dvouplátníky z produkce této firmy, ale sám se do stavby asi nepustím, přece jenom bych si rád zachoval zbytky zdravého rozumu.

TAMIYA

Tamiya po krátké odmlce opět začíná určovat trendy v modelářině. Už v minulém roce zahájila zcela novou sérii stavebnic „bojovky“ v měřítku 1:48 modelem Kübelwagenu

(jeho recenzii naleznete v tomto čísle) a pokračuje stavebnicemi **Tigeru I** a **Schwimmwagenu**. O dalších novinkách, které se objeví v průběhu roku, si přečtete v rubrice Žít-

kovská pavlač. Nový Tiger na vaně poněkud překvapivě opakuje netradiční materiál spodní části obrněného auta JGSDF; vana je kovová. Pro jedny je to nevýhoda, jiní si považují snadnějšího sestavení. Přivítal bych oddělené torzní tyče i nářadí (část je součástí korby), ale přežijí to, protože tato negativa jsou bohatě vyvážena správným asymetrickým tvarem věže, hezky zpracovanými pojezdovými i hnacími koly, plastovými pásy typu „jednotlivé články i dlouhé úseky“. Na výběr máme ze čtyř kamufláží (tank 213, s.Pz.Abt. 502, Sovětský Svaz, léto 1944, evropská žlutá; tank 332, s.Pz.Abt. 503, Sovětský Svaz, léto 1943, tmavě šedý; tank S33, Pz.Reg. 2, Sovětský Svaz, léto 1943, zelená pole na evropské žluté; tank 214, s.Pz.Abt. 505, Sovětský Svaz, léto 1943, hnědá pole na evropské žluté). Za poskytnuté vzorky děkujeme výhradnímu dovozci firmě MPM, stavebnice by se měla dostat na pulty prodejen MPM začátkem roku 2005.

TRUMPETER

Stavebnice bitevní lodi Tirpitz v měřítku 1:700 zatím byla na trhu pouze z produkce Dragonu a superdetailní odlévaná česká firma Samek models. Teď tuto slovnou bitevní loď ztvárnil v měřítku 1:700 i Trumpeter. **Tirpitz** začalo sta-

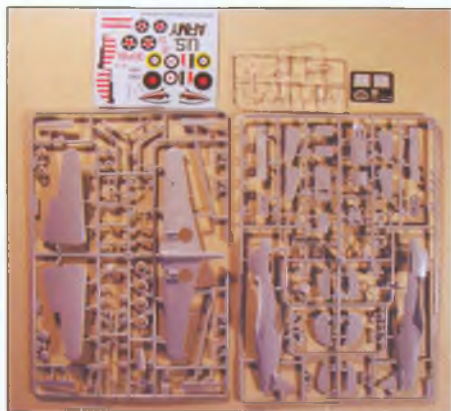

vět německé námořnictvo v roce 1936 a stavba byla ukončena v únoru 1941. RAF na Tirpitz útočila od ledna 1941, ale přes četné zásahy jej pro jeho silné pancéřování nebyla schopná potopit. To se podařilo až v prosinci 1944, kdy 31 Lancasterů z 9. a 617. perutě dislokované v ruském Jagodniku zasáhlo Tirpitz dvakrát speciálně konstruovanými pumami Tallboy, což bitevní loď převrhlo dnem vzhůru, přičemž zahynulo 971 členů posádky. Žádný Lancaster nebyl sestřelen. Stavebnice firmy Trumpeter nabízí možnost stavby buď jako tzv. waterline (tedy plavidlo na hladině), nebo s celým trupem. Detaily stavebnice odpovídají současným možnostem výroby, jsou spojeny velmi tenkými ličmi rámečkem a bez ořepů, výborné kvality. Stavba lodičkářům nebude činit problém, pokud se ovšem chystáte odskočit si od tanků a letadel, je třeba zkoumat pečlivě návod a připravit se na práci se štětcem v rozsahu, na jaký už mnozí nejsou zvyklí. Obtisky z produkce italské firmy Cartograph jsou velmi dobré kvality, musíme si ale pohlát s dvoudílnými hákoši, které jsou v rámci „politické korektnosti“ dělené. Součástí archu jsou i označení nesených plovákových letadel. Poněkud mě překvapilo, že na obtiscích je zmíněno jméno Pit Road, což je japonská firma vyrábějící odlévané modely. Dlouhé roky byl jedinou dostupnou stavebnicí typu **P-40B Warhawk** v měřítku 1:48 výrobek firmy Monogram,

ta má ale rytí vystupující nad povrch. V devadesátých letech vydána stavebnice firmy Hobbycraft (dnes přebalovaná Academy) má sice rytí do hloubky, ale zcela nepřesně, příliš mělké vyboulení spodní části křídla a špatný úhel náběžné hrany. Teď se na trhu objevuje stavebnice firmy Trumpeter (02807). Svým pojetím mi silně připomíná

zmenšenou dvaatřicetinu této firmy. Tvarově je na úrovni stavebnice Monogram (tedy velmi dobrá). Povrch připomíná to nejlepší z produkce firmy Aii, rytí a nýty jsou do hloubky. Komu budou nýty připadat příliš hrubé, může celý model přestříkat Surfacerem a povrch zlehka přebrousit,

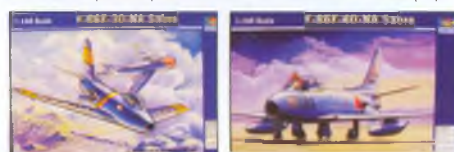
čímž pro něj nežádoucí efekt odstraní; osobně bych nýty klidně nechal tak, jak jsou. Mnozí lepiči asi uvítají makety kulometů do křídla i nad motor, oddělené ovládací plochy (můžeme je rozhybat) a vnitřní konstrukci klapky, které jsou ve stavebnici. Zároveň je jasné, že jini pohrdnou a nahradí tyto díly leptanými nebo odlévanými sadami. Problematická místa? Zbrousil bych víko u radiostanice a krytku pod VOP po obou stranách trupu, které až příliš vystupují nad povrch, lehce zřejmě nebude ani lepení výfuků ze dvou polovin (jsou ale duté a nemusíme je pracně odvírat), možná bych jemně zbrousil naznačení propnutého potahového materiálu na ovládacích plochách. Na výběr máme ze dvou zbarvení: pouštní krysu se žraločí tlamou a letadlo americké armády s těsně předválečným označením. Tohle je typ stavebnice, kterou bych doporučil mírně pokročilým, kteří už si chtějí bez větší námahy jen z krabičky (tedy v ceně stavebnice) na modelu udělat nějakou drobnou úpravu.

Trumpeter se po vzoru asijských kolegů pustil i do výroby figurek. Ty jsou svým provedením i proporcemi velmi podobné stylu firmy Tamiya. V sadě „Obsluhy kanónu Leopold“ (1:35; 406) nalezneme za velice příznivou cenu 8 figurek, které se v podstatě bez jakékoli konverzní

úpravy dají použít pro většinu kanónů, pro případ konverze do více bojových poz je přiložen rámeček, ve kterém najdete pečotní zbraň.

Ačkoliv je čínský výrobce v poslední době znám především díky velkým až obřím stavebnicím, nezapomíná ani na milovníky odznaků v měřítku 1:144. Výlisky klasické legendy 50. let jsou nabízeny v krabičkách s označením F-86F-30-NA Sabre (01320) a F-86F-40-NA Sabre. V obou přípa-

dech máme k dispozici pro několik minut stavby dvoudílný překryt kabiny a ve dvou rámečkách dalších 30 součástek opatřených rytím do hloubky. Za zmínku stojí základní vybavení pilotní kabiny (sedadlo, knipl a palubní deska) a možnost otevřít brzdící štíty (s reliéfem spleti vnitřního vybavení). Trochu práce navíc přináší zaslepené otvory přívodu

Pokud máte zájem o jakýkoli výrobek uvedený v rubrice Pod pokličkou, kontaktujte nás.

Artur M.C.

P. O. Box 79, 274 01 Slaný

tel.: 312 523 556

www.artur-m-c.cz

e-mail: info@artur-m-c.cz

Pravděpodobně jej naleznete mezi dalšími 17 034 položkami naší nabídky.

HaT

PLASTIKOVÉ STAVEBNICE TANKŮ V MĚŘÍTKU 1/72
PLASTIKOVÉ FIGURKY V MĚŘÍTKU 1/72

PRODEJ:
ARTUR M.C., Slaný
OD VAG NER, Brno
MPM, síť prodejen

99001 M4 Sherman
99002 Jagdpanther
99004 US M10
99005 T34/76
99008 Achilles
99009 T34/85

DOPORUČENÁ CENA:

249,- Kč

OBAL OBSAHUJE DVE
STAVEBNICE DANEHO
TYPU TANKU

DVA ZA CENU JEDNOHO

velkoobchod: Jan Sobotka, fax: 548 221 072, e-mail: sobotka@post.cz

Mattanelli, a.s.

velkoobchod modely, hračky

Revell

NOVINKY

prosinec 2004

Technika

03060	Leopard 2 A6	1/35
03136	Scout car Fennek	1/72
03139	Fuchs A1 Eloka/ABC	1/72

Letadla

04723	Heinkel He-162 Volksjäger	1/32
04366	Mirage 2000 Tigermeet	1/72

Lodě

05603	USS Kearsage	1/96
-------	--------------	------

Easy Kit 1/72

07702	Wheeled Excavator A 900 C
07701	Crawler Excavator R 900 C
07700	Wheel Loader L 538

Autá 1/18

08804	Ford Thunderbird '56
08849	Seat 600 D beige

Další informace a nabídku modelů najdete na www.mattanelli.cz

vzduchu k motoru a výtoková roura, ale s tím si snadno poradíme. Schéma a obtisky nám nabízejí letoun sloužící v Koreji v barvě kovu se žlutými doplňky. Podle sériového čísla je to stroj, který byl později používán v Jižní Africe a skončil na Tchaj-wanu. Z druhé krabičky lze postavit letoun používaný japonskými silami sebeobranu.

Dalšími trpaslíky této firmy jsou hotové nabarvené plastické modely stejné modelové velikosti. Z početného souboru Miniature Tank Collection (1:144) nám do redakce přijely T-54A model 1951 v zimní kamufláži (00602) a

Sd. Kfz. 251/9 (00629), balené v plastických krabičkách s čirým překrytem do jednotlivých papírových přebalů. Detaily jsou vyznačeny rytím do hloubky, zbarvení a označení odpovídá technologickým možnostem měřítka a jako doplněk diorám vojenských letadel v této velikosti nemusí být modely nepoužitelné. Za poskytnuté vzorky děkujeme výhradnímu dovozci firmě Hornet.

UNIMODEL

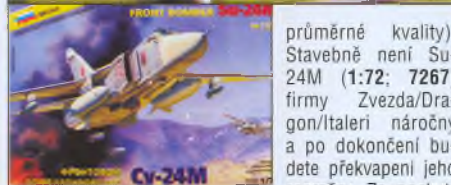
Jsmo asi jednou z prvních redakcí, do které se dostal nový model Pz. 38(t.) Ausf. C ukrajinské firmy Unimodel v mě-

řítku 1:72. V krabičce (bohužel s chlopněmi, ne dvoudílné) nalezneme 5 rámečků (rámeček s koly a pásy 2x) a drobný fototept. Žádné větší propadliny na modelu nenaleznete a už vůbec ne na viditelných místech, listy odpružení kol jsou naznačeny pouze z vnější strany, to samé platí i pro reliéf pojezdových kol. Podlaha bojového prostoru má už naznačený reliéf, ale i tak se mohou ukázat výrobci doplňkových sad. Z krabičky můžeme postavit čtyři barevné varianty: 3 německé z polské, francouzské a sovětské kampaně a maďarské vozidlo z okolí Stalingradu. Stavebnice je velmi podařená, což je důvod, proč byla vybrána jako model pro World Monotype Challenge 2005, očekávat samozřejmě můžeme mnoho dalších variant jak samotného tanku Pz. 38, tak nástavby na jeho podvozku (Marder III, Marder III M, Grille). Za poskytnutý vzorek děkujeme firmě Artur model centrum.

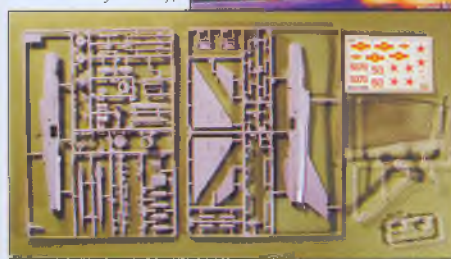
ZVEZDA

Firma dlouhodobě kooperuje s firmami Italeri a Dragon, takže není žádné překvapení, když v jejich krabičkách najdeme výlisky, které jsou nám poněkud povědomé. Nejinak tomu je i v případě Su-24M, který Dragon vydal už v roce 1992. Výlisky jsou ve standardu Dragonu, tedy ryté do hloubky s mnoha jemnými detaily, obtisky pro dvě verze jsou spíše průměrné, o něco horší je to s tvarovou přesností při porovnání s výkresy uveřejněnými ve Zlínku č. 2 ročník 3. Pokud ovšem po tomto typu toužíme, jedinou druhou volbou je sice tvarově přesnější, ale stavebně mnohem náročnější short-run firmy Stream (short run spíše

nutý vzorek děkujeme dovozci firmě Bilek.

Už pár let je na trhu MIG-21PFM firmy Zvezda (1:72; 7202). Stejně jako u T-55 a L-39 Albatros nebude žádná stavebnice MiGu-21 pravděpodobně pro některé dostatečně přesná. Vždy je pak netrpělivě očekávána nová stavebnice (v lednu se má objevit MIG-21 firmy Revell),

aby byla přeměřena, roztrhána na kusy a poslána na smetišť dějin. V případě Zvezdy se základní tvarové problémy týkají hlavně průměru nasávacího otvoru. Model je jemně rytý do hloubky, rozložením dílů nápadně připomíná výrobek KP Prostějov. Na výběr máme vietnamskou a sovětskou kamufláž bez jakéhokoli bližšího určení. Za poskytnutý vzorek děkujeme firmě Artur model centrum.

3/LG 105: Z archivů: Antoinette Monobloc; Merlin a NH90 pokračují; Boeing F/A-18E/F Super Hornet; Etrich E.VIII; Generálmajor v.v. Alois Šiška (dokončení); Monografie: FMA (Fábrica Militar de Aviones) IA-58 Pucará (dokončení); k letectví je přibalen i časopis Aerohobby (č. 6), který od nového roku zcela mění svou tvář.

Vydavatelství Jan Máče a High quality decals Československé vojenské letectvo 1945 - 1957

Miroslav Irra, Jaroslav Matoulek,
Stanislav Vystavěl
88 stran, 4 strany obálka

Po sérii článků, které se objevily v minulých letech v časopise HiPM, se mi konečně dostala do rukou kniha, kterou bych si troufnul označit za definitivní práci na téma označování československých letadel v období 1945-1957. Kniha je rozdělena na dvě základní části podle let (Léta 1945 - 1951 a Léta 1951 - 1957) s paralelním textem v češtině i angličtině (takže se může stát vhodným reprezentativním dárkem pro zahraniční kolegy modeláře a historiky). Už obálka, na které najdeme Šrámkův MiG-15, dává tušit, že v knize je to nejzajímavější, nebo nejkurióznější, co si může modelář pro své hobby přát. V první kapitole se seznámíme s výchozí situací v letectvu po ukončení válečných operací a se způsobem přechodu na mírový stav. Druhá kapitola (Léta 1946 - 1951) přináší prakticky úplné znění materiálu MNO, které určuje způsob označování letadel písmennými a číselnými kódy, barvou vrtulových kuželů, rozměry písmen a čísla značek, ale i zcela unikátní rekonstrukci tabulky tvorby znaků. Autoři tento vlastní výtvor podrobili kritickému zkoumání a podle mě zcela přesvědčivě dokládají jeho správnost včetně vysvětlení různých anomálií. Čtvrtá a desátá kapitola obsahují poznámky a přílohy k oběma základním obdobím, mezi nejzajímavější materiály této části knihy patří stránky zápisníku letů pplk. Jaroslava Hláda, nebo Jana Maňáka, bratra známého letce RAF Jiřího Maňáka. Na dalších stranách najdeme stovky příkladů označení příslušnosti přifa-zených ke konkrétním typům letadel a jednotkám včetně identifikace záznamu, modelář může pouze zvolit typ a vybrat si označení ze seznamu náhodným zapichnutím prstu. Pátá a jedenáctá kapitola budou pravděpodobně při prvním prolisování modelářovu srdci nejbližší, jsou tvořeny třiačtyřiceti barevnými bokorysy, v několika případech s doplňujícími náčrtky barevných polí na horních plochách. Jako příklady těch nejzajímavějších vybírám žluté Mosquito JX-12, velmi „olétaný“ Lavočkin La-7 Let. pluku 2 v Piešťanech, známý Po-2 se záhadným označením C (písmeno složené z části Z a Y)-5, Pe-2 se znakem 311. peruti RAF, armádní Luřák a Šohaj nebo MiG-15 plk. Zdeňka Kamenického ZK-01. Poněkud menší význam pro českého modeláře mají celkem tři strany kapitol sedm a tři- náct uvádějící anglické ekvivalenty českých názvů jednotek. Osmá kapitola mapuje situaci v letech 1951-1957 včetně nového předpisu pro označování, devátá kapitola vysvětluje důvody a způsob ukončení používání znaků. V této kapitole jsou objasněny i označení vymykající se systému (například PL-01, PL-02).

Kniha je doslova prošípaná unikátními fotografiemi, z nichž některé v mých očích nabývaly v minulosti doslova mytického rozměru; všichni o nich mluvili, ale nikdy jsem je neviděl. Na těch nejraritnějších jsou například Le 219 Leteckého výzkumného ústavu, D-52.3 (Ju 52) Leteckého dopravního pluku, „stříbrný“ LB-77 (He 111) s označením V-24, stále diskutované vzbuzující K-70 (Bf 108B) D-55 (pod vlivem fotografie se příkladem k názoru, že byla opravdu jednobarevná s hliníkovým lemováním překrytu kabiny) a řada dalších, z pochopitelných důvodů nejsou zmiňovány Fw 190A a Ju 87 (fotografie se zřejmě doposud nepodařilo autorům nalézt). Pokud se některému čtenáři nepodaří najít překlep v označení, jsem nucen považovat veškerou kritiku této publikace za hnědopíslství, dostává ode mě jedenáct hvězdiček z deseti možných a vřele ji doporučuji vašemu zájmu. Firma HQD už připravuje vydání několika aršíků obtisků inspirovaných touto knihou.

Jindřich Štěrbaček

KADEN CUP MODEL NÁCHOD 2004

Dne 9.10. 2004 proběhl 4. ročník soutěže a výstavy Kaden Cup Model Náchod 2004 v prostorách BS Servis centra. Bylo příjemným překvapením, že se sešlo 336 modelů a celkem okolo tisícovky návštěvníků. Přijelo hodně modelářů z Polska, nechyběly ani papírové modely (a bylo jich hodně). Avizování maďarští hosté nedorazili, měli poblíž Brna nehodu (naštěstí bez následků).

Hlady se umřít nedalo, protože bufet byl v místě konání, pokud jste celý den nechtěli strávit na soutěži, mohli jste si zajet do dobře udržovaného komplexu bunkrů s mnoha patry poblíž Náchoda, všechny ty schody byly hodně náročné na fyzickou. Rozdělovalo se 83 pohárů ve 22 kategoriích a 16 speciálkách, hodnocení líbí-nelíbí vykonali členové Mk Náchod. Redakce časopisu Modelář dostala od MK Náchod cenu za přínos rozvoji plastikovému modelářství. Myslel jsem, že podobné pocty jsou vyhrazeny spíše projektům nad hrobem, což Modelář doufám není. Pohár je v redakci na čestném místě, za rok se určitě do Náchoda vrátím.

1. místo v kategorii
1:72 senioři F-4G
„Thunderjet“ Jana Zitka

20. listopadu 2004 proběhl v Žamberku jubilejní 20. ročník soutěže plastikových modelářů Zamberecký divočák. Soutěžilo se v těchto kategoriích: 1/1b 1:48 bez rozdílu věku, 1/1c 1:72 senioři, 1/1c 1:72 žáci, diorámy + technika 1:35 líbí-nelíbí, diorámy + technika 1:72 líbí-nelíbí, 1:72 kategorie Líný modelář bez rozdílu věku. Soutěž proběhla v přátelské atmosféře, navzdory nepříznivému počasí přijelo více jak pět desítek modelářů. Těšíme se na shledanou v listopadu 2005.

1. místo v kategorii
1:48 Fokker E III
Miroslava Skarityky

KAPLICE 2004

V Kulturním domě Kaplice 30. října proběhl 1. ročník soutěže a setkání plastikových modelářů Kaplice 2004. Soutěžilo 86 modelářů se 172 modely v 7 kategoriích. Přijelo i 10 modelářů z Rakouska. Celá akce dopadla nad očekávání dobře, přišlo 450 návštěvníků, a nestěžovali si ani přítomní prodejci.

VELETRH HRAČEK A MODELŮ V NORIMBERKU

Trendy a inovace budou středem zájmu na veletrhu, který přivítá návštěvníky **od 10. do 15. února** ve 14 veletržních halách moderního výstaviště města Norimberk. Pro naše čtenáře jsou nejzajímavější stavebnice a kuchařské potřeby, jimiž „Norimberk“ tradičně zahajuje modelářskou sezónu, ale třeba je zaujme i letošní novinka, 10 skupin výrobků kategorie Outdoor, tedy určených k trávení volného času mimo domov. Nový bude také sortiment zboží pro hračkařství a knihkupectví, připravený ve spolupráci s pořadateli Frankfurtského knižního veletrhu.

Další podrobnosti o veletrhu i o tom, jak se na něj se zájezdem dostanete, naleznete na www.dtihk.cz

INZERCE

Čitelně psané soukromé řádkové inzeráty zveřejňujeme zdarma pokud je zašlete e-mailem na adresu typfitova@aeromedia.cz,

nebo písemně (stačí korespondenční lístek) s inzerčním kupónem, který je v každém čísle, na adresu Modelář, Baranova 29, 130 00 Praha 3

PRODEJ

■ Prodám auta Mitsubishi Lancer Evolution V WRC za 350 Kč, Toyota GT-One 1:24 za 550 Kč, motoru 1:9 Mv Augusta F4-750 za 650 Kč, loď 1:350 U.S.S. Ticonderoga za 369 Kč, Ju-188 A-3/E2 Torpedobomber 1:72 Bilek za 200 Kč. Tel.: 596 511 837 po 18. hod.

■ Prodám sestavené modely - letadla 1:48, 1:72, voj. technika - 1:35, nesestavené stavebnice, časopisy, doplňky, figurky, sestavím model dle vašich požadavků. Tel.: 723 233 725

■ Prodám 70 ks nepostavených kitů letadel 1:72 a 1:48 různých výrobců a množství modelářské literatury. Seznam zašlu za známku. Cena dohodou, při odebrání všeho sleva. Ruším sbírku. Tel.: 805 044 805 nebo 233 540 468. Josef Pešek, Hlivičká 426/4, 181 00 Praha 8

■ Prodám nesestavené plast. Modely letadel 1:48 A7 Corsair II (ESCI) za

■ Prodám velké množství barev Aeromaster a dekálů Aeromaster. Dále nabízím MiG 21 J od Trumpeteru a řadu techniky 1:35 II. válka až současnost. Ceny dohodou, email: Navrati@tiscali.cz, tel.: 596 615 158, 603 774 700

■ Prodám F-15C EAGLE, 1/32 Revell, antisatelitní střela, cena: 1000. Tel.: 603 369 046

■ Prodám modely Italeri 1:35 StuG IV, Tiger I, PzKpfw IVF2, Maultier, Ferdinand, M-24 Chaffee, Panther A, Opel Blitz, Blitz Einheitskaffer, Ostwind. Tel.: 737 022 312

■ Prodám nepostavené modely: raketa Ariane 5, Revell 1:96 (700 Sk), auto Bentley 1930 4,5l Supercharged, Airfix 1:12 (1500 Sk), Milan Sabo, Bystricka 32, 902 01 Pezinok, tel.: +421 904 506 556, email: sabulik@centrum.sk

■ Prodám publikace: F4U Corsair (AJ Press, Česky, 150 Kč), P-47 2.díl (AJ Press, Česky, 100 Kč), B-24 (Warbird Tech, 350 Kč), Republic P-35 (TBIU, 40 Kč), B-24J (Profile č.19, 50 Kč), Bf-109F (Monogram Close Up, 300 Kč), Hs-123 (Militaria, 50 Kč), Bf-109E (Aero Team, 30 Kč), B-24 (Aero Team, 40 Kč), Me-210/410 (Militaria, 100 Kč) a knihy: Zbylo nás devět, Noci nad Německem, Stíhací pilot, Trojúhelník naděje, Nebe nad Seinou, KX-B neodpovídá (kus á 30 Kč). Tel.: 728 439 995 nebo email: cz606570@worldonline.cz

■ Prodám StuG III G verze early (Esci 1:72) + lepty Eduard 72008 a 72009 za 650 Kč, Loire 130 (Azur 1:72) schort run + lepty + vacu + folie palubka za 280 Kč. Knihy: Africacorp (nakl. Cesty), Vzduch je naše moře (nakl. Nase Vojsko), Letadla 39-45 Fr. + Pl. (nakl. Fraus) všechny po 180 Kč. Tel.: 596 122 061

■ Prodám modelářskou stříkací pistolí značky Aerograf, nová, zabalená, nepoužitá; cena dohodou. Dále prodám modely kamionů a bojové techniky. Tel.: 607 108159 od 15:00 do 20:00 ne SMS

■ Prodám: MiG-29 (Rewell 1/32) decaly ČSFR 1992, Fockewulf Fw-190F8 (Rewell 1/32), Messerschmitt Bf109 G6 Hartmann (Hasegawa 1/72)+ komplet. detail set Aires, F4U1-A1 Corsair (Směr 1/72) Hi-Tech, MiG-15 (KP). Tel.: 602 964 199

■ Prodám modely 1:48 S-199, B-29, Me 262, Mirage III, Mirage 2000C, Mirage F1 C/CR, Tornádo ECR, F-14, F-16C/D, F-16A, F-18F, F-22 a další. Tel.: 737 022 312

■ Prodám modely Dragon 1:35 Panther D, Panther A, E-100, Pz.Kpfw IVF2, Hummel, Nashorn, StuG III G, Hetzer, Jagdtiger, Karl, Leopold, King Tiger II, Sd Kfz 251. Tel.: 606 112 730

■ Prodám MPM 1:72 Brandenburg W.29 (190 Kč), Me 163S (150 Kč), Azur 1:72 Loire 130 (190 Kč), Imam RO-37 (210 Kč), Dewoitine 371 (160 Kč), Heinkel 60 (190 Kč), MAC 1:72 Phönix DII (210 Kč), Fokker D VII Alb (250 Kč), Fokker D VII OAW (210 Kč), Fi-103 (200 Kč), JB-2 Loon (190 Kč), MAC 1:87 Gaz 69 Chmel (220 Kč), Gaz 69 Staff Car (200 Kč), M-30 122 mm Howitzer (200 Kč). Dvořák L., Revoluční 860/16, 674 01 Třebíč, tel.: 608 717 821 od 18.00 do 20.00 hod

■ Prodám 1:48 Seversky P35, P35A, Hispano Buchon, Corsair, La 5/7, Civilschmitt (Hobby Craft) D.H. Hornet (Classic Air), MC 202 (Has.), Luftwaffe, dekály Aeromaster, Super Scale a jiné. Tel.: 775 177 557

■ Prodám plány modelů 19 historických plachetnic a 41 válečných lodí, seznam za známku. Ing. Švec Jindřich, Slunečná 4556, 760 05 Zlín 5

■ Prodám časopisy L+K, ročník 1931-1935, 62-71. Nesestavené kity 1:32, cena a seznam za známku nebo na tel.: 603 259 545. M. Rakušan, Trasoňova 4444, 767 01 Kroměříž

■ Prodám nepostavené modely techniky 1:72 a 1:76 Fujimi KV-1A, Airfix Crusader, Churchill Mk VII a konv. Sadu TP model věž Porsche-Kingtiger. Pošlu i na dobírku + poštovné. Tel.: 728 613 842

■ Prodám větší množství knih (převážně vydavat. Mustang) s leteckou tematikou. Seznam za známku. M. Rakušan, Trasoňova 4444, 767 01 Kroměříž, tel.: 603 259 545

■ Prodám modely dopr. letadel Fy Plasticart 1:100, Boeing 727, Caravelle, Comet 4, L-410, Tu-134, Tu-154, Tu-114, IL-62, AN-24, JAK 40, DC-8, AN-12. Šrámek Štěpán, L. Svobody 741, 742 13 Studénka. Tel.: 556 401 637 po 18.00 hod

■ Prodám VHS od IMP (Letadla v akci) 12 ks po 150 Kč. Světovou encyklopedii (IMP) komol. za 3000 Kč (50 %). Knihy edice Mustang (téměř všechny) a ed. Cesty za 60 % + pošt. Fortifikační lit. zn. velmi levně. M. Chvojka, Polní 977, 514 01 Jilemnice. Seznam za známku. Tel.: 776 813 577

■ Prodám modely letadel 1/48 F-18A Hornet-ESCI a A-10A Thunderbolt II - Tamiya - jen část obt. aršíku, jinak kompletní. Levně, tel. 604 590 963

■ Prodám let. Časopisy AIRCRAFT - encyklopedie á 30 Kč, 1-50 plastik kit revue 1000 Kč, 5 ks Fluzeug Profile á 50 Kč. M. Klier, M. Chlajna 1. 370 05 České Budějovice, tel. 728 641 756

■ Prodám vázané L+K 1991-2002 cena dohodou. Tel.: 604 193 957

■ Prodám 40 ks nesestavených modelů letadel 1:72 a 1:48, včetně základní literatury. Seznam na vyžádání. Tel.: 737 923 596 večer

■ Prodám nepostavené plast.modely, technika, letadla, lode, auta všechny měřky od 1/9 do 1/700, firmy Academy, Italeri, AFV, Dragon, Tamiya, Revell, Trumpeter, Eduard, Aires a jiné. Velmi lacno. Zoznam pošlem. Tel.: 00421 032 659 8495, mob. 00421 0903 570 137

■ Prodám pro sběratele katalogy: Revell 1982, 1993-4, 2001-2, Tamiya 1993, Heller 2001, Italeri 2002 + roční dodatky 1998, 201, 2002, 2004, Airfix 2001 Eduard 1998, Burago 2001 Dragon-Kiri 1994, Model Railroad 2004, Tine Skale Modeler č.2 2004, Modelář 2002, 2003. Pouze vše za cenu 1000 Kč. Tel.: 606 858 758

■ Prodám knihy: Vojenské proudové letouny od r. 1939 do současnosti, Vojenské vrtulové letouny od r. 1914 do současnosti. Pouze vše za 500 Kč + poštovné. Komenda Ladislav, Petřavského 10, 750 00 Přerov

■ Prodám nesest. modely: Revell 1:72 Torpedový člun PT117 (200 Kč), Eastern Express 1:35 Ba-6 (450 Kč), Eagle CZ 1:35 Sumida Type 2593 (1500 Kč). E-mail: tydytdv@volny.cz, tel.: 723 979 520.

■ Prodám stříkací pistolí HANSA 301 Classic, v perfektním stavu, cena 1990 Kč, tel.: 604 913 491, email: 007bond@mbox.pcnnet.cz

KOUPÉ

■ Koupím modely formulí f.Bburago v měřítku 1:14 a starší modely stejné firmy v měřítku 1:24 ze série Super (Fiat, Lancia, Alfa Romeo atd.). Zdeněk Viktorin, E.Beneš 1554, 500 12 Hradec Králové 12; tel. 737 917 801; e-mail zdenek.viktorin@seznam.cz

■ Kúpim striekaciu pištol na modely vhodnú pre začiatocníka, nie fixírku, email: peter.pavlacka@siemens.com

■ Koupím vystřihovánky z nakladatelství Albatros - hrady, zámky, kosmická tělesa a jiné. Tel.: 777 879 799

■ Koupím knihu /i starší/ Wozy bojowe Polskich sil zbrojnych 1940-46 od J. Magnuskeho, nakladatelství Lampart, email: jefff@seznam.cz

■ Koupím kompletní stavebnici Seafire FR 46/47 1/48 Airfix, tel.: 602 563 949

■ Koupím plechový autobus RTO na ovládání vyráběný firmou ITES. Tel.: 777 303 728

■ Koupím model Heinkel He 219 od HML 1:48 a různé nesestavené modely od fy.Plasticart-NDR. Tel.: 603 805 522

■ Koupím plány, výkresy, literaturu na stavbu modelů lokomotiv, parních strojů a kolejových vozidel v jakémkoliv měřítku. Roman Baláš, tel.: 605 269 893

■ Koupím model Scania T 143 M 500 Topline 1:24 Italeri nebo Revell. Milan Chloupek, Štův 450, tel.: 515 232 171

■ Koupím časopisy L+K 1918-1929, 1939 a vše až do roku 1945. Tel.: 603 259 545, email: letiste.km@tiscali.cz

■ Koupím polskou publikaci PKL č.9 SU-27. Šrámek Štěpán, L. Svobody 741, 742 13 Studénka. Tel.: 556 401 637 po 18.00 hod.

■ Koupím figurky 1:16, 1:35, boj. techniku 1:72 2 sv. válka, časopis ARTMI. M. Klier, M. Chlajna 1. 370 05 České Budějovice, tel. 728 641 756

■ Koupím CMK železniční vozíky pro Karl Mörser i rozestavené, dále jakékoliv figurky něm. Armády 1/35 od firem Verlinden, Warriors. Ceny respektuji. Tel. 602 379 860

■ Koupím Type 97 Chi-ha (Fujimi, Airfix 1:76), Bussing - NAG 900L+Flak 88 mm (Mars 1:72), Austro - Daimler - ADGZ, (Mars 1:72). Tel.: 596 122 061

■ Koupím resinové figurky 1:35, nepostavené nebo ipěkně postavené, originál i kopie. Warriors č.35146, 35149, 35151, 35194, 35208, Verlinden č.1288, 0355. Dále sháním novější katalog firmy Warios, popř. Verlinden, Jaguar apod. z let 2004 až 2001, stačí i černobílé kopie. Tel.: 605 887 953, 257 940 102 po 19.00 hod.

■ Koupím dekálový aršík Eduard D48-002 (Russian aces WWII.), tel. 606 520 081

■ Koupím nesestavený M7 Priest 1:35 od Italeri. Ivan Dočekal, Rumjancevova 128/16a, 460 01 Liberec. Tel.: 732 232 103

■ Koupím 1:72 Ju 88 G1-G6 AMT Ertl, Do 217 E/J Airfix, Spitfire MK8 Hasegawa. 1:48 Bf 109F Airfix, Spit. MkV Airfix, P-39 Airacobra Monogram, P-47D Razor Back Monogram, B-25 B Mitchell Revell - Monogram. Vlastimil Seidl, Vondrušova 1151/19, 163 00 Praha 6. Tel.: 737 816 064, 235 311 926

■ Koupím publikaci Concord č.7002. R.Preč, Poštovní 25, 702 00 Ostrava 1

■ Koupím knihu "Automobily Tatra posledních dvaceti let" (Lubomír Szpuk, vyd. 1965). Dále koupím dílenské příručky a seznamy součástí n.d., autobusů Škoda a užitkových automobilů Tatra. M. Halvaček, Západní předm. 916, 349 01 Stříbro

■ Sháním publikace Windsock Dafile (od Albatros Production LTD.) č.86 Macchi M5 a č.87 Albatros B.I. Na výměnu nabízím č.13 - Albatros C.III, č.21 - Pfalz D.IIIa a č.24 - RAF RE.8. Jaromír Pipek, ČSLA 830, 399 01 Milevsko. Tel.: 607 724 251, 382 523 074

Kupón pro bezplatnou inzerci
MODELÁŘ

MODELÁŘ 2 VYCHÁZÍ 4. ÚNORA

CURTISS A-8 SHRIKE Czech Model 1:48

Model jsem stavěl opravdu jen z krabičky a v podstatě jedinou větší úpravou bylo zvýraznění rytí oddělení pohyblivých ploch letounu. Podobně jako ostatní short-runy se stavebnice vyznačuje tím, že se vše lepí na tupo bez vodičích kolíků a je nutno pečlivě hlídat geometrii...

MIROSLAV ZADA

CAMEL 2F.1 Eduard 1:48

Ve stavebnici jsou tři kamufláže britských strojů. Nejzajímavější je patrně letoun z HMS Furious z roku 1918, který jsem si také vybral. Hned v úvodu musím upozornit, že návod má místy poněkud zmatené číslování obtisků...

PETR MAREK

CLARK CA-1 Calibre35 1:35

Stavebnice obsahuje překvapivě velké množství čistě odlitých dílků bez bublinek, návod je přehledný a stavba by byla pohodová, kdyby... jsem se nerozhodl doplnit detaily podle fotografií a podkladů, které výrobce v době přípravy předlohy stavebnice ještě neměl k dispozici...

PAVEL ŠVEJDA

P-47D THUNDERBOLT Tamiya 1:72

Když mi před rokem kamarád věnoval obtisky na P-47D majora Billa Dunhama, jediným použitelným Razorbackem na trhu byla stavebnice Academy. Pak ale vydala novou stavebnici Tamiya a hned jsem si ji u zásilkové firmy objednal. Ještě „teplou“, od postákových rukou jsem ji nedočkavě rozložil na modelářském stole...

ZDENĚK KRČMÁŘ

SCHWIMMWAGEN Italeri 1:35

Schwimmwagen firmy Italeri mi vyhovoval svojou jednoduchostí. V krabičce sú popri ňom aj figúrky letca a výsadkára, aj univerzálna figúrka ženy v kostýme a bicykel. No nekúpte to všetko za výhodnú cenu...

IVAN LIGAČ

MESSERSCHMITT BF 109G-6 Eduard 1:144

Mělké podvozkové šachty bylo nutno přepracovat. Podle postupu mého kamaráda jsem původní šachty odvrátil a posléze dopiloval. Z vrchní strany křídla jsem skalpelem vyškrábal osazení, do kterého jsem zalpil vrchní potah křídla tak, jako tomu bylo ve skutečnosti. Na vzniklé dno šachty zbývalo jen dolepit dvě výtuhy a vybrousit dutinu boule...

PAVEL ŠTECHR

MODELÁŘ

1 leden 2005 ročník 56

Vydavatel: AEROMEDIA, a. s.
(IČO 25133322)

www.aeromedia.cz, www.letectvi.cz
v licenci Pražské vydavatelské společnosti

Adresa redakce

Modelář

Baranova 29, 130 00 Praha 3

Tel.: 222 710 331

E-mail: modelar@aeromedia.cz

Šéfredaktor Martin Salajka

(salajka@aeromedia.cz)

Redaktor Jindřich Šterbáček

(sterbacek@aeromedia.cz)

Sekretářka redakce Hana Typtlová

(typtlova@aeromedia.cz)

Obchodní a inzertní oddělení:

Aeromedia, a. s., Baranova 38,

130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@aeromedia.cz

Rádkovou inzerci přijímá redakce

Zasilková služba a předplatné:

222 728 090

Objednávky a zvýhodněné předplatné:

Aeromedia, a. s., Baranova 38,

130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@aeromedia.cz

Předplatné pro rok 2005

u společnosti Aeromedia, a. s.:

roční 720 Kč / 840 Sk

pololetní 372 Kč / 430 Sk

u společnosti Mediaservis s. r. o.

roční 780 Kč, pololetní 390 Kč

Rozšiřuje Aeromedia a. s., společnost holdingu PNS, a. s.
a ostatní distributoři,

ve Slovenské republice Magnet Press Slovakia, s. r. o.,
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava.

Tel./fax: (+421-2) 67 20 1952-3, 67 20 19 10, 20, 30

E-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Velkoobchodní a prodejci si mohou objednat časopis
Modelář za výhodných podmínek u Aeromedia, a. s.

Informace o předplatném podává a objednávky

přijímá Aeromedia, a. s., doručovatel tisku

a předplatitelské středisko,

ve Slovenské republice Magnet Press Slovakia, s. r. o.

Objednávky také přijímá Mediaservis s. r. o., Abocentrum,

Moravské náměstí 12D, P. O. Box 351, 659 51 Brno.

Objednávky tel.: 541 23 32 32, fax: 541 61 61 60,

e-mail: abocentrum@mediaservis.cz,

reklama tel.: 800 171 181

For the foreign subscription please write to:

Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3,

Czech Republic

Tel./Fax: (+420) 222 718 814,

E-mail: obchod@aeromedia.cz

One year subscription for 2005

for Europe 78 Euro, overseas 96 USD

or PNS Hvozďanská 5-7,

148 31 Praha 4, Czech Republic

Distribuce: Česká pošta, s. p.,

Postservis OZ Přeprava

Předtisková příprava:

Reprodukce Baroa s. r. o.,

SVobodova 1, 128 17 Praha 2,

E-mail: baroa@atlas.cz

Grafická úprava: Iva Bílková

Tisk: Integraf, s. r. o., Náchod

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí.

© Aeromedia 2005

ISSN 1214-7842

Registrační značka: MK ČR E 2275

ZELENEČ

Obec s 1598 obyvateli, ležící kousek za hranicemi Prahy, bychom asi ani neznali, kdyby si ji nevybrala za sídlo kitařská firma Bílek a kdyby se v jedné ze tří místních restaurací každý rok nekonala modelářská soutěž. Vloni **22. listopadu** zájem modelářů pořadatele zaskočili, ale nakonec se jim podařilo všech 172 přihlášených modelů vystavit, porovnávací metodou z nich vybrat nejhezčí a odměnit jejich tvůrce.

mas

1 Mezi čtvrtkami stanula na druhém místě povedená *Mirage IIICJ Martina Černého*
2 Jan Durdis skončil v kategorii figur s bustou Hoplit na druhém místě

3 První místo v kategorii figur získala kolekce Michala Křepelky, v níž byl i Hugo Fantoci u trafiky

4 Prvním přihlášeným soutěžním modelem byl Neptun Ladislava Seidla, který s ním také v kategorii letadel 1:72 zvítězil

5 B. Čadil přivezl početnou kolekci miniaturních diorám se spoustou figurek, třetí místo v kategorii letadel 1:72 vyhrál s modelem F-14

6 Tahač Oshkosh M 1070 Václava Krčála zvítězil v kategorii velké techniky

7 Nejlepším juniorským modelem se stalo Famo v měřítku 1:35 Jaroslava France

8 S modelem tanku Challenger v měřítku 1:72 zvítězil v této kategorii Petr Polanka

9 Nissan GTR Michala Příkopa se porotě nejvíce líbil v kategorii „ostatní“

10 V kategorii děti do 14 let skončil na druhém místě model tanku M3 Stuart, který v měřítku 1:35 postavil M. Zabák

11 Roman Srb s diorámou Za minutu pozdě v měřítku 1:35 obsadil třetí místo

12 V kategorii vojenské techniky v měřítku 1:35 se Milan Košek s vrakem tanku Panther umístil na třetím místě

Foto M. a P. Salajkovi

Letouny SPAD v ČSR

SPADy si v československém letectvu udržely velmi dlouho původní francouzské zbarvení, čehož příkladem je i SPAD S.VII C1 výr. č. 11405 ze stavu 34. letecké rotý LP1, se kterým 7. června 1924 havaroval po srážce ve vzduchu u Letňan čet. Karel Balík. Od počátku roku 1924 nosily SPADy na bocích trupu plukovní znaky. Číslo na trupu bylo napsáno zřejmě od ruky

Asi pro účast v rychlostním závodě dostal tento S.VII aerodynamické kryty vzpěr podvozku a pro úsporu hmotnosti měl demontovaný kulomet. Zajímavé jsou i různobarevné panely pod pilotním prostorem a směrovka, která zřejmě pochází z jiného letounu. Také výfukové potrubí je upravené a jeho tvar je obdobný jako u letounů SPAD S.XIII

Francouzská eskadra Bre 590, která prováděla bojové nasazení na Slovensku ve válce s Maďarskem, dostala k doplnění ztrát postupně čtyři S.VII. Fotograficky jsou zdokumentovány havárie nejméně dvou z nich v průběhu roku 1919. Jedním byl i tento stroj s kruhovými čs. znaky

Mnoho SPADů čs. letectva nosilo dlouho nejen francouzské zbarvení, ale dokonce i výsostné znaky. Příkladem je S.VII výr. č. 11254 ze stavu 2. letecké setniny v Nitře, který ještě v létě 1920 nesl francouzské výsostné označení. Jediným identifikačním prvkem čs. jednotky byl kromě taktického čísla pouze červený, bíle lemovaný pruh na kýlovce

Posledními SPADy létajícími v ČSR byly tři S.VII, které odkoupil Západočeský aeroklub v Plzni. Jedním z nich byl stroj výr. č. 2453 s poznávací značkou L-BIZI, z rejstříku vymazaný až v roce 1928. Zbarvení zůstalo původní vojenské podle čs. standardu v kombinaci zelené, okrové a hnědé na svrchních plochách a šedostrmě na spodních. Pomlčka v poznávací značce byla značně nesouměrná a zřejmě měla zakrýt úspnění od výfuků

Rekonstrukce vzhledu jednoho ze dvou strojů SPAD S.XIII C1 z původní výzbroje eskadry Bre 590 v době těsně po příletu do ČSR. SPAD XIII (pravděpodobně výr. č. 10 279) byl osobním strojem velitele této jednotky kpt. G. M. Lachmanna. Ten s ním 9. května 1920 havaroval ve Vajnorech u Bratislavy. Letoun byl používán až do roku 1926 a stal se tak nejdéle sloužícím SPADem v čs. letectvu

Kuriózní nehodu prodělal 25. září 1924 des. Karel Dupal od 33. letky LP2. Nad letištěm v Olomouci mu totiž upadla vrtule i s víkem převodové skříně motoru. Pilot však dokázal s letounem SPAD S.XIII C1 výr. č. 15694 úspěšně přistát. Jeho stroj v té době již nesl nové čs. standardní zbarvení a na boku trupu i plukovní znak

